SMED-JOHAN

af Leonard Strömberg

SMED-JOHAN

ORIGINALBERÄTTELSE

AF

LEONARD STRÖMBERG

KÖPING
J. A. LINDBLADS FÖRLAG

ÖREBRO 1911
LITTORIN RYDÉN BOKTRYCKERI

FÖRSTA KAPITLET.

Smed-Johan.

Säkra och hurtiga föllo de kraftiga hammarslagen, under det mannen, som förde hammaren, då och då försökte sjunga en liten melodi; men det blef bara en enda vers, och så utgjorde hammarslagen åter den enda musiken. I smedjan, där han stod, var allt i bästa ordning, så långt det var möjligt att ha ordning på en sådan plats, och den kraftige mannen tycktes passa så väl där inne. Men då han åter lagt sitt järn på ässjan och började draga bälgen, fingo hans drag ett mycket allvarligt uttryck. Han hade fallit i tankar igen, och då blef han alltid så där allvarsam.

Det började redan lida mot kvällen, skuggorna föllo allt längre och vintersolen sjönk allt djupare. Det syntes visserligen, att dagarna blifvit betydligt mycket längre redan; men mycket återstod, innan man kunde kalla det vår. Ännu lågo djupa drifvor öfver ängar och fält, och skogen stod så ärevördig och hög med hvita snögarneringar öfver de mörk-

gröna fransarna. Smeden betraktade denna vackra skog, medan järnet blef hett, och hans tankar gingo bort från både arbete och skog och drifvor för en liten stund; ja, så djupa voro dessa tankar, att om han ej blifvit störd, skulle han hafva låtit järnet bli alldeles uppbränt, men till hans räddning från ett sådant öde kom någon till smedjan just då. Det var en hög och irriterad röst, som bringade en häst att stanna där ute, och smeden släppte plötsligt bälgstången och drog järnet bort från den glödande ässjan.

"Just i tid det där, inte ett ögonblick för tidigt", sade han halfhögt för sig själf, i det han raskt fattade hammaren och fortsatte sitt arbete. Men han hade icke slagit många slag, förrän smedjedörren gick upp och en i fin päls och mössa klädd herre steg in.

"Kan ni lägga på en hästsko åt mig genast?" frågade han med myndig röst, i det hans blick träffade smeden, som stod med ryggen vänd mot ljuset. Han kunde därför icke se, hur det ryckte till i den arbetande mannens ansikte, och af svaret kunde ingen upprörd känsla förmärkas.

"Det går nog an, fast det är litet sent. Bara jag hinner, innan det blir mörkt."

"Har ni ingen lampa, som ni kan tända?"

"Nej, jag arbetar icke annat än vid dagsljus. Har ni hästen därute?"

"Naturligtvis."

"Led in den, så skall jag vara färdig på ett ögonblick."

"Skall jag leda in den själf, menar ni?"

"Som jag skor hästar inne här, så blir det nödvändigt, Jag skall öppna dörren, där ni kan leda in honom."

"Det är bättre, att ni icke blott öppnar dörren men äfven leder in hästen. Jag är inte van. Jag betalar er för ert arbete."

"Som ni vill, min herre."

Utan ett ord vidare gick smeden ut och spände ifrån hästen samt ledde honom in i en del af smedjan, där han hade plats att sko hästar. En person satt ute i släden och väntade, men denne person var så insvept i pälsar och filtar, att smeden icke kunde se, om det var en man eller kvinna. Den fine herrn i pälsen väntade fortfarande inne i smedjan, där han stannade helt nära ässjan för att få litet med af värmen.

"Raska på nu, ty jag har litet brådt", sade han vårdslöst, i det han drog upp en cigarr ur fickan och tände den.

"Så fort det är möjligt, min herre."

"Det var en god sak, att er smedja ligger så alldeles utmed vägen. Jag såg, att hästen förlorat en sko, men trodde vi skulle reda oss, tills vi hunno till staden. Dock var det bättre så här, ty nu blir det intet besvär, när jag skall åka tillbaka i natt."

Han fick intet svar på sina ord, smeden höll på att passa den nya skon, och när han gjort det, började han hamra den för att få den riktigt passande. Den fine herrn betraktade honom till en början med förströdd min, men efter hand tycktes han mera intresserad. Den där väldiga, höga gestalten tyckte han sig

känna igen, fast han icke förr sett den i en sådan dräkt. När han en liten stund stått och betraktat smeden, yttrade han:

"Vore det inte bättre för er att ha er smedja inne i själfva staden än här ute?"

"Nej, det vore inte så bekvämt för resande, som behöfva få sina hästar skodda," svarade smeden och såg upp för ett ögonblick.

"Men för er kunde det vara det."

"Möjligen. Hvem vet."

"Ni har inte ens ert namn på en skylt utanför."

"Folket här omkring känner igen mig så väl, att det icke är af nöden."

Nu teg den främmande, men när hästen omsider fått sin nya sko och smeden rätade på sig, gick han fram och frågade:

"Hur mycket är jag skyldig?"

"Femtio öre."

Den främmande tog upp en krona ur fickan och räckte den åt smeden.

"Se här, det är inte för mycket för den tjänst ni gjort mig. Vill ni vara snäll och sätta för hästen igen."

"Mycket gärna, min herre. Se här äro femtio öre tillbaka. Jag tar aldrig mera betalt än mitt arbete är värdt."

Och det hjälpte icke med några blida ord, främlingen måste taga penningarna tillbaka, ehuru han gjorde det med en missnöjd min. Smeden ledde ut hästen och satte för den, hvarefter den främmande satte sig upp för att åka igen.

"Hvad är ert namn?" frågade han. "Jag

kan rekommendera er, ifall någon af mina vänner kör här förbi."

"Tack min herre. det behöfs inte. Eljes är mitt namn Smed-Johan. Det namnet är kändt af alla här i trakten."

Med en artig bugning gick han åter till smedjan. Det hade nu hunnit bli så mörkt, att han icke såg arbeta längre, hvarför han ordnade litet med elden på ässjan, tog på sig den tjocka, varma vinterrocken och gick ut. Sedan han låst smedjan, gick han med hurtiga steg nedåt vägen till en liten stuga, som låg strax utmed vägen, skild därifrån af ett långt, vackert spjälstaket och en liten trädgårdstäppa.

När Smed-Johan steg in genom köksdörren, hoppade en stor, vacker hund emot honom och uttryckte på allt sätt sin glädje öfver att se husbonden hemma igen.

"Han kom sent hem i kväll," sade den gamla gumman, som förestod Smed-Johans enkla hushåll.

"Ja, min kära mor Rika, jag fick litet extra arbete, och därpå beror det."

"Nero har varit liksom litet orolig."

"Jag kan nog tänka mig det. Jag väntade få se honom uppe vid smedjan."

"Han hade nog kommit, men jag tänkte aldrig på att släppa ut honom."

Sedan Johan tvättat sig, gick han in i sitt rum och bytte om kläder, hvarefter den enkla, men kraftiga måltiden framdukades.

Det var ett konstigt hem för att tillhöra en smed, men så var också smeden själf känd

för att vara litet ovanlig. Det var omkring tretton år, sedan han kom till bygden, och då hade han tagit tjänst hos gamle Wallman, som då hade smedjan och haft den i många år. Inte kunde den då nye arbetaren något af yrket, men han var snabb att lära, och det hade icke dröjt länge, förrän han var den gamle mannens högra hand. Och litet underligt var också det sätt, hvarpå han kommit till Wallman. Det hade gått så till, att då gubben en kväll var på väg hem, hade han midt på vägen funnit en ung man liggande redlöst öfverlastad i dammet. Det var sent på hösten, och nätterna voro kyliga, och den gamle Wallman, som hade ett godt och välvilligt hjärta, hade insett, att det kunde bli farligt för den unge mannen att ligga så länge. Han hjälpte honom därför på fötter och tog honom med sig hem, lät honom få ligga på soffan under ett par varma täcken, och där sof han ruset af sig. När Wallman nästa morgon steg upp för att laga till sin frukost, vaknade den unge mannen. Wallman talade om, huru han funnit honom, och på samma gång gaf han honom en mild, men allvarlig varning för rusdryckerna.

"Ja, ni varnar mig ni, men om ni visste, hur omöjligt det är för mig att låta bli dem, skulle ni inte bry er om det. Jag har försökt lika träget som någon, och jag har längtat lika innerligt som någon att bli fri från eländet, men se det sitter i blodet, och jag kan inte stå emot."

"Åh hå, låter det på det viset. Ja, jag

har nog hört om sådant, men jag har inte trott mycket på det, ty enligt min tanke finns det möjlighet att motstå alla frestelser."

"Säg mig medlet, och jag skall vara er mer än tacksam därför."

"Medlet, min unge vän, är att man älskar Gud och lefver rätt samt har stadig sysselsättning, passande för ens system."

"Det är kanhända möjligt, men jag måste erkänna, att jag inte försökt det."

"Ni skulle arbeta i smedjan, som jag gör, och snart skulle ni då vara glad att om kvällen få gå till hvila utan rus."

Den unge mannen satt tyst och eftertänksam en stund, och Wallman, som nog såg, att det var djupa och allvarliga tankar han tänkte, störde honom icke. Men till slut reste sig den unge mannen i hela sin kraftiga längd och sade:

"Vill ni låta mig arbeta i er smedja, så skall jag göra ännu ett ärligt försök?"

Det kom ju litet oförmodadt, men Wallman hade alltid varit god och hjälpsam mot människorna, och han behöfde inte betänka sig länge i den frågan.

"Ni är väl inte smed till yrket?"

"Nej, jag har verkligen inte den minsta erfarenhet i det stycket, men ni kunde ju lära mig. Jag har lätt för att lära."

"Men ni finge så litet betalt."

"Kunde ni icke gifva mig nog att lefva af?"

"Åhjo, det skall ni nog få. Jag börjar bli gammal och behöfver någon till hjälp.

Jag tycker om er, ty ni ser mig ut att vara en god man, om man undantager hvad ni sagt om ert rusdrycksbegär. Om ni vill, så får ni stanna hos mig."

"Får jag också bo hos er då?"

"Ja, om ni så vill."

De hade snart saken uppgjord, och Johan, han sade sig heta så, reste bort på ett par dagar. När han kom tillbaka hade han med sig ett par stora koffertar, men Wallman frågade aldrig, hvad de innehöllo. Den unge mannen såg fin ut, och Wallman förstod nog, att han icke var kommen från fattigt folk, men det teg han med också.

Från den dagen arbetade de tillsammans, och allt gick väl. Johan var stor och stark och villig och lärde sig fort nog att bli en duktig smed. Ett par gånger hände det till en början, att han om lördagskvällarna gick in till staden, och då kom han hem redlöst öfverlastad. Men då hade Wallman talat med honom som en öm fader med sin son, och den unge mannen hade gråtit och lofvat att strida bättre. Han gjorde det äfven.

Fem år gingo sålunda, och de båda männen lefde tillsammans i frid och ro. Smed-Johan blef den unge mannens namn i trakten, och det var allt folket visste om honom. Icke ens hvarifrån han kommit visste de, ty han talade ingen speciell dialekt utan den renaste, vackraste svenska. Med ingen var han vän, utom med gamle Wallman, och denne hade aldrig sökt tränga in i Johans hemligheter. Dock fick han veta dem, innan han dog, men

han teg stilla med hvad han hört; det enda, hvarpå det kunde märkas, att han fått Johans förtroende, var, att han från den dagen inlade litet mera respekt i sitt beteende mot honom.

Johan kämpade emot sitt rusdrycksbegär af alla krafter, kämpade heta strider mången gång, äfven sedan han lärt sig att frukta Gud, enligt Wallmans uppmaning.

En dag blef gamle Wallman sjuk. Han hade inte varit så stark på sista tiden, och kraften bröts helt och hållet efter hand. Johan fick gå ensam till smedjan, men nu kunde han reda sig bra med arbetet. En kväll fann han Wallman liggande mycket klen i sin bädd och ansåg det vara bäst att tillkalla en läkare.

"Det betalar sig inte, elden är utbrunnen på härden, och ingen doktor kan tända den igen."

"Dock kunde det vara möjligt, ty riktigt slocknad är den inte. Ni har ju själf så många gånger sagt till mig, att vi måste taga noga vara på det lif, Gud gifvit oss."

"Ni har rätt, Johan. Gå då, men kunde ni inte lika gärna själf ordinera något åt mig?"

Johan svarade icke, men gjorde sig i ordning att gå till staden. Ingen skulle ha trott, att denne unge, finklädde man var smed. Han såg så förnäm ut, där han gick fram på gatan. När han ringde på hos doktorn, kom denne själf och öppnade. Enkelt och klart framställde Johan sin begäran, att doktorn skulle komma och se till Wallman.

"Det är litet sent," sade doktorn.

"Ja, men det har ju intet med saken att

göra. Ni kan säkerligen taga med er den medicin, han behöfver. Han är gammal, och sannolikt är det endast ålderdomssvaghet, som plågar honom."

"Jag skall komma om en liten stund."

"Tack, det var snällt."

Han gick sin väg igen, lika lugn och trygg som han kommit.

"Undrar just, hvem den där mannen är", sade doktorn halfhögt för sig själf. "Någon vanlig smed är han då inte."

Då han kom till smedens stuga, där allt var trefligt och i ordning, undersökte han genast den gamle.

"Ingenting att göra, eller hur, doktor?" frågade Wallman.

"Inte mycket. Ni är gammal, det är allt. Någon måste komma och taga vård om er."

"Jag skall se till den saken", sade Johan, som visste, att Wallman icke ville ha någon främmande människa till sin stuga. Sedan läkaren ordinerat litet medicin, gick han. Trots Wallmans protester gick Johan redan samma kväll ut och skaffade en kvinna, som kunde taga vård både om den gamle mannen och huset. Gamla Erika bodde inne i staden, och som hon var både ensam och fattig, var hon glad att få komma och förtjäna sitt bröd på det sättet, ty eljes gick hon och tvättade åt de rika, så långt hon orkade, men det var mycket tyngre arbete.

Det dröjde icke så synnerligen länge, innan gamle Wallman lade sina trötta ögon tillhopa för alltid. Innan han dog, en stilla,

fridfull kväll, bad han Johan att för all framtid söka motstå den förfärliga frestelsen att dricka, och den unge mannen lofvade det med fullt hjärta. När Wallman blifvit förd till grafvens ro, kommo hans fattiga släktingar för att taga sitt arf i besittning; men som de bodde i en annan trakt, måste de ordna med att försälja egendomen. Johan erbjöd sig då att köpa både stugan och smedjan, hvilket han också fick för ett rimligt pris. Allt betalade han kontant, och så var han sin egen herre och fortsatte med sitt arbete i smedjan, precis som förut. Gamla Erika stannade hos honom såsom hans hushållerska, och hon var så hjärtans glad öfver att på detta sätt få en god och lätt plats att fylla. Så synnerligt mycket betalt fick hon ju inte och begärde det ej heller, men Johan var så snäll emot henne, och hon hade ett riktigt hem nu, där intet fattades, ty Johan tyckte om att lefva godt, och det såg ut, som hade han alltid tillräckligt med penningar för allt som behöfdes.

Så snart han hunnit uppgöra en plan, lät han ombygga stugan, som förut haft endast två rum. Nu fick den inte mindre än fem rum i nedre våningen och ett trefligt rum i den öfre. Johan hade sitt sofrum och ett annat för sin egen räkning. Detta andra rum kallade han sitt arbetsrum, och han inrättade det alldeles efter sitt eget tycke. Erika kunde aldrig förstå, hvad slags smak den smeden hade, ty ingen skulle kunna ana, att det var en smed, som bodde i det rummet. Ett stort, väldigt skrifbord, med flera lådor på, fanns där inne,

ett stort bokskåp, hvilket han under årens lopp fyllde med de vackraste böcker. Många andra saker hade han där inne, som Erika förr ansett aldrig kunde finnas annat än i rikt folks hus. Men hon frågade honom aldrig om det, ty hon hade ju inte med den saken att göra; och ehuru hon visade några af sina vänner detta rums alla härligheter, då Johan inte var hemma, så visste ingen något mera om honom för det.

Ett tredje rum tjänade till matsal och ett som kök. Det femte rummet fick gamla Erika ha som sitt eget, och hur lycklig hon kände sig öfver, att icke behöfva bo i köket. Det var precis som hade hon blifvit rik på ålderdomen, eller som hade hon kommit in bland bättre folk. Rummet i öfre våningen skulle vara för möjligen kommande gäster.

Så hade åren gått, och Smed-Johan var känd i trakten som en redlig och sträfsam arbetare, som gjorde rätt åt alla och besvärade ingen. Många vänner hade han icke. De fattiga kände på sig, att han icke var en man ur deras hop, hvarföre de, ehuru med litet missnöje och afundsamt förakt, höllo sig på behörigt afstånd från honom; och de fina och rika kunde ju icke sällskapa med en vanlig smed, ty det skulle vara alldeles för opassande. Den ende, som kunde säga sig stå i något slags vänskapsförhållande till honom, var magister Törner inne i staden, ty till denne kom Johan någon enda gång på besök, och det hände äfven, att Törner hälsade på hos smeden.

När nu Johan den där kvällen, då han skott hästen åt den främmande herrn, satt vid aftonmåltiden, sade Erika plötsligt:

"Det var så sant det, magister Törner var inne och frågade efter Johan för en stund sedan. Han hade dock inte tid att gå ut till smedjan."

"Var det något särskildt han ville mig?"

"Han sade ingenting, men jag tyckte han såg ledsen ut."

"Då är det nog bäst att jag går upp till staden i kväll, så att jag får höra, hur det är."

Vidare samtal förekom icke, och då Johan ätit, tog han på sig vinterrocken och mössan och begaf sig ut.

ANDRA KAPITLET.

Hos rådman Berger.

Den resande, som fått sin häst skodd, hade emellertid fortsatt sin färd intill staden, utan att ett ord yttrades mellan honom och reskamraten. Omsider stannade de utanför ett större hus vid en af stadens finare gator, och mannen steg ur och hjälpte sin reskamrat ur släden.

"Du kan gå in, Adéle, så kör jag omkring in på gården, så att jag får in hästen i stallet. Jag kommer genast."

Hans reskamrat, som sålunda var en kvinna, svarade icke på hans ord, men gick uppför den korta trappan och ringde på. Det var fint folk som bodde i huset, ingen mindre än den rike och i staden högt ansedde rådman Berger. Så snart den främmande damen ringt, öppnades dörren af en tjänsteflicka, som artigt bjöd den besökande att stiga in i tamburen, där hon befriades från ytterkläderna och där både herr och fru Berger med hjärtlighet hälsade henne välkommen.

"Vi trodde, att du skulle komma tidigare än så, kära Adéle," sade fru Berger moderligt, i det hon ledde sin gäst in i den rikt upplysta och varma salongen.

"Vi hade allt kommit litet tidigare, tant, men hästen tappade en sko och började halta litet, så att Henrik stannade vid en smedja ett stycke från staden och fick en ny sko pålagd."

"Då var han väl hos Smed-Johan," sade rådman Berger, som just kom in igen, efter det han varit och tillsagt drängen att sätta in hästen. Henrik höll just på att taga af sig pälsen ute i tamburen och steg in i salongen ett ögonblick senare.

"Det gjorde du rätt i, Henrik, som själf kom in med Adéle, när du var i närheten. Vi ha icke sett dig på långa tider. Hur lefver världen med dig för resten?"

"Jo tack, farbror, ganska bra. Men jag blef litet trött af att sitta i släden."

"Undrar inte på det; hela tre milen. Men du hade väl en god häst."

"Hästen är bra, men han kastade en sko, så att jag fick lof att få en ny pålagd i en smedja i närheten."

"En god sak att ha en smedja på landet."

"Ja, det har farbror rätt i. Men hvem är den där smeden?"

"Smed-Johan. Hur så?"

"Han syntes mig vara en konstig herre. Först ville han, att jag skulle spänna ifrån hästen och leda in den, men så gjorde han det då till sist själf. När han sedan begärde

femtio öre för sitt arbete och jag bjöd honom en krona, gaf han mig hälften tillbaka med en min, som om han ägt halfva socknen."

"Kom inte den för nära, du! Han är inte som andra arbetare. Du får inte honom att stå på tå eller bocka sig för en slant. Såge du den mannen ute i helgdagslag, skulle du inte tro, om någon sökte inbilla dig, att han är smed."

"Såå, han är en högfärdig herre då. Jag kunde just tro det."

"Högfärdig syns han inte heller vara, men han ger intryck af att äga bildning och vara af någon bättre familj än en vanlig arbetare."

"Jaha."

"Hur är det, du får väl stanna hos oss några dagar?" frågade rådmannen.

"Åhnej, jag åker tillbaka redan i natt. De vänta, att jag i morgon skall följa med ut och jaga, och om jag inte kommer, bli de missnöjda."

"Resa redan i natt! Nej tack du, det blir då ingenting af. Adéle få vi, som väl är, behålla hos oss en tid; men hur brådt du än har, får du likväl inte tänka på att lämna oss på ett par dagar åtminstone. Hvad missnöjet beträffar, så har majoren ingen rättighet att visa sådant, om vi hålla dig kvar litet."

"Men jag har hans häst."

"Du telefonerar i morgon bittida och talar om, att du stannar, och min dräng tar hand om hästen. Du sade väl till honom att sela af?"

"Nej, jag ansåg det inte löna mödan."

"Då går jag och säger till nu, så att det blir gjordt."

"Som farbror vill då. Jag får väl riskera bannorna af majoren."

"Helt säkert, eljes kan du sända honom till mig."

Han skrattade och gick ut ur rummet, och Henrik Kronstål lutade sig med en trött åtbörd tillbaka i gungstolen. Adéle och fru Berger hade nämligen lämnat rummet redan förut. Han satt och tänkte på sitt möte med Smed-Johan, och hur han än försökte, kunde han icke helt bli fri från känslan, att han sammanträffat med den mannen förr, men hvar och när, det var honom omöjligt att minnas, ty han hade som omöjligt förkastat sitt första antagande om personen; och nu ville minnet på intet sätt komma honom till hjälp.

Ingenjör Kronstål var en ganska treflig man, när han ville visa den sidan af sin karaktär, men vanligen ansågs han vara barsk och sträng och äfven hård. Glad kunde man knappt säga, att han någonsin var, om icke då han någon gång i glada vänners lag råkade bli rusig. Då kunde han skämta, men det låg ett bitande hån mot hela mänskligheten i skämtet, och vännerna tyckte nästan bättre om, då han lät skämtet vara och i stället med sitt djupa allvar talade om allvarliga ting. Ingen förstod sig riktigt på honom, ty han var inbunden angående sig själf och hade inga förtrogna. Den allmänna meningen om honom var, att han någon gång i lifvet drabbats af någon djup sorg, som förbittrat hans sinne.

Han började redan räknas som gammal ungkarl, ty han var redan omkring fyrtio år och hade hvarken maka eller hem. Nämnde någon detta, menade Henrik sig vara ung nog för att lämna denna fråga tills vidare.

För en liten tid hade ingenjören och hans syster Adéle gästat hos major Björkstam på Brogård, och som Adéle lofvat att komma in till K. och stanna något hos rådman Bergers, hade nu Henrik själf kört in med henne den tre mil långa vägen, ty vädret var härligt och föret ännu ypperligt.

Adéle hade under flera år lidit af melankoli och nervositet och behöfde mycket väl vara ute bland sina vänner. Orsaken till hennes onda visste endast hon själf och några af hennes närmaste, ehuru naturligtvis pratet utvecklat en ganska näpen historia därom. Hon var en vacker kvinna, trots sina trettiofyra år; och äfven om hon var melankolisk, så hade sorgsenheten lagt en mycket finare och blidare prägel öfver hennes skönhet än kanske hälsa och kraft kunnat göra. Hon hade icke på flera år varit i K. och blef därför ganska glad, då hon fick inbjudning att en tid komma och gästa hos rådman Bergers, ty både rådmannen och hans hustru voro glada och trefliga människor.

"Hvem i alla dagar var den där smeden," sade Henrik för sig själf, där han satt och halfdrömde. "Något bekant var det hos honom, ehuru jag icke kan få klart för mig, hvad det var. Men sak samma, det är säkerligen bara en händelse."

När majoren åter kom in för att slå sig ned att prata en liten stund före supén, hade Henriks tankar redan lämnat smeden.

"Jag skall säga dig, Henrik, att du bör stanna i staden tills om lördag kväll. Det är då bal hos borgmästarens, och vi skola dit."

"Käre farbror, det går inte på något sätt."

"Lika omöjligt, hvad jag än bjuder dig på. Men om du nu måste ut till majorns igen, så kunde du väl komma in ett par dagar i nästa vecka. På torsdagskvällen blir det en stor fest på skridskobanan, och du vet, att då går det trefligt till. Kan du inte det, tror du?"

"Kanske vore det möjligt. Jag får se, hur de ordnat det på Brogård. Nog skulle det vara roligt att komma och vara med."

"Gör ditt bästa och stanna då några dagar. Vi ha en fin skridskoklubb, skall jag säga dig."

"Det har jag hört om förut. Ja, vi få se."

Nu kom fru Berger och bjöd dem till supén, och de båda herrarne gingo genast. Måltiden var fin, och det vankades både mat och dryck rikligen, och sedan sutto de fyra vännerna tills långt in på natten och pratade och drucko punsch, det vill säga alla drucko utom Adéle, ty hon hade för flera år sedan kommit på den idén att inte smaka det minsta, som kunde berusa.

Nästa dag tvingades Henrik att åka tillbaka till Brogård, men då hade han lofvat, att om det fanns någon möjlighet, skulle han komma tillbaka till skridskoklubbens fest, den sista som komme att hållas denna vintersäsong.

TREDJE KAPITLET.

En blick genom fönstret.

"Jag är innerligt belåten med att ni kom, och på samma gång beklagar jag, att ni skulle nödgas gå ut i kväll, ty det är allt litet kyligt," sade magister Törner, då han öppnat dörren för Smed-Johan och nu till hälsning tryckte sin gästs hand.

"Inga beklaganden, för all del! Kylan är alls inte farlig, och jag behöfde komma ut och röra litet på mig. Hade jag icke fått tillfälle att gå hit, så hade jag tillbringat kvällen på skridskobanan. Vädret är vackert."

"Ni ser alltid saken från den bästa sidan, särskildt då det gäller att göra något för andra. Och nu gick ni den långa vägen hit, fast jag verkligen icke hade något särdeles angeläget att tala med er om. Men kom in i mitt arbetsrum, där brasan just nu är som bäst."

"Tack, det gör jag med nöje. Äfven om det icke var något af vikt, så kunna vi ju få samtala en stund, och då är min möda väl betald."

De gingo in i det vackra lilla biblioteket, hvilket hade bokhyllor vid alla väggarna, somliga räckande ända upp till taket, och alla öfverfulla af böcker.

"Sitt nu ner i gungstolen", bjöd Törner och drog den bekväma stolen närmare elden, och Smed-Johan satte sig.

"Hvilket litet paradis ni har här med alla dessa böcker", sade han, i det hans blick smekande for öfver de långa raderna af volymer. "Här kan ni aldrig känna er ensam, då så många stora andars tankar hela tiden omsväfva er."

"Det är sant, och i vanliga fall känner jag mig tillfreds, men det händer nog en och annan gång, att jag äfven här blir missmodig och trött. Dock har ni rätt i att böckerna äro ett härligt sällskap."

"För mig hade det varit omöjligt att öfvervinna och lefva, om jag icke haft några af dem. Ni vet, att mina skatter i det fallet äro ganska små och enkla, men de bli ändå så mycket kärare."

"Ni har en utvald samling, och det för undrar mig icke, att de som råkat få se edra bokskatter med skäl anse er vara en egendomlig smed."

Johan skrattade, men det låg en undertryckt smärta i skrattet.

"Mig tyckes, att ingen borde bry sina tankar vid en så obetydlig person som mig."

"Dock är det mer än en som gör det. Men vet ni hvarför jag kom öfver till er i kväll? Det var på grund af en ny bok, som

just i dag fallit i mina händer. Jag har icke läst igenom den helt ännu, men det jag hunnit med tyder på, att den som skrifvit den äger en mycket klar inblick i ämnet, och jag trodde boken skulle intressera er, ty i mycket afspeglar den edra idéer. Se här är den."

Han tog från sitt skrifbord en liten bok i mörkt klotband och lade den i smedens hand, men han såg icke Johans leende, då han betraktade den. Han öppnade boken och bläddrade litet i den. Det var en i flera kapitel afdelad, sakrik och djupsinnig afhandling om de ärftliga anlagen hos människan, samt om möjligheterna att utveckla eller undertrycka dem. Johan hade många gånger diskuterat detta ämne med Törner, och de hade ibland kommit till ganska egendomliga slutledningar. Och så hade nu denna bok, som så fullständigt utvecklade ämnet, fallit i Törners händer, och det var naturligt att han ville visa den för sin vän smeden.

"Nå, hvad tror ni om den?" frågade han om några minuter.

"Den är kanske icke så dum efter allt. Jag har sett den förut, ty jag fick den från Stockholm för ett par dagar sedan. Den motsäger allt edra teorier i ett och annat."

"Åh, ni har redan sett den, och läst den med kanske?"

"Ja, jag har allt det."

"Och ni tror naturligtvis på teorierna, den förfäktar?"

"Ja, de öfverensstämma med mina."

"Vet ni möjligen hvem författaren är

också? Som ni väl sett, så är det en pseudonym."

"Jag har sett det. Hvem det än månde vara, så har han åtminstone studerat ämnet ganska djupt."

"Så har jag fattat det af det lilla jag läst."

De kommo nu att en stund samtala om det intressanta ämnet, men sedan gingo deras tankar åter till de hvardagliga tingen.

"Skall ni vara med på skridskoklubbens fest?" frågade Törner.

"Det kan jag ännu icke säga, men det är möjligt."

"Ni åker skridskor så förträffligt, att ni inte borde hålla er borta från täflingen. Hvarför blir ni inte medlem i klubben?"

"Som ni vet så är det just inga arbetare med i den, och jag skulle inte passa i sällskapet."

"Prat bara! Ni vet, att ni kan fylla er plats, hvar ni än kommer."

"Det är ni, som i er vänskap för mig tänker så. Andra torde icke ha så goda tankar om mig."

"Möjligen finns det sådana, som icke tänka godt om er, men vi äro alla utsatta för samma obehag."

"Ja ja, världen är lik sig i det fallet."

"Och ni vet således icke, hvem som är författare till den här boken?" frågade Törner åter, i det han tog boken från bordet.

"Hur skulle jag kunna veta det."

"Och jag har mina misstankar. Det är så mycket jag tycker mig känna igen."

"Ni skall icke misstänka någon. Författaren vill naturligtvis vara okänd, då han icke gifvit sitt namn."

"Han borde ha gifvit det, ty visserligen bringar det där arbetet honom heder."

Johan svarade icke på detta utan bringade samtalet i en annan riktning. Sedan de båda vännerna ännu en stund samtalat, sade Johan farväl och begaf sig på hemväg. Han hade för vana att tänka halfhögt, då han gick allena, och så gjorde han äfven nu.

"Han anade, att det var jag. Så är det alltid, då man gör något i hemlighet; hur man än söker dölja det, förrådes det likväl af något. Dock har jag dolt annat bättre än jag dolt min identitet denna gång. Men äfven min stora hemlighet kan anas af någon, och Törner misstänker nog, att jag icke är rätt och slätt den enkle smeden. Kanske vore det bättre, att jag gåfve honom del af det hela. Något kunde jag ju låta honom veta, ty han är sannolikt en sann vän."

Så talade han, medan han med raska steg gick gatan framåt, och till dess hans tankar drogos åt annat håll. När han kommit midt framför rådman Bergers hus, hvarifrån utströmmade en flod af ljus, såg han upp, och ett ögonblick stannade han och stod som förstenad, stirrande in i den klart upplysta salongen, där Adéle Kronstål satt, så att han kunde se hennes ansikte. Men blott för ett ögonblick stod han så, sedan fortsatte han raskare än förut sin afbrutna vandring, under det hans läppar

voro hårdt sammanpressade och hans blick allvarlig, nästan bitter.

"Hon, hon här," mumlade han, då han hunnit ett stycke från huset. "Jag är öfvertygad om, att det var hon, äfven om hon nu syntes blekare och äldre än förr. Men kanske tog jag miste." Och vid dessa ord vände han om och gick långsamt tillbaka, men till sin förtret märkte han, att nu voro gardinerna nedfällda i rådmannens hus.

Då gick han hem, tankfull och allvarlig. Nero mötte honom vid dörren och strök sitt lurfviga hufvud mot hans ben, och Johan klappade den trogne hunden. Erika hade gått till ro, och Johan fick sålunda vara ostörd. Sedan han tändt lampan, satte han sig vid skrifbordet och drömde, men drömmen måtte icke ha varit lycklig och glad, ty gång på gång suckade han, och när han till slut vaknade upp ur drömmen, öppnade han en låda i skrifbordet och framtog ett fotografi, som han länge betraktade. Det var Adéle Kronståls drag, sådan hon varit för flera år sedan.

Till slut gick han till ro, och efter dagens möda sof han lugnt och stilla tills nästa morgon, då han väcktes af Erikas knackning på dörren. Han steg hastigt upp, och trots vintern där ute öppnade han ett fönster på vid gafvel och andades in den friska, kalla luften. Detta hade han för vana att göra hvarje morgon, hurdant vädret än månde vara.

FJÄRDE KAPITLET.

Skridskofesten.

Maken till töväder hade ingen sett på länge, och hölle det på bara ett par dagar till, så komme det att totalt fördärfva skridskoklubbens stora fest, ty ingen människa kunde vara ute på isen i sådant väder och med vattnet gående högt upp på fötterna. Nere på skridskobanan voro en mängd småpojkar, trots tövädret och vattnet, och hade mycket roligt. Men tövädret slutade med den dagen, sedan det tagit bort en hel mängd snö, bringat de förut höga och hvita drifvorna att krypa ihop till små smutsiga högar eller långa vallar af snö under ett lager af sot och smuts, samt gjorde isen ute på sjön osäker här och där. På natten frös det ganska hårdt igen, och nästa dag var det bitande kallt ända till middagen, då kylan gaf med sig litet och vädret blef så skönt och klart, som någon kunde önska för kvällens stora fest.

Hela dagen hade Smed-Johan mycket att göra. Han skarpskodde en hel mängd hästar,

ty nu behöfde de vara skarpskodda, om de skulle kunna stå på benen och göra nytta. Men under det Johan arbetade den dagen, voro också hans tankar i ständig verksamhet, och han såg i sitt sinne gång på gång det bleka ansikte, han skådat i rådman Bergers fönster några kvällar förut. Tusende gånger hade han gjort sig själf den frågan, om det verkligen kunde vara Adéle Kronstål. Ibland svarade han sig jakande, ibland nekande, men till någon klarhet kunde han icke komma.

Det var redan mörkt, när Johan stängde smedjan och gick hem. Stegen voro raska och säkra. Gamla Rika fick snart maten färdig, och om en liten stund var Johan omklädd och satt till bords.

"Är det svårt att gå ute?" frågade Erika, då Johan var färdig att stiga upp från bordet.

"Åhja, man får vara aktsam här och där, men så farligt är det ändå inte. Ämnar Erika sig ut?"

"Ja, jag tänkte allt det. En af mina bekanta ligger sjuk, och jag skulle gå och se till, hur de ha det i huset."

"En fattig familj?"

"Just nu äro de mycket fattiga. Mannen är stenhuggare, och i vinter har det varit klent med förtjänsten. Och så ha de fem barn att försörja. Hustrun har blifvit sjuk och skall vara ganska klen. Den äldste pojken var här och frågade, om jag inte kunde komma dit litet."

"Visst kan Erika gå dit. Jag skall följa med er hela vägen, så att ni är säker."

"Ah, ni är så snäll mot mig."

"Ingenting att tala om. Tag reda på, hur de ha det, och låt mig veta."

Han steg upp från bordet och gick till sitt rum, där han satte sig ned och undersökte sina skridskor. Han hade sent omsider fattat sitt beslut och skulle deltaga i täflingen. Skridskorna voro i bästa skick, och så var Johan. Han ämnade göra sitt bästa, icke egentligen för priset, men för nöjet att få ägna sig åt denna friska sport. Sedan han tagit på sig de skor, han skulle begagna, och den korta, men tjocka vinterrocken och mössan, gick han ut till Erika.

"Är ni redan färdig?" frågade han leende, då han såg gumman med en stor schal öfver axlarna.

"Ja, jag diskar upp litet, när jag kommer tillbaka igen, det går väl lika bra."

"Visst gör det så. Men hvar har ni korgen?"

"Hvilken korg?"

"Ni ämnar väl inte gå till fattigt och sjukt folk utan att ha något med er åt dem?"

"Jag har allt ett par kronor i fickan. Det som finns här är ju inte mitt."

"Nej, det är sant, men ni vet, att det tillhör de nödställda lika mycket som oss. Tag nu fram den stora korgen, så få vi se, hvad det finns att lägga i den."

Han gick med henne ut i köket och steg in i skafferiet, något som han eljes aldrig brydde sig om.

"Se här är ju ett stort stycke stek, det

duger åt barnen. Och här ha vi ju mjukt hvetebröd, skall inte det smaka dem, tror ni? Och här ha vi en stor burk risgryn. Det blir mycket gröt af den. Och här är smör. Ni kan väl få nytt i morgon eller om lördag? Ni kan? Då taga vi det här. Är det nu några andra saker, ni anser dem kunna behöfva? Inte? Nåja, då får väl det här vara nog just nu. Och så lägger jag i ett par kronor här, så kunna de köpa hvad de möjligen behöfva för resten just nu. Hur är det, mannen super väl inte?"

Gamla Rika hade stått alldeles häpen, under det Johan plockade alla godsakerna i korgen och hade just ämnat fråga, om han ämnade ställa dem utan mat, då hans fråga kom hennes tanke att ändra riktning.

"Jag vet inte säkert", svarade hon, "men nog brukade han supa litet förr."

"Det är illa, om han fortsätter därmed, ty då hjälper ingen välgörenhet af det här slaget. Har han intet arbete, sade ni?"

"Nej, så förstod jag af pojken i dag."

"Om han inte har det, så kan ni säga till honom att komma ut till smedjan i morgon bittida klockan åtta, ifall det inte är riktigt nödvändigt för honom att stanna hemma hos den sjuka."

"Barnen kunna allt se till henne."

"Nåja, då blir det ju bra. Kom nu ihåg, inte ett ord åt någon om de här småsakerna. Nu gå vi."

Gumman ämnade taga korgen, men Johan bar den åt henne hela vägen och lämnade

henne icke, förrän hon var vid porten till det hus, där hon skulle in.

"Se här är korgen. Kan ni gå hem ensam, tror ni?"

"Mycket väl. Det är inte så svårt som jag trodde."

Med en vänlig nick aflägsnade sig Johan nedåt sjön. Banan var redan fylld med folk, som åkte af och an och fröjdade sig af allt hjärta, men täflingen skulle inte börja förrän klockan åtta. Väldiga tjärbloss brunno här och där, och långa rader af fladdrande marschaller sprakade, så att hela den väldiga banan strålade af ljus. Johan visade sin biljett vid ingången och passerade. Han gick direkt fram till dem, som voro domare i täflingen. En extra afgift af två kronor måste afläggas af dem, som skulle deltaga, och Johan betalade nu.

"Hur är namnet?" frågade den, som tjänstgjorde som sekreterare och såg litet förnämt på smeden, hvilken han ju väl kände, ehuru han nu ej ville låtsa därom.

"Skrif Smed-Johan, ty så benämnes jag i hvardagslag."

"Jag måste ha ert verkliga namn, min herre."

"Det ni fått nu duger fullkomligt. Hur snart börja täflingarna?"

"Om en half timme."

Johan bugade sig artigt och gick bort till en bänk, där han spände på sig skridskorna.

"En konstig karl, den där", sade den, som velat ha reda på namnet.

"Litet mystisk, men utan att göra något orätt. Håller sig på sin plats utan vidare", svarade rådman Berger, som också var med.

Johan var okunnig om deras anmärkningar och frågade icke efter, hvad folk sade om honom. Så snart han fått på sig skridskorna, begaf han sig hastigt bortåt den del af banan, där det var minst folk, och där åkte han efter behag. De djärfvaste löpningar, de konstnärligaste steg och svängningar, så fina och fulländade, att det hela såg ut att vara en riktig lek för honom. Och innan täflingarna började, hade en ganska stor hop intresserade åskådare samlats omkring honom. Då han märkte detta, gled han graciöst ut mellan ett par personer och bort till en annan del af banan. I ett hörn stod en liten gosse och såg bedröfvad ut.

"Hvad fattas dig min gosse?" frågade Johan. "Går det inte bra?"

"Jag kan inte vara med i täflingen, som skall hållas för barn."

"Kan du inte? Hvarför det?"

"De vilja ha en krona då, och jag har inga pengar."

"Kan du åka bra då?"

"Jag skulle med säkerhet vinna priset, om jag kunde vara med."

"Hvad heter du, gosse?"

"Johan Olin."

"Se så, här har du en krona, Johan; gå och betala och blif med! Men åk så att du får priset, ty det är en annan Johan, som tänker få det bland de större."

Gossens ögon strålade af förtjusning, då han tacksamt mottog kronan och ilade bort för att anmäla sig. Det var knappt tio minuter senare, som barnens täfling började. De förmögnares barn voro där, och då Johan Olin åkte fram och ställde sig i ledet, yttrade en liten parfvel vid hans sida:

"Hvad har du här att göra? Din pappa är bara stenhuggare, och vi vilja inte ha några stenhuggarungar med oss."

"Jag har betalat", svarade lille Johan med en viss stolthet, i det han rätade på sig. Första priset för barnen var en fin klocka och det andra var tio kronor. Och när deras täflan om en stund var förbi, var det Johan Olin, som vunnit klockan.

"Det var bra, min gosse", hörde han en röst bredvid sig. "Var alltid lika säker och svik aldrig!"

Men nu skulle den mest intressanta delen vidtaga. Först snabbåkning, fem hvarf kring banan. I denna deltogo sju unga män jämte Johan, hvilken icke riktigt räknades bland de unga.

"Det här blir annat än att sköta släggan det, min bäste smed", sade ett högmodigt handelsbiträde halft föraktligt. "Bli inte benen styfva af att stå vid städet?"

Johan såg på honom med en blick, för hvilken den andre drog sig litet tillbaka.

"Jo, det kostar nog på litet. Säkerligen är det hårdare arbete än att göra strutar och väga sill. Blir inte hufvudet litet styft och vridet af det?"

Handelsbiträdet riktigt krympte ihop vid frågan, men hvem behöfde gifva sig för en usel smed?

"Min herre", sade den unge mannen och sträckte på sig, "jag känner er inte. Hvad är ert namn?"

"Åh, förlåt, behöfs det presentation? Det trodde jag inte. Jag skall med nöje lämna er mitt kort." Han tog upp ett litet etui ur fickan och drog därur fram ett visitkort: men hastigt besinnande sig lade han det tillbaka och sade: "Det behöfs intet kort. Ni känner mig så mycket som fordras. Jag kallas i dagligt tal Smed-Johan, och det duger. Ni heter Sven Lundkrans, det vet jag. Hvad täflingen här beträffar, så får ju var och en se upp för sig själf, och då blir det bra."

Ögonblicket därefter gafs signalen, och Lundkrans fick icke tillfälle att svara, ty han ämnade taga priset i denna första täfling. Han var ansedd som en mycket skicklig skridskoåkare, och han sköt också redan från början förbi de öfriga. Johan var den näst siste under den första hälften af första hvarfvet kring banan; men sedan ökade han farten, sköt förbi den ene efter den andre, tills han hade endast Lundkrans kvar framför sig. Då hade de hunnit två hvarf kring banan.

"Han kan aldrig passera Lundkrans", anmärkte en af åskådarne.

"Men det gjorde han just nu med stor lätthet", svarade en annan, och det var sant. Lundkrans blef efter, och hur han än ansträngde sig, blef afståndet mellan honom och

smeden allt större, och Johan inkom nära ett halft hvarf före honom.

"Det där var bra gjort", anmärkte en af domarne, då tiden antecknades.

Nästa täfling var figuråkning, och därvid fick en i taget visa sin skicklighet. Ganska många, både damer och herrar, deltogo, och Johan var den siste.

"Inte kan väl den där styfve smeden åka konståkning", sade Lundkrans till en god vän, som stod bredvid honom.

"Gör han det lika bra, som han gjorde i längdlöpningen, så är han duktig."

Och han gjorde det äfven. Mer än ett utrop af beundran och förvåning belönade honom, och väldiga applåder hälsade honom. Utan tvekan tillerkändes han priset, ty ingen kunde mäta sig med honom, det såg man väl. Det allra sista numret var en dans, som skulle utföras af tolf par, men som en af herrarne icke kunnat komma och ingen extra deltagit i öfningarna, trodde man sig nödsakad att inställa den.

"Om vi bara hade en man, som kunde vara med. Det är i alla fall det finaste på programmet", sade rådman Berger. Johan, som var i närheten och hörde orden, åkte bort till honom.

"Kanske kan jag rädda situtationen, om det tillåtes mig", sade han artigt.

"Tror ni er om det, min herre?"

"Vi kunna ju försöka."

"Det var fint. Jag skall genast söka upp er dam och er vis à vis."

Det befanns, att hans dam var borgmästarens dotter, och Lundkrans och hans dam vis à vis.

"Vi råka sålunda tillsammans igen, herr Lundkrans", sade Johan leende. "Nu äro vi samåkande och skola väl visa dem, huru två män åka. Jag vet, att jag kan lita på er skicklighet, och jag skall försöka att ej svika er."

Lundkrans bugade sig tyst, ty han harmades ännu bittert i sitt sinne, men på samma gång smickrade honom erkännandet om skicklighet. Johan vände sig sedan till sin dam.

"Vill ni åka ett slag med mig kring banan, fröken Truvén, så lära vi oss känna hvarandras takt? Det går alltid lättare sedan".

"Med största nöje. De bli icke färdiga på en liten stund ännu."

Han fattade hennes hand, och de åkte bort. Det var alls ingen svårighet för dem att komma öfverens.

"Ni åker förtjusande, fröken," sade Johan då de åkt ett stycke. "Om fröken Aldrén, som åker med herr Lundkrans, är lika skicklig, så komma vi att reda oss utmärkt."

"Åh, hon åker mycket bättre än jag. Men är ni nu riktigt säker på er sak, så att icke det hela går sönder?"

"Frukta icke för den saken! Jag följer nog med."

När omsider det hela var ordnat och grupperna uppställda, började musiken spela. Johan och Lundkrans hade ledningen, och de ledde väl. Vid ett tillfälle då de möttes, yttrade Lundkrans:

"Ni måtte ha varit med om det här förr, min herre."

Johan fick icke tid att svara då, men han gjorde det nästa gång de möttes.

"Många gånger, så att det här är blott en lek."

Allt lifligare ilade de stålskodda gestalterna om hvarandra, och allt högre steg förtjusningen bland åskådarne, till dess, då musiken i ett nu tystnade, en väldig salfva applåder dånade öfver isen, och de åkande skildes litet.

"Tag er dam och följ med, herr Lundkrans", sade Johan, i det han själf förde sin dam ur trängseln. Lundkrans lydde. När de fyra stodo litet skilda från de öfriga, frågade Johan utan vidare.

"Skola vi tillsammans gifva dem en liten extra uppvisning i konståkning nu?"

"Om vi bara kunna", svarade fröken Truvén.

"Med säkerhet. Damerna synas vara fullkomliga, och jag vet, att herr Lundkrans reder sig utan vank. Själf följer jag nog med."

"Låt gå då", sade Lundkrans, som kände sig smickrad. Och de gåfvo en extra uppvisning i skridskoåkning, hvilken sades vara det finaste i den vägen, som någonsin presterats i den trakten. Sedan åkte Johan ensam, ty fröken Truvén drogs bort af andra kavaljerer. När han med väldig fart ilade förbi den läktare, som var uppsatt för stadens nobless, såg han upp, och för ett ögonblick dog rodnaden bort på hans kinder. Där återsåg han Adéle Kronstål, och han tyckte nästan, att hennes

blick för en sekund mött hans. Sedan höll han sig så långt borta på banan som möjligt, ända till dess prisutdelningen försiggick, då han måste fram, ty den fina silfverpokalen var ju hans, likaså den lilla fina oljemålningen, som en konstnärinna skänkt som extra pris åt den skickligaste. Han bugade sig tyst vid rådman Bergers vänliga och erkännsamma ord och drog sig tillbaka med sina troféer. Lundkrans fick andra priset och måste låta sig nöja. När han kom med det, såg han Johan borta på en bänk i färd med att spänna af sig skridskorna, och han åkte dit.

"Min herre", sade han artigt, "jag vill bedja er om ursäkt för mina opassande ord vid början af täflingen. Jag är ledsen, att jag yttrade dem."

Med ett vänligt leende såg Johan upp och räckte honom handen.

"Det var manligt gjort, herr Lundkrans; men ni är mig intet skyldig, ty i hetsigheten gaf jag er lika godt igen, för hvilket jag i min tur ber om ursäkt. Så höfves det män att handla."

"Jag måste göra upp, ty jag mådde illa i mitt sinne öfver det."

"Ett bevis på ett vaket samvete. Om ni någonsin får tid, herr Lundkrans, så kom ut till Smed-Johans stuga och hälsa på! Ni vet hvar den är, eller hur?"

"Mycket väl. Men kan ni då inte gifva mig ert namn, så att jag vet, hvad jag skall kalla er?"

"Kalla mig helt enkelt Johan; ni behöfver

inte känna er generad för det. Tack nu för i kväll. Ni åker skridsko alldeles förträffligt, herr Lundkrans."

"Jag måste väl tro erkännandet, då en så öfverlägsen mästare, som ni, gifver mig det."

Johan var nu färdig och smög sig ut från banan. Strax utanför grinden stod en liten pojke och väntade på honom. Det var Johan Olin.

"Hvad, har du ännu inte gått hem med din klocka, gosse?" frågade Johan skrattande.

"Nej, jag ville vänta tills ni kom. Ni vann båda de stora priserna. Jag ämnar lära mig åka så där bra med tiden."

"Det gör du rätt i."

"Jag vet inte, när jag kan betala igen den där kronan ni lånade mig, men så snart jag kan skall jag göra det."

"Inte alls gosse. Den får du som ett extra pris, ty jag tyckte du gjorde din sak bra."

Sedan gick han hem och fann gamla Rika vaken ännu. Hon hade dröjt ute längre än hon ämnat och haft litet att göra, sedan hon kom hem.

"Nå, hur var det med den stackars kvinnan?" frågade Johan.

"Hon är allt ganska klen, och de hälsade och tackade så mycket för hvad ni gaf dem."

"Och mannen, super han?"

"Nej inte nu, fast han gjort det förr. Han kommer till smedjan i morgon.

"Det var bra. Hvad heter han?"

"Olin."

"Hvad, Olin? Då var det kanske deras pojke, som var på skridskobanan i kväll."

"Det var det nog, ty näst äldsta pojken var ute och de visste inte hvart han gått. Han är så tokig med allt sådant där."

"En rask liten pojke. Han vann en fin klocka i kväll."

Så gick Johan in till sig. Han ställde varsamt den fina pokalen på skrifbordet och lade målningen där bredvid. När han sedan bytt om kläder och fått på sig tofflorna och den lilla rökrocken, satte han sig ner och tog af omslaget för att se på taflan. Den var infattad i en vacker, bred ram, och själfva målningen var verkligen konstnärlig. Det var ett pris att sätta värde på. Men när han såg på den, skälfde det till i hans ansikte. Det där motivet kände han ju så väl igen. Hans egen bygd, barndomshemmets fagra nejd, teckning på duken med den finaste säkerhet. Och där nere i hörnet stodo konstnärinnans initialer: A. K. Ja, det kunde ju vara någon annan, och likväl hade han en stark känsla af, att det icke var någon annan än Adéle Kronstål, som målat och skänkt denna lilla tafla. Då var det också henne han sett både genom fönstret hos rådman Bergers och nu nere på skridskobanan. Han lät taflan sjunka ner på bordet. Sedan satt han länge tyst, stilla och grubblande, tills han med en djup suck reste sig och gick till ro.

Men på skridskobanan hade man ganska mycket talat om segervinnaren.

"Hvem är han?" hade Adéle Kronstål frågat, då hon sett honom ila förbi och åter försvinna i dunklet långt borta på banan.

"Åh, det är bara en smed, som tror sig kunna åka bra", svarade hennes granne.

"Han har kommit i finare sällskap i kväll och förlorar nog snart fattningen", sade en annan. Men Johan redde sig så väl som någon, och då han mottog de fina prisen, mindes ingen, att han var bara en fattig smed.

Då Adéle och Henrik följde med hem till rådman Bergers, gingo rådmanskan och Henrik före, och Adéle tyckte bra om det, ty hon ville fråga rådmannen om något.

"Farbror", sade hon, "hvem var den där skicklige skridskoåkaren, som vann min tafla?"

"Åh, kära du, det var smeden, som skodde hästen åt er förra veckan."

"Är han smed? Hvad heter han?"

"Så långt jag vet går han alltid under namnet Smed-Johan, och jag känner icke till något annat namn.

"Ja, men hur är det möjligt, att han icke har något mera namn? Han är väl skrifven i staden?"

"Det är han nog, men han bevisar mycket bra, att man kan bo här länge utan att bli känd. Sannolikt är hans namn kändt af några, men man frågar ju inte vidare efter en arbetares namn, äfven om man någon gång hör det eller ser det i tryck."

"Ja, det är nog sant."

"Han ser mig eljes ut att vara en bra karl. Inte är han lik de andra abetarne här, och han umgås inte heller med dem. För öfrigt känner jag inte mycket till honom, utom att han är en ganska skicklig smed."

"Jag skulle gärna vilja se honom riktigt vid dagsljus en gång."

"Det kan du nog få tillfälle till."

Henrik vände sig nu till dem med en fråga, och intet blef mera sagt om Johan.

FEMTE KAPITLET.

Sven Lundkrans' besök.

Johan var uppe tidigt nästa morgon och gick till sitt arbete med säkra, spänstiga steg. Han tyckte om den friska, rena morgonluften, och han insöp den i djupa drag. Kommen till smedjan började han genast sitt arbete. Han måste smida hästskor, ty det hade gått åt så många på sista tiden, och det dröjde icke länge, förrän elden brann klar på ässjan och hammaren sjöng sin muntra sång mot städet. Klockan litet efter åtta kom Olin. Han var en jättelik, väldig man med ett lugnt och tryggt utseende, och ehuru hans ansikte föreföll magert, kunde man dock se på honom, att han var i besittning af stora krafter.

"God morgon", hälsade han artigt.

"God morgon", svarade Johan och hvilade hammaren mot städet. "Jaså, ni kom ändå. Det var bra."

"Ja, ni skall ha tack för den hjälp ni gaf oss i går. Det var mycket vänligt af er."

"Ingenting att tala om. Hur är det med

er hustru? Litet bättre? Det var roligt. Nå, har ni lust att försöka arbeta här?"

"Lust har jag nog, men det blir en annan sak om jag kan. Nog är jag van vid slägga och hammare, men jag har aldrig smidt."

"Man lär sig snart, om man vill, och det är mycket man kan göra utan att vara mästare. Det blir väl arbete inom ert fack för er igen med tiden?"

"Jag hoppas så, och dock torde det dröja ganska länge."

Johan började nu undervisa honom om, hvad han skulle göra, och Olin var icke sen att lyda. Det gick som en dans för honom, hvad han tog sig till, och när han bara kommit i gång, arbetade de sedan under tystnad för ett par timmar. När Johan tog sig några minuter ledigt, passade Olin på att prata med honom.

"Jag förstår ni gjorde vår gosse riktigt lycklig i går kväll också. Han kom hem med sin fina klocka, och Gud vet, om han kunnat sofva i natt, så lycklig var han."

"Jaså, det var således er pojke. Jag nästan trodde det, då jag hörde namnen. Han är en duktig pojke."

"Ja, han ser ut att ha ganska goda anlag i litet af hvarje. Hoppas att han fortsätter väl. Nu har han inte tanke för någon annan än er, och han förklarade bestämt i dag, att han skall bli smed."

"Det är ett ganska bra arbete, men har han goda anlag, torde han komma att sträfva högre än så med tiden."

"Väl vore det, ty kroppsarbetaren har det sannerligen inte så bra." Johan teg för ett par minuter, försjunkande i tankar. Sedan sade han, i det han återgick till sitt arbete:

"Jag skall säga er, Olin, att det finns inga lyckligare människor i världen än kroppsarbetarne, ifall de ha arbete och sköta sig. De som sträfva efter de höga platserna i lifvet få också mycket större ansvar, och krafven bli flera och lifvet fordrar mer af dem där, än det gör bland oss arbetare."

"Ni kan nog ha rätt i det", sade Olin eftertänksamt.

Arbetet gick lätt och bra, ty det fanns god vilja, och då går allt lätt. Olin var läraktig och blef till stor hjälp för Johan, ehuru han naturligtvis måste utföra det gröfsta arbetet. Tillräckligt med arbete hade de, och det tyckte Johan om, ty arbetet utgjorde hans lust i lifvet.

"Hur är det er möjligt att vara så städad och fin alltid?" frågade Olin honom en dag. "Inte ser ni ut som en smed, då man ser er utom smedjan."

"Inte det. Kanske beror det på, att jag alltid försökt snygga upp mig litet, då jag icke behöft arbeta. Utseendet för öfrigt kan man ju inte rå för."

Mera blef det icke sagdt om saken. Fram på eftermiddagen hördes en skjuts stanna utanför smedjan, och någon ropade åt smeden att komma ut. Johan råkade kasta en blick genom det lilla fönstret och ryckte till. Det var åter Henrik Kronstål och hans syster, nu

på väg från staden, dit Henrik just varit för att hämta sin syster. Hon skulle med ut till majoren på Brogård.

"Vill Olin vara snäll och gå ut för att höra hvad de vilja", sade Johan.

"Gärna det", svarade Olin och gick genast.

"Är det ni som är smed här?" frågade Henrik, då Olin lyfte på mössan.

"Ja, jag arbetar som smed här nu."

"Hvar är den andre då?"

"Ni menar smeden själf? Han är inne i smedjan. Vill ni honom något?"

"Endast att han ser efter, om icke hästens vänstra framsko är lös. Jag tyckte det hördes så nyss."

"Det kan jag se efter lika bra", svarade Olin och gick fram till hästen. "Nej, den sitter stadigt nog, så det har ingen fara. Ni kan utan fruktan åka vidare." Och med en ny hälsning drog han sig tillbaka, och Henrik körde vidare. När Olin kom in i smedjan, omtalade han deras ärende, och Johan började undra, om detta verkligen var hvad de ville. Kanske hade de endast velat träffa honom, Johan, för att om möjligt utforska hvem han var. Men det var bäst som det var nu, han borde stanna okänd såsom han gjort så länge. Det gångna var ju begrafvet i glömska, och det endast smärtade att tänka på det.

Hela eftermiddagen var han sedan fåordig och drömmande, och när det började skymma, stängde de smedjan och gingo mot staden.

"Nu dröjer det inte länge, förrän våren är här på allvar", sade Olin, då de nästan voro framme vid Johans stuga.

"Nej, och ju förr den kommer, ju bättre. Vintrarna synas alltid så långa."

Inkommen i sin stuga, och sedan han tvättat sig och bytt om kläder, satte sig Johan vid skrifbordet och drömde. Men han tyckte alls icke om drömmens riktning, och så slet han sig lös ifrån den, tog fram papper och penna och började skrifva. Icke skulle man trott en smed i stånd att skrifva, hvad han skref den stunden, ty det hade bättre passat en lärd man, en skolad tänkare; men se Johan var nu en gång för alla en så "rysligt underlig smed". Han skref långsamt och läste då och då igenom en mening, som han fullbordat.

Men så kom gamla Rika och kallade till aftonmåltiden.

"Jaså, är det nu tid att äta igen. Jag kommer strax."

Senare på kvällen fick han främmande. Det var ingen annan än Sven Lundkrans, handelsbiträdet, som ju lofvat att besöka honom någon gång. Han var städad och snygg, och han försökte nog i första ögonblicket påtaga sig en min, som ansåge han sig göra något riktigt vänligt, som så där kom och hälsade på en smed. Men hans drag fingo ett annat uttryck, då hans blick hunnit fara öfver den trefliga matsalen; och då Johan bad honom stiga in i nästa rum, såg Lundkrans litet häpen ut.

"Sitt ner i gungstolen, herr Lundkrans. Det var vänligt af er att ni kom."

"Jag har tänkt på det nästan hvarenda dag sedan skridskofesten men inte fått tid förr. Här bor ni ju så fint som en kung."

"Det går ju an. Ni tycker förstås, att det är litet för fint för en smed; men vet ni, alla arbetare borde inrätta det snyggt och trefligt åt sig."

"Borde ja, men de ha inte råd. Många af dem ha ju knappt något att lefva af."

"Det är sant, men mycket ofta är det deras eget fel. Naturligtvis är det svårt, då de ha stora familjer, men jag har sett arbetare med ända till sex barn i familjen, hvilka dock haft fullkomligt lika trefligt som jag. Det är inte så mycket fina och dyrbara möbler, jag frågar efter, men renligheten spelar den största rollen, och ordningen med. Att så många ha otrefligt, kommer sig af slarf."

"Däri torde ni nog ha rätt. Jag känner arbetare, som aldrig tvätta sig, utom på lördagskvällen, och det är allt snuskigt. Men så snyggt som ni har det här, kan ni för öfrigt icke finna det hos en enda arbetare i hela staden."

"Kanske icke."

"Här har ni ju till och med ett fint bibliotek med hundratals böcker. Ni är road af läsning?"

"Ganska mycket."

"Så är äfven jag, fast jag ju icke har mycken tid för det, och det är svårt att få tag i en god roman, då man vill ha en."

Han gick öfver till bokskåpet och betraktade titlarna på böckerna, men så vände han sig plötsligt till Johan.

"Men kära ni, det här är ju inga romaner. Här finns ju böcker på flera språk, och det är vetenskapliga arbeten nästan allesamman. Inte förstår jag så mycket af det, men jag har gått igenom sjette öfre, så att jag känner åtminstone igen språken. Är ni hemma i tyska och franska och latin och allt annat ni har där?"

Johan kunde icke låta bli att skratta.

"Ja, jag läser litet af det där, då jag har tid. Det är ett utmärkt nöje."

"Och ni är smed?"

"Säkert. Tror ni inte, att äfven en smed kan lära sig litet af hvarje?"

"Det är möjligt, men det där biblioteket skulle passa bättre för en lärd man än för en smed."

"Åh, jag vet inte. Ni har således gått i läroverket ganska länge. Hvarför fortsatte ni inte?"

"Fattigdomen. Det hade nog gått, om inte min far — — — jag — — ja, min far råkade litet på dekadans."

Han rodnade och sökte få bort uttrycket af skam, men Johan var en skarp iakttagare och förstod genast, att det var något särskildt fel med Svens kära pappa.

"Lefver er far ännu?" frågade han vänligt.

"Ja, han lefver."

"Förlåt frågan, men är han också affärsman?"

"Han är sadelmakare och hade i flera år sin egen verkstad här i staden. Men jag kan gärna säga det, han super alldeles förfärligt, och det var därigenom vi förlorade det lilla vi hade. Nu är han fullkomligt ruinerad af det."

"Har ni många syskon?"

"Vi äro fyra, två gossar och två flickor. Min bror tog studenten, men äfven han kom af sig genom mycket supande."

"Och ni själf?"

"Jo, jag kan nog taga mig ett glas ibland, men inte blir jag ett sådant svin som de. Man bör ha måtta med allt, och då går det bra."

"I vissa fall stämmer det fullkomligt, men icke i alla. Super ni er aldrig full?"

"Det har nog händt, att jag några gånger varit ganska mosig, men inte ofta ändå."

Är det dock icke så, att sedan ni varit drucken, längtar ni för en tid mer än eljes efter rusdrycker?"

"Jo, det har ni rätt i, det gör jag allt, och jag har haft ganska svårt att då hålla mig riktigt ordentlig."

"Er far eller er bror skulle icke kunna göra det."

"Nej, det tror jag inte, ty få de några pengar, så supa de, så länge det finns ett öre kvar och sedan med, om det är möjligt för dem. Men hur visste ni det?"

"Bara därför att jag nu kan läsa hela er historia i det lilla ni sagt mig. Er far är en förfallen drinkare. Begäret gick i arf till sönerna, och den äldste föll för det, kanske utan

verklig vilja att kämpa emot det. Den yngste kände det äfven, men lifvets kraf tvingade honom att tänka sundare och att åtminstone försöka öfvervinna i någon mån. Riktigt har det ej lyckats, kanske emedan han ej tänkt djupt nog ännu. Men far och mor behöfde hjälp, och systrarna likaså. Och om denne yngste son, det är ni det, vill göra ett ärligt försök på rätta sättet, så skall han snart alldeles låta bli de fördärfliga dryckerna, och då skall han lyckas bättre i lifvet."

"Ni har läst det där fullkomligt rätt. En underlig smed är ni. Men tror ni verkligen, att det ligger någon fara i att dricka litet i sällskap med sina vänner ibland?"

"Ni kan tro mig, det är mycket farligt. Och ni vet icke, hvad som kan bli följden af ert drickande. Innan ni anar det, kan ni hafva ruinerat hela ert lif, fast ni själf inte gjort något annat ondt än druckit litet med edra vänner."

"Hur vet ni allt detta så säkert?"

"Af erfarenhet. Låt det vara nog sagdt."

"Men det är rysligt svårt att lägga bort det alldeles. Och därtill får man allt utstå bra mycken förtret af sina vänner, om man gör det."

"Äfven i detta har ni rätt, men ni kan öfvervinna. Dock tror jag ej, att er vilja är stark nog. Ni måste vända er till Gud och bedja om hjälp, och det måste bli genom hans nåd, som ni kan uthärda striden, ifall ni verkligen börjar den. Jag skulle dock vilja gifva er rådet att försöka, och om ni händel-

sevis skulle råka förlora några af edra vänner därvid, så låt dem gå och skaffa er andra i stället."

"Jag har nästan lust att försöka. Det skulle göra min mor mycket glad, ty jag vet, att hon ängslas för min skull, att jag skall gå samma väg som far. Det kommer jag dock aldrig att göra."

"Så hoppas jag af allt hjärta."

"Han är alldeles omöjlig. Nu ett par dagar har det varit mer än tråkigt. Det kom en luffare till staden i förgår, och han fick pappa i sällskap. Hvar de fått pengar ifrån vet jag inte, men de ha supit förfärligt, och när jag kom hem i kväll, lågo de redlösa båda två."

"Jag beklagar er och dem. Dock har er mor den bittraste bördan att bära."

"Ja, det har hon verkligen, stackars gamla mamma."

"Sven torkade bort en tår, som halkade utför kinden, och Johan log.

"Om ni vill taga emot min vänskap och med den några vänliga och broderliga råd nu och då, så erbjuder jag er den. Kanske kan jag bli er till någon liten hjälp, ifall ni skulle fatta beslut att bli nykter."

Han räckte fram sin hand, och Sven grep den med värme.

"Tack skall ni ha. Ni är den underligaste smed jag sett, och jag önskar lära känna er. Aldrig förr har jag sett dryckenskapen i en sådan dager som nu, och inte trodde jag på ärftlighet i det stycket."

"Studera det, och ni skall finna, att jag har rätt."

De samtalade ännu en stund, hvarefter Lundkrans sade farväl och gick. Han var en snäll ung man, ehuru somliga af hans idéer voro litet förvridna, och han hade ännu en god portion högmod i sitt sinne. När han nu jämförde sig med denne smed, tyckte han sig för en gång bli förfärligt liten och eländig. Men han var ung och kunde utvecklas och bli bättre, och nu kände han att han ville det. Då han nådde hemmet, hörde han väsen där inne, och då han öppnade dörren, såg han sin far och luffaren i slagsmål med hvarandra, under det hans mor och syster förskrämda krupit in i ett hörn.

"Hvad skall det här betyda"? frågade Sven häftigt, i det han sprang fram och grep sin far i armen, just som denne skulle slå sin motståndare i hufvudet med en stol.

"Lägg dig inte i det här, pojke, det angår dig inte! Jag slåss med hvem jag vill."

"Åtminstone inte här inne. Nu får det vara slut på det här. Gå och lägg er, det är bättre."

Den gamle försupne Lundkrans såg på sin son, häpen öfver hans djärfhet; sedan gick han och lade sig i sängen utan ett ord vidare. Luffaren stod småsvärjande kvar på sin plats och gned ena armen, där han fått ett slag.

"Tycker ni det passar att slåss i det hus, där ni gästar"? frågade Sven förargad.

"Nej, inte passar det, men det var jag

som blef öfverfallen, för att jag inte hade mera brännvin och inga pengar."

"Då gör också ni bättre i att lägga er igen eller också gå, ty något sådant bråk får inte existera här.

"Det låter bra det där, och jag kan gå när som helst, fast jag ju kunde göra anspråk på gästfrihet, sedan er far hjälpt mig att supa upp alla mina pengar."

"Ni behöfver inte gå, om ni är lugn och uppför er väl."

"Nåja, då stannar jag i natt. I morgon skall jag gå."

Han satte sig på den hårda soffan, där han skulle få ligga för natten, och Sven sade till sin mor och syster att gå in i det andra rummet, där de plägade sofva. När de gått, stod han kvar och betraktade den af synd och utsväfningar så härjade mannen, som satt där stilla och eländig. Det var något hos honom som föreföll bekant, men hvad det var kunde Sven icke säga.

"Lägg er nu, så skall jag släcka ljuset", sade han plötsligt, och främlingen drog öfver sig det slitna täcke, som låg i hörnet, och gick till ro. Sven släckte den lilla lampan och letade sig sedan väg till vindsrummet, där han själf hade sin sofplats. Där låg han länge vaken och grubblade. Tänk ett sådant miserabelt hem han hade! Aldrig kunde han bjuda någon människa dit, aldrig bedja sina vänner tillbringa en stund där. Fattigt var det i högsta grad, ty hans lön räckte inte så långt, och äfven om modern och systern ibland

voro ute och arbetade åt andra, så gick det ändå åt alltsammans. Och modern hade blifvit likgiltig under årens lopp och frågade icke mycket efter, hur de hade det i hemmet. Men kunde då intet göras för att få det bättre hemma? Han grubblade öfver det länge. Jo, han skulle själf taga itu med saken och åtminstone försöka snygga upp litet, äfven om de fortfarande måste vara lika fattiga. Han kunde ju själf försöka laga upp möblerna litet och måla dem, äfven om han inte kunde göra det så fint. Och om han nu ej mera deltoge i vännernas festligheter, så komme han att spara en del pengar, om äfven blott några kronor i månaden. Så skulle han köpa nya gardiner till rummen, skaffa en matta till moderns och systerns rum och några andra småsaker, som kunde pryda upp. Därtill ämnade han allvarligt samtala med modern om, att de skulle städa och hålla rent, ty nu var det smutsigt och otrefligt öfverallt. Med dessa goda beslut somnade han in, och i drömmen genomlefde han ännu en gång sitt besök hos Smed-Johan.

SJETTE KAPITLET.

Skenskjutsen.

"Jag önskar vi hade fått se honom", sade Adéle Kronstål till sin bror, då de i raskt traf körde utåt vägen.

"Åh, jag vet inte. Det är naturligtvis ett stort misstag, och du drömmer fantastiska drömmar nu som eljes. För resten, äfven om du skulle ha rätt, hvad har det med nuet att göra? Det gångna är gånget. Och än mer, du borde vara den sista, som önskade finna honom, ty du vet, att det innebär fängelse kanske för hela hans återstående lif, om han återfinnes."

"Kan väl synas så, och likväl önskar jag, att jag återfunne honom. Äfven om det gångna är gånget, så står dock minnet däraf kvar ännu."

"Tala inte så! Du vet, att du måste glömma det framfarna."

"När det förflutna liksom uppstår ur griften, kan man inte hjälpa att man lefver in i det."

"Men skuggorna få ej lif. Det är ju så någon i forntiden sagt?"

"Icke om det är endast skuggor. Men här är något mer."

"Vi byta om samtalsämne nu. Hur snart var det du lofvade komma tillbaka till rådman Bergers?"

"I öfvermorgon."

"Det är samma dag som jag reser hem."

"Måste du resa så snart?"

"Ja, jag har mitt arbete som väntar på mig. Vore det inte lika bra, att du följde med på samma gång?"

"Jag kan inte det, sedan jag lofvat att stanna någon tid hos Bergers."

"Som du vill då; men nu är det vår, och jag förmodar de vänta på dig hemma."

De fortsatte sin väg under tystnad. Omsider voro de framme vid Brogård och stego ur. Majoren var idel solsken, då de kommo. Han tyckte om Kronståls och var glad att ha dem hos sig.

När de om kvällen sutto och samtalade, kom majoren att nämna Smed-Johan, som vunnit första priset vid skridskotäflingen.

"Han är en besynnerlig man, den där smeden", sade Henrik.

"Åh, jag vet inte om han är besynnerlig. Mig synes han vara en klok och bra karl. Sitt yrke kan han, därom är intet tvifvel; men jag tror han sett bättre dagar, fastän han nu icke låter någon få en aning därom."

"Plägar du låta honom utföra något arbete åt dig?"

"Ofta nog, fast här finnes smedja på närmare håll; men jag vet, att det blir gjordt till full belåtenhet, om jag lämnar det åt Smed-Johan."

"Vet inte heller du, hvad han heter mer än Johan?"

"Nej, jag har glömt det. Hörde det visst någon gång för länge sedan, men han kallas aldrig annat än Johan. Att han är en karl, som har reda på litet af hvarje, det förstod jag, då jag en gång kom för att tala med honom om ett arbete. Han var inte i smedjan utan hemma, och gumman, som sköter hans hushåll, bad mig stiga in. Han har en näpen liten matsal, och dit kom han från ett annat rum, klädd, icke längre som smed, utan snarare som en man ur stora världen, och med en bok i handen. Han hade sannolikt glömt att lägga ifrån sig den. Till min stora förvåning märkte jag, att det var en af Shakspeares dramer han läste. Nåja, inte hade jag något med det att göra, så jag sade ingenting, hur underligt jag än tyckte det vara."

"Naturligtvis. Och på samma gång ser karlen ut, som vore han enkom skapad till smed, stor och kraftig som han är."

"Och stark. Aldrig skall jag glömma, hur han kastade med en full bonde, som var vid smedjan en gång, då jag åkte förbi. Han hade väl utfört något arbete åt bonden, eller hvad de hade att tala om, men jag kunde se, att Johan var vid misshumör, då han stod och talade med den tjocke och dryge landtmannen. Plötsligt tog han tag i kragen och

midjan på honom, och med ett enda ryck, så snabbt och kvickt som den bäste idrottsmans, lyfte han den tunge bonden och satte honom med en duns i vagnen och befallde honom att köra sin väg."

"Stackars den, som råkar ut för hans näfvar!" sade Henrik.

Deras samtal tog en annan vändning, och Johan förglömdes. Ett par dagar därefter skulle Adéle tillbaka till staden, och Henrik måste fara hem, så att de skulle göra sällskap. Då kom den stora dubbelsläden fram, och majoren följde själf med. Hästarna behöfde allt komma ut och röra litet på sig.

Det var strålande solsken, då de åkte ut från Brogård. Furuskogen hade redan kastat af sig snöskruden, som tyngdt grenarne, och stod nu så saftfull och aningsrik. I backarna på solsidan smälte snön fort, och små rännilar glittrade redan och banade sig väg mellan stenar och tufvor, underminerade större drifvor och drogo dem med sig, droppe för droppe, utföre till dalen. Ett par tidiga lärkor höllo på att öfva sig med att drilla riktigt vårfagert, och det susade i de gamla björkarna, som med knotiga, hvita stammar redan började imponera, då marken omkring dem befriades från snön och låg mörk i vårväntan.

"På det här sättet går föret alldeles bort på ett par dagar", anmärkte Henrik.

"Och vägarna bli usla och tunga för några veckor", tillade majoren.

"Men det blir vackrare och finare sedan", sade Adéle, som njöt af vårtecknen.

Kusken tog ett väldigt tag i tömmarna, ty hästarna visade sig för ystra. De kastade upp en mängd snöbitar med hofvarna, och när någon af dessa snöbitar råkade träffa dem, blefvo de oroliga och rädda.

"Jönson får vara aktsam med dem i dag", sade majoren varnande, ty han visste, hur ostyriga de kunde vara, då de kommo i de tagen.

"Jag skall göra mitt bästa, nådig majorn", svarade den gamle kusken, som i många år varit i majorens tjänst och var en utmärkt karl att sköta hästar och äfven att köra dem. Men hur han nu manövrerade och körde, så råkade dock slutligen de varmblodiga djuren i sken, och blixtsnabbt ilade de fram öfver den slippriga vägen.

"Förmår inte Jönson hålla in dem"? frågade majoren ängsligt och halft resande sig.

"Jag vet inte ännu, men det ser tvifvelaktigt ut. Det är bäst att knäppa upp fällarna och vara i ordning, ifall vi skulle stjälpa. De äro alldeles omöjliga i dag." Han tog ej sin blick från djuren under det han talade, och hans muskler voro spända till det yttersta. Dock var hans kraft alldeles fåfäng nu, han måste låta dem gå. Det enda var att följa med, sökande hålla dem rätt på vägen så länge som möjligt. De närmade sig staden nu. Värst blefve det nog i den skarpa kroken bortom Johans smedja. Kunde han klarera den, så vore det sedan möjligt att låta dem springa, tills de af trötthet stannade. Adéle satt lugn och blek i sitt hörn, fast både

majoren och Henrik voro oroliga. Att hoppa ur var lika farligt som att sitta stilla.

De närmade sig smedjan. Mitt ute i solgasset stodo Johan och Olin, sysselsatta med en vagn.

"De där åka allt bra fort", sade Olin och såg bortåt vägen.

"Hvilka?" Johan vände sig om. "Människa, de där hästarna skena ju. Vi måste taga dem här."

"Inte kunna vi det."

"Vi få försöka. Gå öfver till andra sidan af vägen. Ställ er inte midt framför mig utan litet längre bort. Längre ändå, omkring tjugu steg. Så där ja. När jag nu får tag i högerhästen, så måste jag nog följa med ett stycke, men då passar ni på och hugger tag i den andra, om ni kan. Men var aktsam, så att ni inte kommer under hästarna."

Mera fick han icke tid att säga, ty nu stormade de mörkbruna, frustande djuren fram, utan att det minsta fråga efter Jönsons korsryckningar i tömmarna och, som det tycktes, utan den minsta trötthet. Snabb och säker och utan den minsta fruktan kastade sig Johan i deras väg, fattade blixtsnabbt och med ett riktigt järngrepp tag i den närmaste hästens tygel strax invid betslet och lät sig föras med. Men det var blott ett ögonblick, ty taget var så hårdt, att hästen hejdade språnget så snart han förmådde och stegrade sig, skälfvande och löddrig. Nästa minut hade Olin fått tag i den andra, och den lifsfarliga

skenskjutsen var ändad. Ögonblickligen var majoren ur släden.

"Det var ett karlatag, Johan. Tack skall ni ha! Vi fruktade nästan, att det skulle gå riktigt på tok för oss. Än en gång tack!"

Och han räckte den sotige smeden sin hand. Henrik hade också stigit ur och kom fram.

"Det där var modigt gjort, min vän," sade han med den minsta lilla glimt af nedlåtenhet i rösten. Johan bugade sig stum och vände sig till majoren.

"Jag tror inte det blir svårt för Jönson att taga reda på dem nu, ty de äro ganska trötta, och den vänstra har sträckt sig litet i högra frambenet. Därtill är föret mycket dåligt in till staden."

Med en ny bugning gick han öfver till smedjan, men han upptog icke arbetet med vagnen utan gick in. Majoren såg på Henrik och skrattade litet.

"Sådan är han. Det här tycktes ju vara det alldagligaste i världen för honom. Men se, din ton var litet nedlåtande."

"Hvar den? Men käre då, man kan väl inte behandla en smed precis som sin jämlike."

"Det beror på. Men nu måste vi se till hästarna. Jag ser, att han hade rätt om den vänstra, men det är nog ingenting farligt. Tror Jönson vi kunna reda oss nu?"

"Jag försöker väl, nådig majorn", svarade Jönson, som dock kände sig så matt af den långa ansträngningen, att hans händer darrade.

"Vore det inte bättre att bedja smeden köra för oss in till staden?" frågade Adéle. "Jag ser, att Jönson är alldeles förbi af trötthet."

"Det var ett godt råd, bara det låter sig göra. Jag skall fråga honom."

Ingen hade tänkt på Olin, och denne gick tyst och obemärkt in i smedjan blott ett ögonblick innan majoren hann fram till dörren. Johan stod sysslolös framme vid ässjan och såg in i glöden.

"Säg mig, min käre Johan, skulle ni vilja vara så hjälpsam mot mig, att ni körde för oss in till staden? Jönson är alldeles förbi, och jag fruktar för, att han inte orkar sköta hästarna."

"Kan Olin köra?" frågade Johan, vändande sig till sin hjälpare.

"Nej, jag har knappt tagit i ett par tömmar, så långt jag minns."

Utan ett ord vidare lade Johan af sig förskinnet och hängde det på spiken vid väggen, sedan gick han till vattenpytsen och tvättade sig, hvarefter han påtog rock och hatt.

"Det var mer än vänligt", sade majoren.

När de kommit ut, mötte Johans blick för en kort sekund Adéles, och hon blef blek om kinderna men sade intet.

"Jönson får inte känna sig förnärmad", sade Johan kamratlikt till kusken, "men ni har hållit i länge nog. Jag ser, att ni är trött."

"De äro hårda som järn i munnen."

"Vi skola se."

Majoren hade satt sig upp igen. Johan gaf en klatsch med piskan, och hästarna ryckte till och ämnade börja som förut, men nu var det en starkare hand än Jönsons som höll dem, och äfven om det gick fort, så voro de dock fullkomligt under kontroll.

"Nu kunna vi känna oss lugna", sade majoren till Henrik.

"Är han då så säker hästkarl?"

"Se bara på honom, hur han sköter de här yra bestarna, och du blir öfvertygad."

Och det var sant, ty hästarna insågo sin maktlöshet och uppförde sig utmärkt väl. Men när de hunnit nära de första husen i staden, stannade Johan sina präktiga gångare, lade tömmarna i Jönsons händer och hoppade ur.

"Jönson bör köra själf nu. Ni har hvilat upp er litet och kan sköta djuren långt bättre än jag."

En tacksam blick från Jönson var nog för Johan. Han lyfte artigt på hatten för majoren och de båda syskonen Kronstål och var gången, innan någon af dem hunnit säga tack.

"Så mycken hänsyn för känslorna hos en fattig kusk. Det skulle man inte tro en råbarkad smed om", sade Henrik.

"Smed eller inte smed, men den mannen är alls inte råbarkad", svarade majoren allvarligt. "Han synes äga verklig bildning, som kunde ställa honom i jämbredd med hvem som helst."

Jönson körde vidare och var snart framme.

De tre skulle stanna hos rådman Bergers, tills Henrik skulle resa. Majoren tillsade Jönson att gifva hästarna all den tillsyn de behöfde, ty eljes kunde de bli styfva efter den vådliga färden.

Snart hade rådmannen och hans fru fått reda på händelsen, och rådmannen svor på, att han skulle utforska, hvem Smed-Johan egentligen var.

Om han kunnat se Johan, då denne åter kommit i ensamhet ute på vägen, vandrande mot smedjan, skulle han hafva känt sig ännu mera intresserad att utforska honom. Det var många skiftande känslor, som gåfvo uttryck åt Johans drag, där han gick, men mest af allt en djup smärta. Han hade nu sett Adéle Kronstål på närmare håll och var viss om, att han icke misstagit sig, och lika viss var han, att hon känt igen honom. Hvarför skulle ödet vara så obarmhärtigt, att det åter ledde deras banor att korsa hvarandra? Han hade känt sig så säker i sin undangömda vrå ända tills nu. Dock skulle han ej klaga, såsom han en gång förr gjort, och inte skulle han heller kasta sig ut i dryckenskap och elände, som en gång förr, i hopp att dö däraf, ty nu var han stark och modig och visste, att Gud ger kraft i all strid, och strid skulle det nog bli.

Så kom en förfärande tanke i hans sinne. Om allt det gamla nu skulle dragas i dagen, så stode han nog i fara att åtminstone kastas i fängelse, om icke någonting värre. Men hvarför frukta? Det var kanske

på tiden att få allting klart och sitt namn rentvaget. Han skulle i alla fall vara färdig för hvad som helst. Om blott de gamla känslorna i hans hjärta varit döda, så hade han inte så mycket frågat efter, hvad som kommit, men de lefde, han märkte det nog, lefde lika klara som förr, trots så många års kamp i hans hjärta för att kufva dem.

SJUNDE KAPITLET.

Mötet.

Under Johans frånvaro hade Olin i smedjan tagit sig till med något mindre arbete, ty han förstod sig ej på att ensam fortsätta med vagnen där ute. Länge hade han dock icke arbetat, förrän han lade märke till en vandrare, som närmade sig på gångstigen, hvilken från staden ledde snedt öfver gärdena. Hvem vandraren var, kunde Olin icke säga, men han såg då ut som en af de uslaste luffare, man kan träffa på. Rätt till smedjan kom han och in genom dörren.

"God dag, min käre smed. Kan jag få sitta ner och hvila mig en stund här?" frågade han.

"Mycket gärna för mig."

"Det var inte illa, fast här ser sotigt och svart ut."

"Man kan inte hjälpa det, då man har sådant arbete för sig."

"Ganska rätt, min vän. Men se, smed vore då det sista jag ville bli, det är då säkert."

"Ni ser inte ut att duga till det heller, lika litet som till något annat."

"Inte det?" Tonen var stucken. "Jag skall säga er, att hvad jag varit, kan ni aldrig bli."

"Möjligt. Och hvad ni är, vill jag icke bli."

"Men ni kan bli det i alla fall."

"Icke gärna."

"Var inte för säker. Större herrar än ni ha fallit. Är det er egen smedja?"

"Nej, det är inte så väl heller."

"Kunde tro det. Nåja, det kan vara lika bra. Ni har väl inte möjligen en styrketår att bjuda på?"

"Jo bevars. Vattenpytsen står där borta."

"Åh, hut karl, vatten kan ni dricka själf! Hå hå, ja ja, nu blir man bjuden på vatten! Förr drack man champagne, när helst man kände sig hågad."

"Kanske hade ni haft råd att ännu få er en tår ibland, om inte hågen förr kommit på så ofta."

"Det har ni rätt i, när jag tänker på saken. Men det hör inte hit."

Gubben tystnade och såg på, när Olin arbetade. Han hade nog varit en ståtlig man i sina yngre dagar, fastän utsväfningar och laster nu alldeles förstört honom. Nu var han så fördärfvad, som en människa gärna kan bli, och det ej allenast till kroppen, det yttre, utan det var lika illa ställdt med hans inre människa, med själen. En lång stund satt han tyst och grubblade, men väcktes ur sina

tankar af att Johan inträdde. Olin vände sig om.

"Jag vågade mig icke ensam på arbetet med vagnen, så att jag tog till med det här."

"Det var bra, käre Olin. Nu skola vi dock fortsätta och se, om vi hinna få den färdig till kvällen."

"Major Björkstam har vilda hästar."

"Åh, de äro inte så farliga i vanliga fall, men i det här snögloppet bli de lätt skrämda, och därtill hade de nog stått inne ganska länge. De voro alldeles lugna nu."

"Ni vågade lifvet för att hejda dem."

"Inte alls. Det var ingenting."

I det han talade hade han fått af sig hatten och rocken och åter satt på sig mössan och förskinnet. Då han sedan åter vände sig om, fick han syn på den gamle luffaren. Den första blicken på honom var snabb och likgiltig, den andra skarpare och mera forskande.

"God dag, bäste herre", sade luffaren anspråkslöst.

"God dag. Hvad vill ni?"

"Bara sitta och hvila en stund."

"Var så god!"

Johan gick bort till ässjan, men det var något som ängslade honom, och han kände sig orolig. Luffarens blick följde honom hela tiden, och det kom mer och mer lif i den blicken, allt efter som han såg. Till slut vände han sig till Johan och frågade:

"Ursäkta mig, men ni heter väl inte möjligen Thorsten Höghjelm?"

Johan ryckte till, som om han fått ett

slag i ansiktet, och han släppte tången, som han höll i handen. Men det tog honom blott ett ögonblick att bli lugn igen. Då vände han sig till den gamle.

"Mitt namn är Smed-Johan, och jag är en ärlig handtverkare, som i många år innehaft denna smedja."

"Såå, Smed-Johan. Det var något annat det. Ja, ursäkta mig, min vän."

"Hvarför kommer ni med sådana frågor?"

"För att ni så mycket påminte om min son, då ni stod där vid ässjan."

Johan skrattade, men det ljöd ansträngdt.

"Er son, det var ju mycket smickrande, eller hur?"

"Kunde ha varit en gång i världen. Ni skall inte tro, att jag alltid gått sådan jag nu är."

"Då borde ni aldrig ha börjat."

Johan var nervös, och nu började han att med förtviflad ifver hamra på ett järnstycke, som hunnit bli hett. Men gubben lät icke afskräcka sig; han log sitt obehagliga, elaka löje och fortsatte att tala, så snart hamrandet afstannade.

"Jag var en gång en framstående man i en af våra förnämsta städer, och jag var rik. Men så kom olyckan öfver mig, och jag förlorade icke blott min rikedom utan äfven min familj. Det var då jag blef en bruten man och tog mig till att vandra, men aldrig förrän i dag har jag träffat på någon, som påmint om min försvunne son Thorsten."

"Var er son smed"? frågade Johan.

"Smed! Nej, han var mer än så: den präktigaste student på den tiden och med de ljusaste framtidsutsikter. Han var läkare; ja det vill säga, om han bara fått fortsätta med studierna ett enda år till, så hade han varit färdig att praktisera sedan. Men se olyckan kommer ibland och tillintetgör de bästa förhoppningar."

"När han var så nära sitt mål, kunde han väl ha hunnit det, äfven om ni blef fattig. Det var icke mycken styrka i honom, synes det mig."

"Jo, var ni säker på, att det fanns styrka, men han var nästan för stark den gången."

Johan svarade honom icke utan arbetade igen, så att gnistorna flögo som ett bländande regn omkring honom. Så höll han på utan att hvila för en lång stund. Under tiden hade Olin stått och tänkt öfver ganska många saker och ting och vände sig nu till gubben i afsikt att säga något, som kunde skrämma bort honom, ty han insåg, att pratet plågade Johan.

"Hur var det ni sade, heter ni Höghjelm?"

"Så låter det, min vän. Ett vackert namn, skulle jag tro."

"När jag tänker efter, så läste jag för länge sedan i tidningarna om det namnet i förbindelse med någon mordhistoria och andra fula saker. Var det inte så?"

Den gamle log sitt elaka löje igen och svarade sedan, under det en listig blick träffade Johan:

"Det var nog så rätt det, en mängd fula

saker; men det var inte jag, som behöfde skämmas. Det var den stackars Thorsten, men det hör inte hit."

Johan tog sig med handen om pannan, och hans läppar darrade. Dock sade han ingenting utan gick ut till vagnen, där han fortsatte sitt afbrutna arbete med dubbel fart. Solen skulle snart gå ned. Redan nalkades hon skogstopparna och strödde guld i väldiga massor öfver några berg i öster. Det började se vårlikt ut, ty snön hade helt och hållet gått af på många platser, och på några kullar spirade redan en vek grönska upp i en och annan lugn vrå på södra sidan. Blott en hastig blick ägnade Johan åt detta, och så arbetade han igen. Inom honom var det alls icke vår utan snarare höst. Mörker låg i hans sinne, länge bundna stormar hade börjat slita sina bojor och fläktade med sina kalla ilar genom hans själ, och han frös därvid. Det var så mycket, som på sista tiden inverkat på honom och hans sinnes jämvikt, och nu tyckte han sig stå inför en kris. Ett ögonblick kom det för honom, att det kanske var bäst att begifva sig bort från alltsamman, börja lefva, såsom han gjort innan gubben Wallman fann honom ute på vägen, och på så sätt undgå allt, som han nu tyckte höja sig hotande mot honom. Men då skulle ju hans öde bli, hvad den gamle mannens där inne i smedjan var, och han ryste vid den tanken. Nej, om det nu gällde, skulle han med Guds hjälp kämpa striden ut, och sedan finge resultatet bli hvad som helst. Denna känsla lugnade honom.

Solen sjönk bakom trädtopparna, skuggorna blefvo allt längre, och han ansåg det vara tid att sluta arbetet för dagen. Han plockade ihop verktygen och bar in dem. Olin arbetade ännu, och den gamle mannen satt tyst på bänken vid väggen.

"Är det redan tid att sluta?" frågade Olin.

"Ja, nu gå vi hem."

"Vill ni inte vara snäll och gifva mig en slant till mat och nattlogi?" frågade främlingen. Johan vände sig till honom.

"Om jag gör det, så super ni upp alltsammans; men om ni vill, får ni följa med mig hem och få mat, och sedan skall jag se till, att ni får härbärge."

"Tack så mycket. Det var snällt."

Så snart de voro färdiga, gingo de, och den kvällen tog Johan själf genvägen öfver gärdet. Han hade borta på vägen sett major Björkstams släde, och nu kände han sig icke hågad att möta någon. Olin och den gamle luffaren följde honom under tystnad, och snart sade Olin farväl och fortsatte ensam sin väg.

Gamla Erika förvånades icke stort, då hon såg en främling i Johans sällskap, ty det hände så ofta, att han förde sådana med sig hem. Och dock tyckte hon, att det denna gång var ett särdeles fult exemplar af luffaresläktet, som han hade med sig.

"Den här mannen stannar här och äter med oss i kväll, Erika", sade Johan vänligt.

"Han är välkommen, ty mat ha vi nog, och den är snart färdig."

Johan gick in i den lilla skrubb bredvid

köket, där han brukade tvätta sig, då han kom hem från arbetet, och sedan drog han sig undan till sitt rum för att kläda om sig. Under tiden lät Erika den gamle mannen tvätta sig, hvilket han blott motvilligt gick in på. Sedan han dock var färdig med sin toalett, satte han sig och väntade. Det dröjde litet, innan Johan kom ut, och när Erika hörde honom, bar hon in den varma maten och satte den på bordet.

"Var så god och stig in i matsalen", bjöd Johan sin gäst, men denne kunde knappt komma sig för med att gå in, så förvånad var han, då han såg Johan omklädd och städad.

"Var inte blyg nu, herr Höghjelm", fortsatte Johan med ett egendomligt leende. "Vi få inte låta maten kallna."

"Inte är ni smed inte"? utbrast gästen med häpnad.

"Därpå behöfver ni väl inte tvifla, sedan ni hela eftermiddagen sett mig arbeta."

"Ja, det är sant, men inte är ni ämnad att vara det."

"Sannolikt är jag det, ty eljes hade jag väl blifvit något annat."

"Läkare till exempel?"

"Alldeles. Men nu blir man hvad man bör vara i lifvet, utom då man gör det som är ondt, ty då blir man sämre än sin bestämmelse."

De satte sig till bords, och den uthungrade luffaren åt med god aptit. Under måltiden talade Johan icke, utom då han frågade Erika, om någon varit och sökt honom.

"Ja, major Björkstam stannade, då han for förbi, men han skulle stanna vid smedjan, sade han."

"Johan nickade och fullbordade sin måltid. Luffaren blef också färdig till slut.

"Hvar har ni bott under er vistelse i staden?" frågade Johan.

"Hos en gammal fyllhund, som heter Lundkrans."

"Jag kunde just tro det. Och hvart ämnade ni er nu, då ni begaf er från staden?"

"Hvart som helst. Kanske till Stockholm, ty jag har en bror där."

"Och han är rik."

"Ja, hur vet ni det?"

"Å, jag bara trodde det. Om ni nu vill sofva i ett litet vindsrum, som vi ha här, så kan ni få stanna tills i morgon."

"Det är jag tacksam för."

"Då är det ju bra. Erika, vill ni vara snäll och tillse, att det lilla rummet är i ordning." Hon svarade jakande.

Då steg Johan upp och bad främlingen följa med in i hans eget trefliga rum, hvilket denne också gjorde, ehuru med tvekan. Och Erika undrade mycket på, hvad hennes präktige husbonde kunde vilja denne sluskige man.

ÅTTONDE KAPITLET.

Far och son.

"Sitt ner", sade Johan, anvisande sin gäst en stol, och denne satte sig genast. Johan fortsatte: "Ni är alltså grosshandlare Höghjelm från G., och ni har ändtligen hunnit så långt på er bana, att ni trott er igenkänna er käre förlorade son Thorsten? Ni har sökt väl, ty Smed-Johan och Thorsten Höghjelm är samme person. Hvad önskar ni nu, min far?"

Orden kommo lugna, ehuru med någon ansträngning, och den gamle stirrade med bestörtning på den talande. Till slut var han i stånd att svara.

"Är det möjligt? Är ni Thorsten, min son, som försvann från G. för omkring femton år sedan?"

"Anklagad för mord och förskingring af andras medel och många andra fula saker", ifyllde Johan. "Ja, ni har rätt, jag är densamme."

"Du store värld, att jag skulle hitta på

dig till slut. Och jag, som säkert trodde, att du var död, såsom de alla trodde."

"Sedan de förgäfves sökt mig både nära och fjärran. Ja, jag lefver, som ni ser."

Gubben förmådde icke säga något på flera minuter utan satt tyst och såg på sin återfunne son. Då tog Johan åter till orda:

"Då ni i smedjan sade hvem ni var, ansåg jag det bäst att få ett samtal med er, ty jag önskar få klarhet i en hel del saker och ting, som hela tiden stått oklara för mig. Och för att ni nu icke på något sätt skall taga miste angående mig och hysa orätta uppfattningar, skall jag i all korthet berätta er min historia. Den är ju enkel nog, men ändå icke så alldeles utan intresse.

"När och hvar jag föddes vet ni, och hvilka mina föräldrar äro känner ni också till, likaså att jag hade en bror och en syster, då jag var ung. Som min far, grosshandlaren och riddaren Höghjelm, var rik och förnäm, fick jag en mycket vårdad uppfostran, och som jag hade lust för boken, studerade jag med största flit och omsorg. Och under det min bror beredde sig att träda i min fars fotspår på affärsbanan, älskade jag läkarens kall och hade alla utsikter att en dag bli hvad jag önskade. Men ödet hade annorlunda bestämdt.

"Både jag och min bror deltogo i alla nöjen och förströelser, som på den tiden stodo de unge männen till buds i G. Då det gällde att vara med i de glada lagen, hade vi ett förträffligt föredöme i vår far, som visserligen icke tvekade att vara med. Att det hos oss

låg i blodet, att det var ärftligt, begäret efter nöje och rusdrycker, det anade vi ju icke då. Vi följde med och gjorde det med förtjusning, ehuru jag för min del skötte mina studier och lyckades med dem. Kanske berodde detta dock mest på, att jag ägde en vän, som jag innerligt älskade och som var min trolofvade, nämligen Adéle Kronstål. Men det var ju på sin plats, att vi unga och rika män skulle lefva undan och göra det med besked, och det gjorde vi. Min trolofvade sade icke mycket emot det, ehuru hon nog hyste en svag fruktan för, att jag skulle gå till öfverdrift. Själf fruktade jag icke förrän slaget kom, och då var all fruktan för sen.

"Ni, min far, hade halkat utföre, icke blott i affärer, utan äfven i moral, och ni ville ej själf märka det. Min bror intog första platsen i affären, och han följde er troget i spåren. Hur det var ställdt med det hela just då, vet jag icke direkt, anar det blott, men att något var på tok med affärerna, det förstod jag, och jag fick bekräftelse därpå, då det började hviskas om, att stora summor fattades af åt er anförtrodda fonder. Det var vid samma tid en ung kvinna kom och talade med er, görande anspråk på er son såsom sin make, och det egendomliga var, att hon nämnde mitt namn. Samma kväll som hon varit hos er, voro både ni och jag samt min bror ute på rummel, och vi höllo troget i tills sent in på natten, ehuru vi icke voro i sällskap hela tiden. Hur jag kom hem, minns jag knappt, det står så dunkelt för mitt minne;

men jag tycker mig minnas, att då vi gingo från krogen, höll min bror mig under armen, och att vi och de öfriga af vårt sällskap, som då voro med, sjöngo och skrattade. Då mötte vi ett annat sällskap, i hvilket ni var med och äfven Henrik Kronstål, Adéles bror. Han hade bättre reda på sig än någon af de andra, men han kunde icke afvärja ett litet gräl, som uppstod och hvari han själf indrogs. Han var en präktig pojke i många stycken men rysligt häftig och vild, då han blef retad. Det synes mig, som råkade han och Theodor ihop, men plötsligt hördes ett rop om hjälp. Jag raglade dit. Det var Theodor. Både ni och de andra i ert sällskap hade då dragit eder undan, och då jag föll omkull öfver min bror, fick jag händerna fulla af blod. Förfärad kraflade jag mig därifrån, utan tanke på att kalla hjälp, och våra öfriga vänner gingo också.

"Detta minns jag dunkelt från den natten, men intet mer. Då jag nästa dag vaknade, såg jag med förskräckelse, att mina händer voro blodiga. Då steg jag upp och tvättade mig och blef varse ett på nattduksbordet liggande bref. Det var från Adéle och innehöll endast några få ord, men det förändrade hela mitt lif. Hon bad mig fly för att rädda lifvet, kanske kunde jag ännu hinna undan. Min bror hade blifvit ihjälstucken och det med en liten dolk, som tillhörde mig. Jag komme att anklagas för mord. Därtill hade hon att andraga mot mig affären med den där kvinnan, som jag ej ens kände till. Och för öfrigt förehöll hon mig mitt utsväfvande lif. Jag

måste afstå från Adéle, hon hyste afsky för mig, men hon kunde likväl ej se mig dömd som mördare, och därför fick jag en varning.

"Huru detta verkade på mig kan jag icke rätt förklara, men det var förfärande. Jag gick ner i våningen. Jo, det var sant, Theodor var död. Mördaren hade man ännu ej kunnat finna. Dock trodde man det snart skulle ske. Ni var mera arg än ledsen. Min mor var förtviflad, och min till hälsan svaga syster låg sjuk i säng. Jag fick ingen förklaring om det skedda, och intet kunde jag säga. Då grep mig tanken, att det var bäst att fly från allt; min kraft var bruten, mitt hjärta led outsägligt, men jag antog det vara bäst att skynda bort, om jag så kunde, och att i all tysthet bära skammen för ett brott, som jag icke begått. Då bad jag er om pengar, ty jag behöfde dem. Ni sade, att jag skulle få dem, om jag ville gifva kvitto. Hvarför jag skulle göra det, tänkte jag icke på, men jag gjorde som ni önskade.

"Och den dagen flydde jag. I ett par koffertar lade jag ner mina käraste böcker och några andra ting, som jag icke ville skiljas ifrån, samt en del kläder. Koffertarna sände jag till min bäste vän, som jag gjort stora tjänster, och bad honom förvara dem åt mig, tills jag begärde dem. Sedan klädde jag mig i usla kläder och vandrade bort, hvart frågade jag icke efter, ty hela lifvet syntes mig fullkomligt värdelöst. Sent på kvällen kom jag till en liten stad, och där var det visst första

gången jag fick en idé om, hvilken förfärande makt rusdrycksbegäret hade öfver mig, ty hur oförsiktigt det än var af mig, gick jag till en krog och söp mig redlöst öfverlastad. Nästa morgon vaknade jag i en liten skogsdunge utanför staden.

"Nu var mitt nya lif, förnedringslifvet, börjadt, och jag fortsatte det länge. Jag rakade mig ej längre, tvättade mig knappt, gick klädd i smutsiga paltor och hade andra luffare i sällskap. På ett ställe hade jag läst i tidningarna om, att jag var eftersökt, anklagad för brodermord och därtill för att hafva stulit många tusen kronor, och ni hade framvisat en bekännelseskrift, som jag lämnat efter mig. Hvem som skrifvit den vet inte jag. Men jag läste också att ni, för att försone detta mitt sista brott, lät fordringsägarna taga allt; ni gjorde konkurs och blef fattig. Då svor jag i vrede och söp hejdlöst, så ofta jag vågade.

"Jag tror det var omkring två år jag irrade omkring, och intet blef mig klart om allt det gångna. Försiktig var jag, så att ingen skulle upptäcka mig, och ingen gjorde det. Så kom jag slutligen hit och blef upptagen af den präktige Wallman, smeden, och han hjälpte mig på fötter igen genom sin vänlighet. Jag var trött och ville dö, ty jag förmådde ej låta bli att supa, och jag afskydde hela min tillvaro. Wallman ledde mina tankar i annan riktning. Han lärde mig att älska lifvet igen, så att jag ville lefva för att bli nyttig och god. Så blef jag efter hand hvad människorna föraktfullt kalla en läsare. För Wallman om-

talade jag mitt lifs sorgsna saga, och han trodde mig om godt. Han hjälpte mig i alla stycken. I sin ägo hade han ett prästbetyg efter en gesäll, som en gång stannat hos honom öfver natten och tappat det på golfvet. Gesällen hette Johan Hjelm och var ungefär af min ålder. Detta lämnade jag in på pastorsexpeditionen och bad pastorn att icke införa det i tidningen. Detta är mitt enda bedrägeri, mig veterligt.

"Så skref jag efter mina koffertar, och min vän sände dem. Jag stannade här och blef smed, redde mig och köpte smedjan och stugan, då Wallman dog, ty i min ena koffert hade jag lagt största delen af den summa ni gaf mig, innan vi skildes. Jag hoppades få lefva här ensam och oigenkänd, ty endast så kunde jag känna lifvet någorlunda tryggt. Ni har funnit mig. Jag är upptäckt. Hvad vill ni? Anklaga mig såsom Theodors mördare? Egentligen gör det mindre, ty jag fordrar numera intet af lifvet. Kunde rättvisa verkligt skipas, skulle jag dock känna mig nöjd."

Han tystnade och såg på sin far, liksom väntande att nu få höra, hvad denne hade att berätta. Men den gamle tycktes icke vilja säga något utan satt blott och stirrade på golfvet.

"Hvad har ni att säga, min far? Kan ni tala om verkliga sanningen från den tiden?"

"Ja, min son, det kan jag nog, men kanske är det lika bra, att det får vara begrafvet i glömska."

"Hvem vet. Låt mig få veta, hur det gått med min mor och min syster, och hur ni blifvit hvad ni är."

"Som du vill då."

Och han började sin berättelse, som alls icke var till hans heder.

NIONDE KAPITLET.

Faderns berättelse.

"Aldrig tänkte jag, att jag mera skulle sammanträffa med någon af de mina, och allra minst med dig, men så där okunniga äro vi om lifvet och dess händelser. Aldrig har jag tyckt så särdeles mycket om dig, det må jag också erkänna, ty Theodor var en bättre pojke än du, och han bråddes på mig. Du tog efter din mor, och hon var alltid så vekhjärtad och barnslig och grät för igenting. Om du inte brådts på henne, så hade du inte fegt flytt den där gången utan stannat och kämpat ut din strid som en karl; men du smög dig bort som en brottsling, och kanske var det bäst för dig på ett sätt.

"Du hade inte så mycket reda på mina affärer och min ställning den tiden, ty du intresserade dig ej därför, och på grund däraf lade du ej heller märke till svårigheterna. Theodor och jag kämpade dock sida vid sida, men det lyckades icke i längden. Jag hade gjort stora förluster, och Theodor slösade

kanske litet mer än skäligt var med pengar. Han hade sina fel, men en präktig pojke var han i alla fall. De där fonderna, du talar om, hade han förstört utan att jag visste därom, och själf var jag i en ytterst svår ställning. Men det betalade sig inte att se ledsen ut och klaga. Vi hade våra planer och skulle kanske hafva lyckats genom en kupp; men så kom ju hans död och gjorde det hela om intet och tvingade mig att gifva upp striden.

"Du talar om, att det ligger som ett arf hos dig att supa. Jo jo, det kunde jag säga om mig också, ty jag har supit så långt jag kan minnas tillbaka, och det finns ingen räddning, då man riktigt kommer sig till med det. Därför tänkte jag aldrig på att varna eder utan lät det gå; var det arf, så var varning fåfäng och vårt öde besegladt. Vi festade undan duktigt och vi hade roligt.

"Angående krisen och din brors död, så visste du inte riktigt om orsakerna, men delvis kan jag säga dig dem. Först af allt den där kvinnan, som kom och gjorde anspråk på dig. Hon var en kvinna af god familj från en af grannstäderna, och Henrik Kronstål hade ämnat gifta sig med henne. Han var rent tokig af kärlek till flickan, och om inte Theodor kommit och lagt sig i det, så hade det nog blifvit giftas af också. Men se Theodor hade nu alltid en sådan bondtur i allting. Han var på besök där borta en gång och träffade henne, och hon glömde Henrik så godt som genast. Inte menade Theodor annat än litet skoj, och det var godt nog, men ser du, det

föll honom in att också för nöjes skull herra sig med ditt namn. Nåja, han var ju där några gånger, och så slutade han, som man gör, då man blir trött. Så kom hon till slut till G. och ville ha reda på dig, men Theodor gjorde upp saken. Jag undrar just, om barnet lefver. Nåja, Henrik Kronstål vardt rasande, icke blott på Theodor men på oss allesamman, fast han var klok nog att inte visa det; och det var han, som hjälpte till att störta oss, fast vi då icke begrepo det. Jag har dock förstått det allt bättre efteråt. Du minns, hur ofta han på sista tiden kom till oss, och det var ju naturligt, då du var förlofvad med hans syster. Theodor och han voro mycket ute tillsammans, och äfven jag var med honom och festade ibland. Du höll dig ju alltid litet mera afsides. Jag gick i borgen en gång för honom för flera tusen och fick betala; så hände det äfven Theodor. Han gjorde det blott för att hämnas. En gång, då han var uppe hos oss, lånade han den där dolken, hvarmed Theodor dödades, och om han lämnade den tillbaka sedan, vet jag inte. Den natten, då Theodor dog, hade vi varit ute, som du minns. Hur grälet uppstod kommer jag inte ihåg, men när Henrik drog mig med sig från platsen, skrattade han och sade: 'Theodor och jag äro kanske snart kvitt nu, och det är ju bra.' Jag skrattade ju också, men när Theodor hemfördes död, log jag inte. Jag ansåg oss förlorade på alla sätt.

"När du så dagen efter kom och begärde pengar, såg jag ett tillfälle att kanske rädda

skenet för oss andra, när det ändock gick åt skogen för dig, ty jag visste då redan, att man misstänkte dig. Jag lät dig teckna på ett kvitto. Det kvittot sade, att du förvarat hela den där fonden, som jag haft i mina händer. Du tänkte inte på att läsa det, och äfven om du gjort det, så hade du nog skrifvit på, sådant förhållandet då var. Sedan skref jag i ditt namn en bekännelse om försnillningarna, och det klarade mig och de öfriga.

"Så kom då konkursen samtidigt med rättegången, och jag redde mig så pass, att af hela vår förmögenhet räddade jag femton tusen. Det lefde vi på, tills din syster dog. Hon visste icke mycket om vare sig din skuld eller något annat, ty hon var så klen. Du blef ju eftersökt, ty allt tydde på, att du dödat din bror, och så står saken än. Hvem som gjorde det vet ju inte jag. När alla våra pengar voro slut, och det dröjde inte så länge, lånade jag så länge jag kunde, lät sedan din mor gå till fattighuset och började själf mitt vandringslif. Hvad jag därunder varit med om, angår inte dig.

Jag såg Henrik Kronstål för några dagar sedan, och äfven Adéle. Akta dig för Henrik, ty får han reda på dig, så förråder och anklagar han dig. Han hatar oss gränslöst."

"Men han har ju ingen orsak att hata mig."

"Inte! Han hatar oss alla. Du kan ju få veta det", skrattade gubben. "Jag spelade honom ett kitsligt spratt för några år sedan. Han hade mycket pengar hemma, och jag

visste det. En natt smet jag in och tog hela härligheten och lämnade ett af dina gamla visitkort på bordet. Det gjorde nog inte saken bättre, och du får akta dig."

"Mitt kort! Det var dåligt gjordt. Hvad gjorde ni då med pengarna?"

Åter skrattade gubben hest.

"Jag sade dig inte, att den där kvinnan, för hvars skull han blef så arg, bodde i en grannstad till G., gjorde jag? Nå ja, jag hälsade på henne, sedan jag fått tag i de där pengarna. Då hade hon allt fallit bra djupt och var med om att ha roligt. Vi festade upp pengarna tillsammans. Hon var ensam då med två barn, och jag var som herre i huset, så länge jag var där; och ingen kunde tro mig om att ha tagit Henriks pengar, ty jag hade icke blifvit sedd i närheten då."

Johan ryste och satt blek framför sin far.

"Ni stannade hos henne, som efter alla naturens lagar borde ha varit er sons hustru. Blygs ni inte? Det är mer än skamligt och uselt."

"Tut tut, pojke, man räknar inte så. Man skall lefva och vara glad, och sitt öde undgår ingen. Hur är det med dig, doktorskandidaten, du är en fattig smed, och du har väl inte heller lefvat som ett helgon."

Då steg Johan upp och ställde sig stolt framför sin far.

"En sak skall jag säga er, att sedan jag kom hit och började mitt arbete som smed, har mitt lif varit fläckfritt; detta icke genom min kraft, ty jag fruktar att mycken uselhet

låg i min karaktär efter er. Men Gud gaf mig nåden och kraften, och för detta tackar jag honom af hela mitt hjärta. Och aldrig i mitt lif har jag på något sätt kränkt en kvinna."

"Pojke, du är väl ingen dum läsare heller?"

"Jo, det är jag nog. Jag har lärt mig älska Gud, och genom hans nåd hoppas jag att alltid segra i lifvets strid. Jag vill lefva ett hederligt lif, ni må sedan säga hvad ni vill därom. Men en sak till har jag att fråga er om: hvad blef det sedan af min gamla mor?"

"Inte vet jag. Har inte sett hennes namn i tidningarna, men de skrifva ju ingenting om fattighjon. Det är ju möjligt att gumman lefver, men i så fall har hon det bra där hon är."

Åter skälfde det till i Johans ansikte. Han var uppskakad.

"Och ämnar ni fortsätta ert lif lika uselt hädanefter?"

"Det beror på det. Du kanske har godt om pengar, så att du kan gifva mig nog för att lefva bättre. Eller kanske jag kan stanna här och ha det bra på ålderdomen?"

Några ögonblick betänkte sig Johan, sedan svarade han:

"Jag är icke förmögen, blott en fattig arbetare. Men ni kan få stanna här på ett villkor: att ni blir fullkomligt nykter, och att ni hjälper mig i smedjan med det lilla ni förmår. Icke eljes."

Gubben slog sig på knäna och skrattade.

"Jag arbeta och vara nykter! Kanske kunde det gå under några dagar, men jag vet inte ens det. Vi få se. Nu tror jag vi krypa till kojs. Hvar är vindshålet?"

"Kom med!"

Johan visade honom vägen till det lilla snygga vindsrummet och lämnade honom där. Den natten sof den eljes så lugne arbetaren ringa, hans tankar voro för verksamma, och ofta suckade han öfver det mörka öde, som tycktes hvila öfver hans familj och honom själf. Dock kände han, att det var honom möjligt att uthärda det nu; och äfven om det skulle hända, att Henrik Kronstål af hat angaf honom, var han icke rädd, ty han skulle tala om sanningen och vinna seger. Sedan han bedt Gud om hjälp och nåd, somnade han slutligen.

TIONDE KAPITLET.

Ett annat möte.

Gamla Rika kände sig allt annat än nöjd, då hon hörde, att den usle och smutsige landvägsriddaren skulle stanna i huset och kanske bli som en medlem af familjen; men hon ville intet säga, då hon hörde, att det var Johans önskan. Men hon tyckte, att han denna gång gått ett steg för långt i sin godhet, och att han kunnat ordna det på något annat sätt för den gamle.

Själf var Johan bedröfvad. Hans far sof ännu, då Erika dukade fram den enkla frukosten och Johan begaf sig till sitt arbete.

"Gif honom mat, då han vaknar, och om han vill träffa mig, får han gå ut till smedjan", sade han sorgset, då han gick. Erika sade ingenting, men om Johan kunnat ana, hvad hon tänkte, skulle han nog hafva känt sig ännu mera bedröfvad.

Hela förmiddagen gick dock, och den gamle kom icke, hvilket förundrade Johan. Till Olin sade han, att de kanske skulle få

luffaren till hjälp i smedjan, de skulle göra ett försök att reformera honom. Att Olin inte tyckte mycket om det, var lätt att se på honom, men han sade ingenting. Då Johan kom hem för att äta middag, frågade han genast efter den gamle, och Erika svarade ganska misslynt, att han sofvit tills efter tio, och att, sedan han fått frukost, han snokat igenom alla rummen, liksom vore han ägare till hela huset. Hvart han sedan gått, visste hon icke.

"Han var snäll och artig mot er?" frågade Johan.

"Åhja, mig gjorde han ju ingenting ondt, men han satt här och ljög för mig, tills jag blef litet het, och då gick han."

"Hvad ljög han då?"

"Han sade sig vara er far."

Johan rodnade under sotet på kinderna, men han sökte icke förneka sanningen af hvad fadern sagt. Han skrattade till ett litet kort skratt och gick för att tvätta sig. Just då tycktes Erika komma ihåg något.

"Käraste då", sade hon, "jag glömmer ju alldeles bort, att det sitter ett fint fruntimmer där inne och väntar på er."

"På mig! Hvem kan det vara?"

"Inte vet jag, men hon säger sig vilja tala med er."

"Har hon väntat länge?"

"Ja, en god stund."

Johan skyndade att putsa upp sig så godt han kunde. Visserligen hade han en förkänsla af, att han stod inför ett viktigt

möte äfven nu, men han försökte slå ifrån sig den känslan. Hög och allvarlig trädde han in i matsalen. Solen sken så varm in genom de båda fönstren och lade ett så hemtrefligt skimmer öfver det vackra rummet. I gungstolen borta i hörnet satt den främmande, och Johans aning bevisade sig vara sanning. Den fina damen var Adéle Kronstål. Hon såg upp, då Johan med kall artighet bugade sig.

"Ni får lof att ursäkta, att jag kommit hit", sade hon med något darrande röst, "men jag kunde icke annat; jag måste ha visshet i något, som oroar mig, och ni är den ende, som kan gifva mig den."

"Räkna på mig, om jag på något sätt kan stå till tjänst. Var god och sitt ner igen!"

Halft maktlös satte hon sig, och Johan såg, att hon hade svårt att komma fram med sin fråga.

"Mitt namn är Adéle Kronstål", kom det slutligen öfver hennes läppar.

"Jag har äran att redan veta det, min fröken. Mitt namn är helt enkelt Smed-Johan, som ni säkerligen också vet."

"Ja, jag vet det, men det är just det namnet, som icke tillfredsställer mig. Jag har sett er några gånger, senast i går, då ni så modigt hejdade majorens skenande hästar, och det finns något hos er, som så mycket påminner om en af mina forna vänner. Jag inbillade mig, att ni möjligen var den vännen, fast ni här gömde er under det enkla namnet Smed-Johan. Nu kan ni gifva mig visshet i detta."

"Och hvad skulle den vännen heta, om jag får lof att fråga?" Orden kommo långsamt nu.

"Hans namn var Thorsten Höghjelm."

Nu svarade Johan icke ett ord. Han stod stum och betraktade blommorna, som frodades i sina krukor på det breda fönsterbrädet.

"Är icke detta ert namn?" frågade hon ängsligt och darrande.

Då rätade Johan upp sig i hela sin längd och såg henne fast och trotsigt in i ögonen, när han svarade:

"Jo, min fröken, det är det namn, hvarunder jag förr var känd, ehuru olyckliga förhållanden tvingade mig att byta om."

Han hade icke hunnit tala till slut, förrän hon redan sprungit upp och kastat sig i hans armar.

"Thorsten, min Thorsten! Aningen var då sann! Jag har återfunnit dig i lifvet och kan bedja dig om förlåtelse. O, Thorsten, förlåt mig min synd mot dig!"

"Jag vet icke, att ni gjort er skyldig till någon synd mot mig, min fröken", sade han lugnt, ehuru rösten darrade litet och han gjorde ett svagt försök att göra sig fri. Då släppte hon honom själfmant och gick åter och satte sig, men på hennes eljes så bleka kinder brann nu en svag rodnad.

"Förlåt min häftighet, Thorsten, jag kunde icke hjälpa det. Jag har så längtat att få träffa dig igen i lifvet, att känslan nu öfverväldigade mig."

Han satte sig på en stol helt nära henne.

"Hvad är det ni vill tala med mig om, fröken Kronstål?"

"Jag dömde dig ohörd en gång, då du stod ensam och öfvergifven af hela världen och anklagad, och jag har sedan alltid känt, att jag begick en förfärlig orätt mot dig."

"Om ni var öfvertygad om min oskuld och likväl dömde mig, då gjorde ni mig orätt; men ansåg ni mig skyldig, så kunde ni icke handla på annat sätt än ni gjorde, och då är det intet för mig att förlåta."

"Först trodde jag dig skyldig, då Henrik talade om din skuld, men redan innan kvällen tviflade jag på, att du var brottslig, men då hade du redan flytt. Någon klarhet har jag sedan aldrig fått."

"Och hvad är er tanke nu?"

"Jag vet inte. Mitt hjärta säger nu, som det alltid sagt, att ett förfärligt misstag måste föreligga, men man har så länge för mitt förstånd sökt klargöra din skuld, att jag sväfvar i ovisshet. Du kan dock göra mig viss i sinnet, Thorsten. Gif mig blott ditt ord, och jag tror det fullkomligt."

"Men äfven jag kan ljuga."

"Du ljuger icke för mig." Det kom med sådan förvissning öfver hennes läppar, att han undrande såg på henne.

"Icke begick du det där brottet, Thorsten?"

"Det enda mitt samvete anklagar mig för är, att jag icke lyssnade till de vänliga förmaningar jag fick att sluta upp att dricka. Det nästa jag förebrår mig är, att jag flydde, då jag intet ondt gjort, samt att jag sedan till en

tid i rus och synd sökte glömma min skam. Intet annat brott hvilar på min själ, och mina synder äro mig förlåtna af en barmhärtig Gud."

Hon grep hans hand och tryckte den, under det tårarna trängde fram i hennes ögon.

"Gud vare lof, Thorsten, Gud vare lof! Nu är jag så nöjd och kan dö lycklig, ty mitt lifs älskade står skuldfri för mitt sinne. Jag är så glad att jag kom. Säg nu, att du förlåter mig, och jag skall gå."

"Adéle!" Hans hand darrade i hennes, och han gjorde intet försök att stöta henne ifrån sig. "Adéle, inte är det möjligt, att du frågar efter mig ännu?"

Hon snyftade, så att hon ej kunde svara. Men så kommo dock orden:

"Jag har bevarat min kärlek till dig i mitt hjärta, äfven om det under dessa långa och mörka år varit under sorg och tvifvel. Att jag gjorde mig skyldig till hårdhet, då jag så hastigt och ohörd stötte dig bort, det vet jag nog, och för sent insåg jag, att du var mig så kär, så kär."

"Men dina föräldrar och din bror?"

"De hafva gjort allt för att bringa mig att glömma, men jag har icke kunnat. Icke så, att jag begär något af dig, Thorsten, endast din förlåtelse."

"Ack, tala icke därom, käraste, du vet, att du har den. Sätt dig nu här och låt oss talas vid litet mer. Jag skall blott säga till gamla Rika, att hon måste vänta litet med middagen."

Han ledde henne till soffan och gick sedan

ut i köket. Blott några ögonblick senare återvände han och slog sig ner vid Adéles sida.

"Se så där ja, nu kunna vi samtala." Hans blick var ljusare och tonen gladare.

"Och här bor du, Thorsten, som en enkel och anspråkslös smed."

"Ja, och jag är så lycklig i mitt kall, det vill säga, då jag lyckas slå bort alla tankar på det förflutna."

"Men hur har du kunnat bevara din hemlighet så väl?"

Han berättade henne det.

"Var det blott för att jag ej skulle finna dig?"

"Nej nej, därpå har jag aldrig ens tänkt. Det var för att icke bli ställd inför rätta och anklagad för mord."

"Men då du är oskyldig, hade du ju icke behöft frukta."

"Nej, på ett sätt icke. Men om du betänker, att jag var dåraktig nog att fly, och att det var med min dolk Theodor blef dödad, och så att det fanns andra anklagelser mot mig, äfven om de voro osanna, så inser du nog, att jag valde den visaste vägen."

"Dock ämnar du icke för hela lifvet fortsätta på detta sätt?"

"Jo, det har allt varit min mening, om min verkliga identitet kunde döljas. Hvad nytta gjorde det mig att nu gå åstad och kämpa för frikännande? Mina bästa år äro gångna, och som läkare kunde jag säkerligen aldrig vinna något."

"Dock är det sorgligt, att du skall lefva som en vanlig arbetare."

"Ack nej, min vän, det är i stället mycket lyckligt. Du kan ej ana, hur tillfredsställande det är för mig. Jag börjar tro, att jag egentligen från början var ämnad till smed."

Hon log sorgset och smekte hans hand. Så bad hon honom berätta om sina öden, och han gjorde det enkelt och värdigt. Det enda han förteg var, att hans fader hade kommit till honom dagen förut.

"Du har också lidit, Thorsten", sade hon vekt, "men det blir nog bättre nu. Får jag komma hit till dig iband? Det skall göra mig lyckligare."

"Gärna skulle du få det, Adéle, men det skulle medföra, att jag snart blefve upptäckt. Om din bror komme hit igen och finge reda på det, skulle han utan förbarmande anklaga mig, ty han hatar mig, det vet du."

"Ja, sorgligt nog vet jag det, och detta hat är det enda oädla jag funnit i Henriks karaktär. Eljes är han så god, midt under det han visar sig bister och kärf."

"Du ämnar icke stanna här i K., gör du?"

"Det hade jag icke bestämt, men nog kunde jag ordna det så."

Nu gläntade gamla Rika på dörren, och Thorsten gick bort till henne.

"Kanske hon vill stanna på middag? "frågade gumman. Thorsten log.

"Vill du stanna och äta middag med oss?" frågade han. "Vi äta så här tidigt, ty

det är vanligt i arbetarefamiljer, och Rika fruktar nog för, att maten skall kallna."

"Det skulle verkligen vara roligt, Thorsten. Tack så mycket!"

"Tag då af hatt och kappa!" Så vände han sig till Erika. "Ni kan duka för en till. Fröken Kronstål gör oss äran att spisa middag med oss."

"Det var roligt, det. Jag har sådana utmärkta köttbullar, och jag vet, att soppan är god."

Den präktiga gamla gumman bar in maten, sedan hon plockat fram ett och annat för öfrigt, som de ej använde i hvardagslag.

"Ämnar inte Rika äta med själf?" frågade Johan gladt.

"Inte i dag, Johan. Jag skall passa upp."

"Åhnej, sitt ner vid bordet med, så blir det roligare, sade Adéle, som med dessa ord helt och hållet vann gummans hjärta; men hon höll sig envist vid, att hon skulle passa upp, och hon fick sin vilja fram.

Så sutto de då vid en måltid tillsammans, dessa två, som lifvet farit så illa med, och hvilka, om allt gått rätt till, för längesedan borde ha haft ett hem gemensamt. Det var en både glad och sorglig måltid, ty på samma gång de gladdes öfver att ha återfunnit hvarandra, kände de sig sorgsna öfver allt det bittra, som legat i de flydda åren för dem. När måltiden var öfver, måste Adéle gå.

"Får jag komma igen, Thorsten?" frågade hon mildt, då hon höll hans händer i sina och med innerlig kärlek såg upp till honom.

"Ja visst, min älskade; om du vill hedra mitt enkla hem med din närvaro, så vet du, att du är så hjärtligt välkommen."

"Men ack, faran för dig att bli upptäckt!"

"Jag skall utan tvekan trotsa den faran för glädjen att få se dig. Kom blott när helst du vill, och du är välkommen. Men skulle du ej vilja komma, så känn dig ej förpliktigad att göra det på grund af minnena, ty Smed-Johan är nöjd och klagar icke på något i lifvet."

"Thorsten, Thorsten", snyftade hon, "förstår du då icke, att jag älskar dig så innerligt som någonsin och helst af allt skulle vilja stanna hos dig för alltid?"

Då tog han hennes hufvud mellan sina händer och kysste henne med vördnad.

"Kanske får du det då, ehuru det ännu finns makter, som kämpa däremot; och hur gärna jag än skulle vilja se min Adéle som härskarinna här i min lilla stuga, torde det vara många törniga vägstycken att gå först. Gud vare med dig, min älskade!"

Hon gick, och Johan stod vid fönstret och såg efter henne, tills hon försvann bakom den lilla kullen, där vägen krökte. Då satte han sig ned och log, på samma gång som den djupaste smärta var målad i hans manliga drag.

ELFTE KAPITLET.

Förrådd.

Långt uppe i norra delen af staden, det egentliga fattigkvarteret, fanns en usel krog, där de sämsta i samhället plägade samlas för att supa och lefva vildt, då de hade något att supa på. Svårt vore att finna ett ruskigare hål än denna krog med all dess smuts och stinkande ångor och med dess många skrålande, rusiga och svärjande män. Vid disken tjänstgjorde två flickor, hvilka af allt att döma tycktes trifvas ganska väl i denna demoraliserande atmosfär, och att de förstodo sig på att sköta sitt arbete, det var också säkert. Underligt synes det, då man allvarligt öfvertänker denna sak, huru unga flickor kunna vilja innehafva sådana platser, och än underligare att några föräldrar vilja tillåta sina döttrar att arbeta på sådana ställen. Den ena af de båda flickorna, som arbetade på denna krog, såg så fördärfvad ut, som man gärna kan finna en ung kvinna fördärfvad, och hon pratade och skrattade och lefde med de rusiga

männen, alldeles som hörde äfven detta till tjänsten, och kanske gjorde det så. Den andra syntes mera blygsam, som hade hon ännu ej hunnit förhärda sig riktigt.

Och borta i hörnet bakom disken satt den tjocka krögarfrun, som öfvertagit affären vid sin mans död. och hon öfvervakade det hela med skarp blick, ty hvad hon mest tänkte på var att förtjäna mycket pengar, hvilket hon också gjorde.

Den ena af flickorna, den minst fördärfvade, hade just slagit i några supar och bar bricken bort till ett bord, där fyra män sutto. Den ene af dessa män fick tag i henne och började skoja och prata, men flickan slet sig lös och gaf honom ett slag på kinden.

"Amanda", skrek krögarfrun, "hvad är det du gör? Skäms du inte? Du är väl inte af glas heller utan håller att ta i. Akta dig för att göra om det där!"

Flickan svarade ingenting utan gick helt tyst och betjänade andra kunder. Ingen människa såg den tår, som stal sig fram i ögonvrån, och inte ville hon visa den heller. Men mannen, som hon slagit till, följde henne med en hätsk blick ganska länge.

Vid ett bord längst borta i det stora rummet satt f. d. sadelmakaren Lundkrans och söp flitigt, och i hans sällskap befann sig f. d. grosshandlaren Höghjelm från G., numera veritabel luffare, ett vrak utan karaktär och hjärta. Och med dem voro ett par andra herrar af samma kaliber, hvilka Höghjelm träffat kvällen förut.

Det var dagen efter Adéle Kronstråls besök hos Smed-Johan, och den senare hade fåfängt väntat på sin far hela dagen, och om kvällen, då han satt i sitt rum, märkte han att en af lådorna i skrifbordet var öppen och en ganska försvarlig summa penningar saknades. Hen begrep ju genast hvad som skett. Det var hans faders tack för ett vänligt mottagande och ett erbjudet fridfullt hem. Ingenting sade han till Erika, och icke till någon annan heller yttrade han ett ord om sin far. Men han började frukta, att fadern möjligen skulle förråda honom. Dock var han lugn, ty han hade ett godt samvetes vittnesbörd.

Nu var det dagen efter detta, och gamle Höghjelm hade rumlat om af alla krafter, återknutit förbindelsen med Lundkrans och stannat i hans sällskap under natten. När de nu sutto där supande och hojtande, märkte Höghjelm, då han skulle betala ny förtäring, att penningarne började krympa samman ganska betänkligt.

"Du behöfver snart gå till kassören igen, kära bror," sade en af supbröderna.

"Bra att ha en kassör, du, och det har jag. Det är bara att gå hem och taga hvad man behöfver."

"Hvem är så pass hygglig?"

"Det angår dig inte."

"Vet du inte," sade Lundkrans, fästande sin talgiga blick på Höghjelm, "att vår präktiga värd är grosshandlare. Han har varit en stor man i sina dagar, skall jag säga."

"Tig du," snäste Höghjelm, men en af de andra syntes tankfull.

"Säg du, Höghjelm, är du inte densamme, som för många år sedan bodde i G. och då var rik och mäktig?"

"Jo visst. Hvem har förnekat det?"

"Tyckte jag inte, att jag sett dig förr. Skål då för minnet af framfarna dar! Jag mins dig väl, och det är inte första gången vi ha en treflig stund tillsammans. Jag var kassör hos den rike Kronstål på den tiden."

"Hejsan då, hvilka matadorer vi fått till staden!" skrek den fjärde.

"Jaså, du var med där på den tiden. Jaha, vi ska inte tala om det nu. Det hör inte hit."

"Hur gick det med din pojke, som rymde?"

"Åh, det gick bra. Han var dum, pojken, men han har det bra nu."

"Kanske."

Sedan fingo de inte ett ord vidare ur honom om sonen. Men när gubben var redlöst öfverlastad, hviskade f. d. kassören i Lundkrans öra:

"Om du kan leta ur honom, hvar sonen är, så kan du förtjäna mycket pengar. Han var anklagad både för mord och andra fina saker, och det vankas allt belöning för den som kniper honom."

Lundkrans blinkade och nickade och tummade med sin vän till tecken på, att han förstått. Och när han sent på kvällen fått Höghjelm med sig ut i den friska luften, gick han af och an med honom ganska länge, för att

han skulle nyktra till litet, och när han lyckats med det, frågade han ganska fintligt:

"Skall jag följa med dig till pojken din?"

"Nej du, inte när jag är full. Då blefve han rasande. Smed-Johan är ju nykterhetskarl, vet jag. Ha, ha, Smed-Johan! Hvem kunde tänka, att grosshandlare Höghjelms son, den fine doktorn, skulle bli smed? Och därtill i en sådan här håla. Nej du, jag följer med dig hem, och när jag blir riktigt nykter, kan jag försöka gå till honom."

Målet var vunnet. Han hade förrådt sin son, och Lundkrans var belåten. Nu skulle äfven han vinna något, och nu kunde han betala igen Smed-Johan, ty det var genom hans inverkan, som Sven blifvit så konstig på sista tiden och nekat att gifva sin far ett enda öre att festa på. Jo, jo men, nu hade han makten i sina händer, och den skulle han bruka väl. Han hade nästan blifvit nykter igen under deras vandringar i staden, och när de omsider kommo till hans usla hem, ledde han in Höghjelm och hjälpte honom att komma till ro på soffan. Själf kastade han sig på sängen och snarkade snart af alla krafter.

Men nästa morgon var han uppe redan ganska tidigt, ty då han hade något på hjärtat, fick han ingen ro. Så hade det alltid varit. Han kastade en blick bort till soffan. Jo, ganska riktigt, grosshandlaren sof ännu och komme säkerligen icke att vakna på länge. Tänk i alla fall en sådan eländig stackare den Höghjelm var! Nu hade han ju så att säga i fyllan och villan kastat sin egen son så godt

som i dödens käftar. Men inte angick det sadelmakare Lundkrans, det var ju till hans fördel. Om han tyckt om den där sonen till Höghjelm, så hade det varit en annan sak, men nu hyste han intet förbarmande med honom, den högfärdige Smed-Johan. Innan Sven blef bekant med honom, hade han ju inte alls brytt sig om honom; men se nu hade Sven börjat reformera så förfärligt. Aldrig kom han numera hem litet lifvad och gaf sin far litet med af det goda, han hade blifvit en usel nykterist. Och nu hade han inbillat fruntimmerna dumheter också. Här hade de nu hängt upp gardiner, de hade målat och skurat och fejat, tills han var trött på hela eländet. Komme Smed-Johan bort, så kunde han inte mer inverka på Sven, och då blefve det godt och bra där hemma som förr. Och till på köpet finge han sig kanske af myndigheterna en tusenlapp för besväret. O, hvad han skulle supa, hur han skulle festa och fröjda sig! Han njöt redan i förväg af hvad det då skulle bli.

Ingen annan var uppe ännu, och Lundkrans begaf sig ut, sedan han ruskat på sig ett tag. Att tvätta sig och snygga upp sig litet kunde naturligtvis aldrig komma på fråga. Han letade i fickorna och letade noga och fick verkligen tag i en tioöring. Det räckte till en liten uppfriskare just nu, bara krogen vore öppen. Sedan skulle det snart bli mera.

Visserligen väckte det förvåning på poliskontoret, då f. d. sadelmakare Lundkrans steg in där så tidigt på morgonen, och nykter till på köpet. Eljes hade han ju många, många

gånger släpats ditin, redlöst full, och kastats i en cell för att sofva ruset af sig.

"Hvad står på?" frågade en af konstaplarne och skrattade.

"Åh, jag tyckte jag ville gå in och se, hur herrarne må på morgonkvisten."

"Och hvad har Lundkrans med den saken att göra?"

"Ingenting just nu, men man kunde ju råka bli litet fylax innan kvällen, och då är det bra att veta, att rättvisans snälla handtlangare äro vid god vigör, så att de kunna fylla sin plikt och taga vara på en."

"Han har visst flugan på fullt allvar nu," sade den andre konstapeln, som förut suttit tyst.

"Akta sig själf för flugan, han," svarade Lundkrans och skrattade med dem.

"Nå så fram med ärendet då!"

"Ja, jag borde kanske inte meddela allt nu, men litet ändå. För några år sedan fanns det i G. en ung man vid namn Höghjelm, som slog ihjäl sin bror. Hvar inte en belöning utlofvad åt den, som fångade honom och förde honom till laga näpst?"

"Jo, jag tror väl att så var förhållandet, men hvad har Lundkrans med det att göra?"

"Tänk, om jag funnit honom. Finge inte jag den lofvade belöningen då?"

"Möjligen finge ni det, ehuru jag inte vet, om löftet gäller ännu."

"Nåja, vi få väl se, när jag får tala med stadsfiskalen."

"Ni kan lika väl anmäla det för oss."

"Tack så mycket, dum kan man väl vara, men inte så dum. Jag väntar tills han kommer, ty han kommer väl hit i dag?"

"Vi vänta honom klockan nio."

"Då har jag en timme på mig att hålla herrarne sällskap."

Konstaplarne brydde sig inte vidare om honom, utan läto honom sitta i hörnet, där han slagit sig ner, och där tog han sig en liten lur, medan han väntade. Han vaknade först då någon kallade honom vid namn, och då han såg upp, stod stadsfiskalen framför honom.

"Jaså, min käre Lundkrans, ni har i dag kommit i så viktiga ärenden, som att anmäla en mördare?"

"Det är väl inte bättre det, men jag vill först ha reda på, hur det går med belöningen."

"Därom vågar jag intet säga nu. Jag mins, att femhundra kronor utlofvades åt den, som grep brottslingen, men det är ju så länge sedan, att de kanske dragit löftet tillbaka."

"Då blir det intet anmälande af."

"Inte det?" Men ni skall veta, att ni nu tagit ett steg, som ni antingen utan prut måste fortsätta eller råka illa ut. Att tiga är att gömma en brottsling, och detta i sin tur att taga del i brottet; så att ni åker in, tills ni talar."

Lundkrans såg snopen ut. Detta hade han ej väntat, och då han en liten stund fått tänka öfver saken, bekände han.

"Det kan inte vara möjligt, att den hederlige Smed-Johan är en brottsling," utbrast stadsfiskalen häpen.

"Om Höghjelm begått det där brottet, så är det han, ty Höghjelm och Smed-Johan är samme person."

"Hur vet ni det?"

"Hans far talade själf om det för mig."

"Hvar har ni träffat honom?"

"Hemma hos mig."

Stadsfiskalen vinkade blott med handen, och en af konstaplarne aflägsnade sig genast. Blott en liten stund senare återvände han med den ännu yrvakne gubben Höghjelm, och denne sattes utan vidare i en cell.

På eftermiddagen stod Johan i sin smedja och arbetade, och Olin såg klart, att det var något, som tryckte på hans sinne.

"Ni är ledsen i dag, Johan," sade han, då han tyckte att tystnaden blef för lång.

"Jag är inte så särdeles glad, fast det är vår. Medan jag nu tänker på det, vill jag säga Olin något. Ifall att något skulle hända, som håller mig borta från smedjan för en tid, vill Olin då vara snäll fortsätta arbetet på egen hand och så godt han kan, tills jag kommer tillbaka?"

"Det vill jag gärna. Ämnar ni resa bort?"

"Kanske det. Ni får naturligtvis taga all förtjänsten af smedjan, medan jag är borta. Det är rättvist."

Han hade knappt talat till slut, då en poliskonstapel kom in i smedjan. Johan hälsade på honom lugnt och artigt.

"Ursäkta mig, Johan," sade konstapeln med en viss förlägenhet, "men är ni den för

många år sedan försvunne Thorsten Höghjelm?“ “Ja, detta är mitt verkliga namn,“ svarade Johan och rätade på sig.“

“Då har jag i uppdrag att häkta er. Ni vet nog redan, att ni är eftersökt.“

“Ja, äfven det är sant. Skall jag följa med er genast, eller går det an att jag kommer upp sedan jag slutat arbetet i kväll?“

“Ni måste nog följa med mig nu.“

“Jag är färdig.“

Olin stod slagen af häpnad. Inte kunde det vara möjligt, att en sådan man som Johan begått ett så dystert brott. Men så tycktes det dock vara.

“Olin vet hvad han skall göra. Gud vare med er, tills vi träffas igen“, sade Johan och räckte arbetaren handen. En varm tår från Olins öga föll ned på den handen, och Johan gick med konstapeln. På vägen bad han att få gå in i sin stuga ett ögonblick, och det fick han. Gamla Rika fick höra, att han var häktad, och grät i förtviflan. Han tröstade henne med, att allt skulle gå bra, och att han snart skulle komma tillbaka igen, samt tillsade henne att stanna och sköta hemmet. Han gaf henne äfven tillräckligt med penningar.

“Var snäll mot Nero, medan jag är borta.“ Han kommer att sakna mig. Och Gud vare med er, Erika! Kom ihåg mig, när ni beder!“

En liten stund senare hade fängelsets dörrar slutits äfven om honom. Lundkrans hade utfört sitt värf, såsom han velat, och Smed-Johan var fast.

TOLFTE KAPITLET.

Ur Adéles dagbok.

Liksom så många andra kvinnor, förde Adéle Kronstål dagbok, och det får man förlåta henne. Det kanske icke är så däraktigt, som en del människor tro, ty på samma gång vi nödgas erkänna, att en och annan skrifver ner en hel mängd sentimentalt nonsens, så finns det andra, som i sina dagböcker teckna ner viktiga händelser och allvarliga tankar och bevara i dem en ordnad samling af intryck och lifserfarenheter. Till det senare slaget kan man räkna Adéle Kronstål, äfven om också hon ibland blef litet sentimental i sina anteckningar. Låtom oss läsa igenom med hvarandra blott några få dagars anteckningar, och vi skola lära känna henne litet bättre, än vi gjort förut.

Det var en dag, då den stora skridskofesten hållits. Då skref hon sent på kvällen, när hon dragit sig tillbaka till sitt rum:

"Egendomligt synes det mig, att den där smeden skulle göra ett sådant intryck på mitt

sinne, men det finns hos honom så mycket, som påminner om Thorsten, mitt hjärtas förlorade älskling. Det är samma gång, samma lugna, säkra uppträdande, samma anletsdrag, tycker jag, ehuru mycket mer manliga och mogna. Och så har han ju skägget, som gör att han ser litet annorlunda ut. Men rösten var det mer än något annat, som kom mig att uppmärksamma honom, ty det var Thorstens fasta, djupa röst, då jag hörde honom tala; och den rösten tyckte jag mig ju känna igen redan den där dagen, då han skodde hästen åt oss.

"Dock är det väl bara feberfantasier hos ett sjukt hjärta. Tänk, hur jag under alla dessa åren längtat att få se Thorsten igen för att af hans egen mun få höra, om han var skyldig eller ej! Lifvet var grymt mot oss, som skilde oss på det sättet, och dock torde det på något sätt ha varit till det bästa. Hur lyckliga vi dock voro i vår unga kärlek, och dock kunde vi ha varit ännu lyckligare, om Thorsten icke druckit så mycket. Jag fruktade alltid, att hans begär efter rusdrycker skulle taga öfverhanden och fördärfva honom, såsom det fördärfvade hans far och så många andra. Ack, om Henrik icke kommit med den där stygga anklagelsen! Jag måste ju tro honom, då han sade sig kunna framlägga klara bevis emot Thorsten. Och jag måste ju lyda mina föräldrars och Henriks vilja, då de så skarpt förelade mig att bryta min förbindelse med honom. Sant är, att jag själf var vred, kanske mest därför att han svikit sin tro till mig för en

annan. Det hade jag ej velat tro Thorsten om, men jag måste ju tro det.

"Och dock har jag under dessa många år blifvit mer och mer öfvertygad om Thorstens oskuld. Att Henrik hatade honom, det visste jag, och det gör han än, och kanske var det hans hat, som bringade honom att anklaga. Men ligger dock icke något förfärande misstag under det hela?

"Hvad har det blifvit af min stackars Thorsten? Gick han alldeles förlorad, då han flydde bort? Grep det hans hjärta så hårdt, att han tog sitt eget lif? Dylika förfärliga händelser kunna nog bryta äfven en stark själ. Huru ofta har jag icke bedit till Gud för den arme, sedan jag sent omsider lärt mig bedja.

"Jag kan icke förstå mina föräldrar och Henrik. De gamla säga ju aldrig något numera, ty de se hur det plågar mig; men Henrik darrar ännu af vrede, så snart någon af Höghjelms familj nämnes. Det måste ligga något under detta, som jag icke förstår. Hur var det icke, då den där smeden skodde hästen, och jag sade, att hans röst liknade Thorstens röst! Henrik svor, och det brukar han eljes icke göra i min närvaro, sedan han fått veta, att jag afskyr det. Och nu i kväll, var det icke med möda han höll sig lugn, då jag åter påminte om likheten?

"Skulle det vara möjligt, att min Thorsten gömmer sig i denna smeds skepnad? Eller är det blott en nyck af naturen, som gjort dem lika? Det är ju någonting mystiskt angående

mannen, det erkänna alla, men jag har aldrig hört annat än godt om honom ändå. Den här smeden är ju fullkomligt nykter, det sade farbror Berger. Vare det hur som helst eller hvem som helst, så är jag dock glad, att jag hört åtminstone ett eko af min älskades röst och liksom sett hans vålnad. Det ger tröst åt mitt lidande hjärta. Hvem smeden än månde vara, må Guds välsignelse följa honom!"

På kvällen af den dag, då Johan hejdade de skenande hästarna, hade hon skrifvit:

"Nu har jag sett honom igen, och jag är nästan öfvertygad om, att det är Thorsten. Just ett sådant mod och sinne hade han. Utan tanke på egen fara grep han de vilda djuren och tvingade dem att stanna, och han ville ej ens höra på våra tacksägelser. Men det var blott då han kom och körde för oss, som hans blick ändtligen mötte min, och jag kände i mitt hjärta, att det var han. Thorsten, Thorsten, hvarför går du här och arbetar som en fattig smed? Hvarför, då en så mycket bättre bana stod dig öppen? är det likväl ett bevis på din brottslighet, denna hemlighetsfullhet, hvarmed du omger dig? Ack nej, så kan det icke vara. För länge sedan har mitt hjärta förklarat dig fri. Jag vågade ej meddela Henrik, att jag tyckte mig igenkänna dig, ty jag vet ju, hur ond han då skulle bli, och hvem vet, om han icke i häftigheten anklagade dig.

"Men Thorsten, om jag verkligen funnit dig åter, skall det då medföra någon förändring för dig och mig? Skall icke jag ändå få vandra min ensliga stig med krossadt hjärta

och du tyst och lugn fortsätta med ditt tunga arbete? Nog har du väl slitit stackars Adéles bild ur ditt hjärta för länge sedan? Och dock älskar jag dig högre och varmare nu än i ungdomens härliga och blommiga dar. Men så komma för mig andra tankar, förfärliga tankar. Om du blir uppenbarad, skall du då icke kastas i fängelse och kanske få lida mycket? Eller skulle jag, om du ginge fri, kunna gå till dig och stanna hos dig? O, min Gud, hur svårt lifvets mysterium likväl är att fatta!

"I morgon går jag dock för att tacka dig för hvad du gjorde i dag, nu, när Henrik är borta; och antingen jag finner endast den manlige Smed-Johan eller min stackars förlorade Thorsten, skall jag dock känna mig nöjdare."

När hon sedan ändtligen sammanträffat med Johan och funnit honom vara den en gång så hårdt dömde Thorsten, skref hon sent på natten:

"Min Gud, hur tacksam jag ändock är! Ännu en gång har jag fått smyga mig till Thorstens hjärta, vetande att han är ren, fri från hvarje brott. Åter har jag fått lyssna till hans kära röst och fått förlåtelse. Redan tycker jag mig känna ungdomens rosor återkomma på mina bleka kinder, ty glädjen är så stor i mitt hjärta. Hur god, hur manlig är han icke, fast han nu är en enkel arbetare!

"Men hur skall jag nu handla? Jag skall ännu en gång bedja honom, att jag får komma och dela hans lif och möda. Ingen behöfver ju veta, att Thorsten och Smed-Johan

är samma person. Och om jag blir hans maka, måste Henrik tiga. Men om han nu skulle bli upptäckt, hvad skall jag då göra? Stå vid hans sida och försvara honom, tigga om hans lif, tills de släppa honom och låta mig föra honom bort med mig till någon undangömd vrå, där vi kunna lefva i stillhet och frid. Och jag skall säga allt jag vet till hans fördel, och han måste bli fri, ty jag vet, om också ingen annan tror det, att han är oskyldig. Gud hjälpe mig och honom!

"Må jag nu bida tills i morgon! Då går jag till honom igen, när han slutat sitt arbete, och vi få tala om vår länge gömda kärlek, ty jag vet nu, att han älskar mig ännu. Jag är så lycklig midt i min fruktan. Lifvet är nytt och skönt och fullt af ljufhet för mig också."

Här slutade hon sina små anteckningar och gick till hvila, nästan för lycklig att kunna somna. Länge låg hon vaken och tänkte på, att hon redan nästa dag skulle få träffa Thorsten igen. Men då hon nästa afton kom, var han icke hemma, och gamla Rika underrättade henne om, att han gått till magister Törners för en stund. Adéle kunde dock icke vänta tills han kom tillbaka och gick bedröfvad till staden igen. Nästa dag hörde hon snart genom ryktet, att han blifvit häktad. Han var sålunda förrådd, men af hvem, det kunde hon icke fatta.

TRETTONDE KAPITLET.

I häktet.

Ehuru Johan endast var en fattig smed, väckte det dock stort uppseende i staden, då det blef bekant, att han insatts i häkte, och många voro de, som icke ens ville tro, att han var den så länge försvunne Thorsten Höghjelm. Men han hade ju själf erkänt, att detta var hans namn. Tidningen, som kom ut dagen efter hans gripande, hade en längre berättelse om orsaken till hans häktande, huru denne mördare och tjuf under flera år gått och spelat hederlig karl i samhället, men huru rättvisans arm likväl till slut nått honom. Det fanns intet erkännande ord om honom i den artikeln. Hans goda gärningar och hans rena lif tycktes man alldeles hafva glömt. Dock var det icke alla, som trodde denna hjärtlösa beskrifning. Magister Törner, som ansågs för en mycket aktningsvärd och hederlig man, kom redan samma dag till redaktören och slog sig ned i den erbjudna stolen. Nu är att märka, att denne redaktör var en af de

förnämsta supbröderna i samhället, och han hade vid ett tillfälle ett par år tidigare råkat ut för Smed-Johan. Minnet af mötet var ju icke riktigt klart, men det betydde föga. Redaktören hade sent en natt kommit hem från ett muntert samkväm, och han hade varit så full, att han till slut blifvit liggande på gatan. Det var då Smed-Johan hade funnit honom, lyft upp den arme och trots ifriga protester släpat honom hem. Så pass klar i hufvudet hade han dock blifvit under tiden, att han känt igen sin hjälpare, och från den natten hade han icke tålt mannen. Nu hade han gifvit luft åt sin ovilja i den artikel, han skrifvit om den häktade mördaren och tjufven.

Magister Törner betraktade den försupne redaktören med en forskande blick, som gjorde att denne kände sig besvärad.

"Är det något ni önskar, herr Törner?"

"Skref ni själf den där artikeln om Thorsten Höghjelm?"

"Naturligtvis."

"Ni plägar ju vara en försiktig man, när det gäller omdömen om andra. Hvarför följde ni icke den principen äfven nu?"

"Åh, jag var så försiktig man kan vara, då man talar om dylika brottslingar."

"Inte riktigt. Ni kallar honom helt enkelt i er artikel mördare och tjuf, och ni insinuerar på andra fula ting likaså. Ni drar er alls icke för att kasta mörka skuggor på hans lif här, och ni vet lika väl som jag, att ni icke har någon orsak till det. Och ni torde nu ägna en tanke åt, att det egentligen aldrig

funnits ett bevis för, att han vare sig mördat eller stulit. Det var bara misstankarna, som voro riktade mot honom. Ni har varit mycket tanklös den här gången, och det skulle jag icke ha trott er om."

"Hvad vet ni om den där mannen?"

"Så mycket, att jag tror honom vara en hederlig man. Jag har räknat honom såsom en vän under flera år, och det skulle göra er godt, om ni hade sådana vänner som han är. Jag skulle vilja råda er till att tala och skrifva litet mera försiktigt om honom efter detta! Var ni viss om, att det icke dröjer länge, förrän han helt och hållet rentvår sitt namn och rykte, när han nu tvingas därtill, och han torde sedan icke visa så stort förbarmande med er för edra stygga ord om honom."

"Den saken skall jag själf sköta om. Vore inte mannen skyldig, så hade han icke slagit sig ner här som smed, då han ägde så pass bildning."

"I det ligger intet, som kan göra hans sak misstänksam, ty det kan finnas andra orsaker än brottslighet för ett sådant tillvägagående. Nåja, jag har gifvit er en vänlig varning. Kanske det är nog."

"Alldeles tillräckligt, herr Törner."

Magistern gick sin väg, ganska förbittrad i sitt sinne öfver det sätt, hvarpå redaktören behandlat hans vän.

Hos rådman Bergers hade man också talat om händelsen. Rådmannen hade genast på morgonen efter häktningen varit till polis-

kontoret för att få reda på det hela, och det var ganska stora nyheter han kom hem med.

"Tänk dig, Adéle," sade han till sin gäst, "att den där smeden verkligen är Thorsten Höghjelm, och att det är hans egen far, som förrådt honom. Gubben sitter också häktad."

"Hans far!" utbrast Adéle häpen. Lefver han? Är han här?"

"Ja, äfven han sitter i häkte. Det kommer nog att bli en spännande rättegång af det här. Båda två komma att med det allra första forslas till G. Vi ha tyckt, att mannen icke sett ut som en smed, och vi hade rätt. Han är en man med god uppfostran och fin bildning."

"Jag vet det. Thorsten är en ädel själ desslikes. Hur snart tror farbror han kommer att föras till G.?"

"Det torde ske redan i morgon. De ha telegraferat hit."

"Då måste jag också resa hem i morgon, ty då Thorsten föres inför domaren, vill jag vara där."

"Kära barn, hvad har du med honom att göra? Ack, att jag inte tänkte på det! Han var din trolofvade, innan det där brottet lades honom till last. Men inte vill du ha något med honom att göra nu?"

"Jo, farbror. Han är lika oskyldig som jag. För några dagar sedan var jag till honom och talade med honom, och jag vet, att han intet ondt gjort. Han måste bli fri."

"Det torde bli ganska svårt för honom att göra sig fri."

"Det måste lyckas,"

"Kära barn, du har stor tro, men den torde komma på skam, innan du anar det."

"Jag skall hoppas intill det sista, ty jag tror på honom."

Under tiden satt Thorsten i sin mörka, fuktiga lilla cell och tänkte. Han kände sig sorgsen, och likväl fanns det liksom en befrielsens känsla i hans själ. Alla dessa år, under hvilka han gått där helt enkelt som Smed-Johan, hade i alla fall varit år af förställning och äfven af ängslan. Det blefve bättre att åter få framträda med sitt verkliga namn och stå till svars för sina handlingar. Han hade af poliskonstapeln fått veta, huru de funnit honom, och han hade ju redan förut fruktat, att fadern på något sätt skulle förråda honom. Så hade äfven skett, och han var mest ledsen för fadern, ty själf kunde han reda sig, det kände han. Visserligen ansåg han händelserna underligt fogade under sista tiden. Sammanträffandet med fadern och med Adéle hade skett så på en gång, att det nästan syntes honom såsom en Guds underbara ledning. Adéles kärlek tröstade honom, ehuru det ännu syntes honom mycket osannolikt, att hon någonsin skulle bli hans. Dock ämnade han nu kämpa därför, så långt det var honom möjligt. Hur det skulle gå med fadern, var ju svårt för honom att veta, men han fruktade, att denne skulle få svårare att reda sig. Men sanningen måste i dagen någon gång, och då var det ju bäst, att det skedde nu.

Thorsten fick dock erfara, att han hade

många goda och trogna vänner i staden, hvilka trodde på hans oskuld. Många sympatiska bref fick han mottaga, och flera personer besökte honom, och den förste bland dem var magister Törner.

"Hvarför kunde ni inte anförtro er hemlighet åt mig? Ni vet, att den varit i trygghet äfven då, och jag skulle ej ha tviflat på ert ord."

"Jag ansåg det bäst att tills vidare bevara min identitet, och jag hoppades kunna framlefva återstoden af mitt lif såsom Smed-Johan, ty jag var ganska nöjd."

"Det kan väl så vara, men det hade gjort bördan lättare för er att bära, om ni kunnat vara fullkomligt öppen mot någon."

"Kanske har ni rätt, men jag tänkte ej därpå. Det har blott funnits en här, som känt till min hemlighet, och det var gamle Wallman. Sedan han dog, har jag aldrig öppnat mitt hjärta för någon i det fallet."

"Jag visste ju, att ni icke var den ni inför människorna syntes vara, ty edra gedigna kunskaper sade mig annat. Nu hoppas jag, att ni segrande går ur denna svåra strid; men äfven om ni så gör, så förlora vi er väl i vårt samhälle."

"Det tror jag inte. Om jag går fri, hvilket är att hoppas och vänta, ty jag är verkligen oskyldig, så ämnar jag återupptaga mitt arbete i smedjan, ty det tror jag mig skola må bäst af."

"Vill ni verkligen hålla på med dylikt grofarbete äfven sedan?"

"Hvarför icke? Det är ett ärligt och bra arbete, och nu är jag för gammal att börja på med något annat. Och jag skall känna mig nöjd som Smed-Johan äfven sedan."

"Och jag skall känna mig glad att för framtiden få räkna mig bland edra vänner."

"Ni har varit min mest förtrogne vän här under dessa år, och ni känner till mer om mig än någon annan. En del af mitt lifs erfarenhet blef ni bekant med i den där lilla boken, som vi samtalade om för en tid sedan, ty jag är författaren, och jag har erfarenhet af hvad jag skref."

"Jag trodde det var så, fast jag icke ville säga det."

En annan, som kom till honom i häktet, var Sven Lundkrans. Den stackars gossen började gråta, då Johan räckte honom handen.

"Jag kan icke tro, att detta förfärliga är sant om er", sade han,

"Det beror på hvilket ni menar, käre vän. Det är sant, att mitt namn är Thorsten Höghjelm, men de brott, för hvilka jag anklagas, är jag oskyldig till."

"Det trodde jag också. Ack, om det blott icke varit min far, som bringat er i denna förskräckliga belägenhet."

"Er far! Hvad har han med det att göra?"

"Det var ju han som anmälde er. Och jag är säker på, att han fått reda på det genom den fulle luffaren, som åter kommit i hans sällskap och nu hade så godt om pengar."

"Ja, det var af honom han fick veta det, ty ni skall veta, att den luffaren är min far,

så att jag är icke just lyckligare än ni, då det gäller föräldrar. Dock är det möjligt för oss att vara hederliga och goda och handla ärligt mot alla, hurudana fäder vi än må ha."

"Detta har jag försökt, sedan jag lärde känna er. Jag super inte mera nu, fast jag haft att utstå ganska mycken förtret för det, och jag har försökt inverka på min mor och min syster, så att de skola visa mera intresse för vårt hem. De ha också blifvit litet bättre och sköta hemmet med mera ordning än förut. Men nu väger allt detta så litet, synes det mig, mot den tanken, att ni blifvit kastad i fängelse. De kunna väl inte döma er ändå, när ni intet ondt gjort?"

"Det vågar jag ännu icke säga, ty det är många ting, som måste klargöras, innan jag kan hoppas bli fri; men vi få hoppas på Guds nåd och hjälp, och då blir allt bra."

"Hur snart ämna de föra er härifrån?"

"Om jag ej fattat orätt, så blir det i morgon. Men vi ses nog igen någon gång. Hur är det med er far nu?"

"Åh, han har ju varit ute och supit alldeles förfärligt några dagar. Nu torde han inte ha något att supa på; men som jag förstår, så inbillar han sig, att han skall få en stor summa penningar för att han angifvit er. Dock hoppas jag, att han icke får det, ty i så fall söpe han ihjäl sig på en kort tid."

"Jag tror inte han får något nu, ehuru en ganska stor summa en gång var utlofvad för mitt gripande. Men det är nu många år sedan, och löftet är säkerligen indraget."

"Det var en annan buse, som också var med om det här; en, som förut varit kassör hos en rik man i G. Jag mins inte hvad han hette."

"Hvad del hade han i det?"

"Det var han, som talade om för min far om er, och sedan narrade min far hemligheten från sin gäst."

"Hade den där andre möjligen varit kassör hos min far?"

"Nej, det var något på krona eller dylikt."

"Icke Kronstål heller?"

"Jo precis. Känner ni honom?"

"Icke nu, men jag kände honom sannolikt en gång för mycket länge sedan. Men nu får ni inte stanna här längre. Gud vare med er! Var god i allt och blif en man, som vandrar hederns väg!"

"Ni kan lita på mig i det fallet. Hjärtligt tack för hvad ni gjort för mig!"

Så gick han, lämnande Thorsten ensam med sina tankar igen, till dess någon ny besökare kom. Adéle var där för några korta minuter bara, mera kunde hon icke uthärda, men hon fick tid att hviska i hans öra, att hon komme att resa till G. samma dag han fördes dit. Han slöt henne i sina armar och bad henne hålla modet uppe.

Ett besök, som mycket förvånade Thorsten, var, då major Björkstam på eftermiddagen kom till honom. Han syntes icke hälften så barsk och sträf som han brukade.

"Ni gör mig en allt för stor ära, herr major," sade Thorsten bugande.

"Det är inte för ärans skull jag kommer, men för att af er egen mun få ett ärligt svar på en fråga. Jag plägar icke gärna misstaga mig i mitt omdöme om människorna, och jag höll före, att ni var en hederlig karl ända i grunden. Säg mig nu, är ni skyldig till det de anklaga er för?"

"Nej, herr major, jag är icke skyldig, och jag hoppas kunna bevisa det."

"Jag tror er, ty jag har aldrig funnit Smed-Johan tala annat än sanning. Om en rättegång med kostnader skulle bli af nöden för er, så vänd er till mig. Jag skall stå er bi."

Thorsten log helt stilla, då han svarade:

"För denna godhet tackar jag er, herr major, men jag fruktar, ni skulle skaffa er ovänner där ni minst anar det, om ni hjälpte mig. Så långt jag vet, så blir Henrik Kronstål min förnämste anklagare, och han är er vän."

"Hvad har ni gjort Henrik?"

"Ingenting, så långt jag vet. Vi räknade oss som vänner förr, och jag var trolofvad med hans syster. Dock sade hon till mig för ett par dagar sedan, att han är förfärligt förbittrad på mig."

"Det ordnar sig nog, och jag skall stå vid mitt ord. Behöfver ni hjälp, så lita på mig."

Hjärtligt tack. Dock hoppas jag att det skall bli utredt utan vidare stora kostnader."

Till slut var han dock ensam, och kvällen kom med tunga tankar inom tjocka fängelsemurar. Skulle efter allt hela hans långa kamp mot frestelser och svårigheter, hans heta strid med sig själf för att öfvervinna och vara god,

hafva tjänat till intet? Skulle han ändå till sist tvingas in i fängelset för att kanske stanna där hela återstoden af sitt lif? Och han, som hoppats få lefva i ro, sökande glömma det sorgliga färflutna och ägnande sig i ärlig sträfvan åt det som var rätt och godt. Dock insåg han ju, att han likväl hela tiden haft att frukta just detta, ehuru det nu kommit på ett sätt, som han alls icke drömt sig.

Det var redan sent på kvällen, då han lade sig till hvila på den hårda bänken, men han slumrade dock in och sof godt, sedan han inneslutit sig i Guds mäktiga beskydd. Oskyldig som han var kunde han sofva lugnt, då han visste, att den kärleksfulle Guden vakade öfver honom.

Och snart skulle han få företaga sin resa till G.

FJORTONDE KAPITLET.

Gerda Lange och hennes son.

Det låg en tryckande, gråtung dimma öfver nejden, och ehuru vinden svepte fram ganska kylig och skarp, kunde den dock icke skingra töcknet på ganska länge. På gatorna i G. var det tämligen svårt att reda sig, ty stenarna voro så slippriga att gå på. Men det oaktadt var mycket folk ute i rörelse. De höga husens konturer aftecknade sig fantastiskt och oproportionellt, liksom hängande långt ut öfver gatorna och skrämmande många ängsliga personer.

Henrik Kronstål var ute och gick i dimman. Han var vid ganska godt humör, ty han hade fått präktiga underrättelser kvällen förut. Dessa underrättelser hade kommit i form af ett kort telegram af följande lydelse: "T. H. häktad i K. Meddela kassör där." Detta var nog. Han hade hunnit dit han ville. Redan flera år tillbaka hade hans fars kassör på grund af sitt slarfviga och utsväfvande lif samt sin pliktförgätenhet blifvit afskedad, och

vid den tiden hade Henrik gifvit honom i uppdrag att söka uppspåra Thorsten Höghjelm och bringa honom i häkte, och han hade äfven lofvat den afsigkomne tjänstemannen en ganska stor dusör, om han lyckades utföra uppdraget. Flera gånger hade Henrik sedan träffat denne f. d. kassör, förnedrad till en usel och trasig landsvägsriddare, men aldrig hade han medfört några underrättelser. Och nu kom till sist detta meddelande. Den siste af den förhatliga släkten Höghjelm skulle bringas till sitt slutliga öde, och då ansåg Henrik sitt hämdeverk fullbordadt.

Han gick med hurtiga steg nedåt staden, då och då dragande ett djupt bloss på sin långa, svarta havannaicgarr. Hvad frågade han efter dimman och människorna omkring sig? Han hade annat att tänka på nu. Plötsligt stängdes hans väg af en kvinna, som ledde en blek, mager och eländig gosse vid handen.

"Snälla herre, gif mig en slant, så att jag kan skaffa litet hjälp åt mitt barn!"

Henrik ryckte till och stannade mot sin vilja. Hans skarpa, numera sällan vänliga blick riktades på kvinnan med ett frågande uttryck. Hon hade svart hår, ehuru det nu var rikt genombrutet af grått. Hennes ögon voro så mörka, bruna, och ännu låg det något sammetslent i dem, ehuru beslöjadt af en sorgsen dimma, som gjorde dem matta. Hon hade säkerligen varit skön en gång, fastän denna skönhet för länge sedan blifvit härjad och förstörd. Flyktiga spår af den kunde man dock finna ännu. Den hektiska rodnaden på hennes

magra, ihåliga kinder skvallrade om sjukdom och försakelse. Man kan icke säga, att hon var dåligt klädd, ty det var sämre än så. De usla paltor hon hade på sig hängde knappt kvar på de tunna lemmarna. En urblekt, tunn schal, som hon hade öfver hufvudet, var kanske det bästa plagget, och äfven den var mycket dålig. Och gossen var lika klent försedd som modern.

"Hvad heter ni?" frågade Henrik barskt.

"Jag heter Gerda Lange", svarade hon med skälfvande röst. "Af barmhärtighet, herre, hjälp mig!"

Men Henrik skrattade ett rått, bittert skratt.

"Då heter väl pojken där Höghjelm, kan jag tro."

Kvinnan tog ett steg tillbaka, och själfva den hektiska rodnaden flydde bort från hennes kinder.

"Henrik Kronstål", utbrast hon, och det var, som hade en dödlig fasa gripit henne. "Förlåt, att jag bad er om hjälp! Jag vet, att det är lönlöst."

"Ni vet det. Jo jo, man lär sig litet efter hand. Och likväl har jag hjälpt er, ty jag har hämnats, där ni borde ha gjort det. Men nej, jag har icke gjort det för er skull utan för min egen. Snart är hela packet borta, och om jag ej ser fel, så följer ni dem väl snart också. Och så fick jag se den där pojken. Ha ha ha, om hans far kunde se honom, hans barn!"

"Tig, för Guds skull! Hvarför skymfa de döda?"

"Ni tar honom i försvar ännu? Det är rätt; jag har aldrig väntat något annat. Men nu har ni sett nog af mig."

Han tog några steg förbi henne, men, följande en ögonblicklig impuls, stannade han, tog upp en sedel ur fickan och slängde den till den bleka kvinnan.

"Se där, det är ju inte för mycket. Skaffa er bröd, om ni har lust."

Så gick han stolt sin väg ifrån dem.

Den arma tiggarkvinnan stod orörlig och såg efter honom, men gossen böjde sig ned och tog upp sedeln.

"Åh, mamma, se så mycket pengar! Han var allt snäll ändå. Nu kunna vi få bröd."

Hon svarade honom icke. De stodo på en plats, där endast få människor passerade, och det var på grund däraf, som Henrik så ostördt kunnat tala med kvinnan.

"Kom nu, mamma, så gå vi och få mat."

"Nej, nej, barn, jag vill intet ha. Kasta bort den där sedeln! Jag vill inte ha den."

Men gossen knöt sin hand fastare om penningarna och syntes alls icke villig att lyda sin mor.

"Kasta bort den! Jag vill inte ha den."

"Men jag är så hungrig, mamma, och jag vill ha mat."

Han trodde, att hon snart skulle gifva med sig, ty han hade sett henne så där förr och visste, att det bara kom anfallsvis. Men nu tycktes hon icke vilja ändra sig.

"Jag svälter hellre ihjäl än jag tar ett enda öre af hans pengar. Kasta bort dem."

Gossen drog sig litet ifrån henne, och då hon tycktes vilja tvinga honom att kasta ifrån sig penningarna, sprang han plötsligt ifrån henne, och innan hon kommit sig för med att följa honom, hade han försvunnit bakom närmaste hörn. När hon omsider hunnit till hörnet, syntes ej mer en skymt af gossen. Då sjönk hon ned på en trappsten, lutade hufvudet i händerna och snyftade.

Denna Gerda Lange var den kvinna, som en gång kommit till Höghjelms och gjort anspråk på Thorsten såsom sin make. Det var hon, som för Theodor Höghjelms skull svikit Henrik Kronstål, och det var hon, som genom detta väckt det förfärliga hatet i Henriks hjärta. Lättledd hade hon varit i sin ungdom, och heta hade känslorna brunnit i hennes inre. Och sedan hon själf svikit och blifvit sviken, och sedan hennes föräldrar dött, förbannande sitt vilseförda barn, hade hon fallit djupare och djupare, till dess hon nu var ett vrak i både andligt och fysiskt hänseende. För en tid hade hon nu dragit omkring med sin son och bettlat, och hon hade trott sig skola finna barmhärtighet och hjälp i G., ty både hon och gossen voro sjuka och behöfde hjälp. Svag, som hon var, och karaktärslös, hade hon hållit sig i de uslaste sällskap, och hon hade syndat mycket, syndat förfärligt, till dess hon själf trodde, att hennes hjärta var fullständigt förhärdadt. Hade en annan man gifvit henne en sedel, skulle hon med många tacksägelser tagit emot den, skaffat sig och gossen några bitar att äta och supit upp resten. Men nu

var det Henrik Kronstål, som kastat sedeln till henne, och då vaknade hennes hjärta. Vid hans bittra ord var det, som hade hennes hjärtas och minnes portar på en gång slagits vidöppna, och många års händelser passerade revy för hennes inre syn.

Nog hade hon syndat mot Henrik, det visste hon och erkände, syndat mycket, ty han hade älskat henne djupt och ärligt, och hon kunde hafva gjort honom till en god och älsklig man, om hon blott förblifvit honom trogen; men hon hade svikit, och den svikne hade börjat hata och förbanna. Men hon tyckte också, att han gått alldeles för långt i sina hämdkänslor och att det borde hafva varit nog för länge sedan. Att hennes eget lif var fullkomligt förstördt och förloradt, det visste hon ju, och hon hade icke den minsta tanke på att finna vare sig glädje eller tillfredsställelse i tiden; och att hon aldrig kunde bli till någon glädje, det visste hon äfven.

Hur länge hon satt där och drömde, huttrande af kyla i den dimmiga vårluften, det visste hon icke själf, men det måtte hafva varit ganska länge, ty då hon åter såg upp, började det redan lida mot kvällen. Då hade hon ungefär drömt sin dröm till slut, i tanken talat med många från forna dagar, sina föräldrar, sina båda döda barn och med Theodor Höghjelm, som hon verkligen älskat, ehuru hon ej på rysligt länge sörjt öfver hans svek.

"Hvad sitter ni här för, kvinna?" frågade en myndig röst, och hon vände litet på hufvudet för att se den frågande, fast hon ju redan visste, att det var en polis.

"Jag är trött," svarade hon.

"Gå hem och hvila er då!"

"Jag har intet hem." Det lät så tröstlöst.

"Hvad gör ni här då?

"Jag har försökt skaffa mig litet mat, om ni vill veta det." Hon hårdnade till igen vid hans korta och känslolösa frågor. "Man måste ha mat för att kunna lefva, som ni kanske vet."

"Och brännvin, är det icke så?"

"Ibland kanske; men ni har väl intet att ge mig?"

"Inte brännvin; men som ni vet så är det förbjudet att tigga i staden, så ni gör bäst i att följa med mig. Det blir åtminstone tak öfver hufvudet och lite mat, tills vi hinna skicka er hem."

"Jag har ju inte gått i vägen för någon och icke besvärat er med tiggeri, så att jag tror inte jag behöfver gå med er."

"Man behöfver just icke se er tigga för att veta, att det är ert yrke. Kom nu vackert!"

Utan vidare invändningar steg hon upp och följde med, dragande den tunna schalen tätare omkring sitt hufvud, liksom fruktade hon, att någon skulle känna igen henne. Hon gick med långsamma, stapplande steg, nästan färdig att falla vid flera tillfällen. Omsider voro de vid polisstationen, och efter några enkla frågor, som hon med likgiltighet besvarade, blef hon tills vidare insatt i en cell. Men redan innan kvällen kom man underfund med, att hon var betänkligt sjuk, och hon fördes till fattighusets sjukafdelning.

Under tiden hade hennes gosse sprungit sin väg med sedeln, som Henrik Kronstål kastat åt dem. Så snart han trodde sig säker för modern, gick han in i en bagarbod och köpte en hel påse färska, mjuka bullar.

"Hvar har du fått så mycket pengar som tio kronor, pojke?" frågade flickan, som stod innanför disken.

"Det är mammas pengar", svarade han utan tvekan, och hon trodde honom och gaf honom tillbaka på sedeln. Han stoppade alla pengarna i fickan och gick. Så snart han hunnit ut på gatan, började han äta af bullarna, och då han något stillat sin hunger, kände han sig gladare i sinnet. Då längtade han efter brännvin. Modern hade mer än en gång sagt honom, att det begäret hade han ärft efter sin far, och det såg ut så. Han gick in på en gård och såg sig omkring och fann äfven hvad han sökte, en tom halfstopsbutelj. Den tog han, och sedan han gjort klart för sig, att det varit brännvin i den förut, gick han till ett brännvinsmagasin och fick den fylld igen. Nu skulle han supa. Han tänkte, att om modern nu varit med honom bara, skulle nog äfven hon hafva festat, men nu fick han göra det ensam. Han hade dock förr varit ensam ute på dylika äfventyr och visste så väl, hur han borde ordna det hela. I en slaktarbod köpte han medvurst och ett stycke rökt kött, och i en annan butik litet smör och ost. Sedan ansåg han sig hafva nog för tillfället, ty ännu var det många bullar

kvar i påsen. Så där hade han ofta nog fått gå och köpa åt modern, då hon haft pengar. Nu gällde det bara att finna en lugn och god plats, där han kunde äta och dricka, och en sådan plats fann han till slut i en brädgård nere vid sjöstranden. Han smög sig in bland brädstaplarna, fann omsider en vrå, som nästan liknade ett litet rum, och det hade varit begagnadt förr, ty det låg en knippa halm och ett par gamla säckar där. Han sparkade upp halmen till ena hörnet, tog säckarna och svepte omkring sig, sedan han lagt sina paket och buteljen på marken. Det första han gjorde, sedan han satt sig, var att taga en duktig klunk ur buteljen, och sedan åt han. Åh, hvad det smakade! Han bredde med tummen tjocka lager af smör på de mjuka bullarna, och till dessa feta smörgåsar åt han omväxlande korv, kött och ost. Allt emellanåt sköljde han ner det med en duktig klunk ur buteljen. Slutligen var han mätt, och då lade han all den öfverblifna maten i påsen och bara söp. Att han var van vid rusdrycker, kunde man förstå af, att han icke genast blef full, utan det tog en stund, innan verkningarna inställde sig. När han kände sig icke blott mätt, men varm och välmående på alla sätt, blef han sömnig. Då satte han buteljen för munnen och drack så länge han förmådde. Så hvilade han ett tag och drack ännu en gång. Sedan lade han sig. Rodnaden på hans kinder brann som röda rosor, blicken glänste feberhet, och han kände en underlig men behaglig domning smyga sig

genom hela den lilla magra kroppen. Han kröp ner i halmen och svepte omkring sig så godt han kunde. Det var likväl godt att få sofva, och här komme han icke att frysa, hur dimmigt det än var.

Arma barn! Han hade näppeligen en klar idé om hvad han gjort. Han begrep ej faran af eller det syndiga i sitt handlingssätt. För honom var det nöje, njutning, välbehag. Så hade han lärt sig det redan i tidiga år, och så sade honom begäret i hans lilla hjärta. Hans lif hade aldrig varit annat än ett famlande i synden och i lastens dimmor. Det verkligt goda var för honom så okändt som oändligheten för andra, och blott i tillfredsställandet af sina naturliga begär och kraf såg han något godt. Därför kunde detta olycksbarn, detta arma, vilseförda flarn i lifvet, med lugn lägga sig ner att sofva, nej, lägga sig i rusig dvala och känna sig nöjd.

Sof, du arme gosse, sof i ro! Ingen skall störa dig; och då människoröster omsider kalla dig i din vrå, och då hårda händer röra vid dig för att väcka dig och köra bort dig, skall du för länge sedan vara gången från all tidens uselhet. Du har slumrat in med ett leende, skall du väl vakna med ett sådant?

Det var ett par dagar senare, som några brädgårdsarbetare funno den döda och kalla lilla kroppen. Hvem han i lifstiden varit, hvarifrån han kom och hur han kommit dit,

visste ingen. På fattigvårdens bekostnad fick han en grof liten kista och ett hörn på kyrkogården. Liknöjdt jordades han, kärlekslöst höljdes kistan med mull.

FEMTONDE KAPITLET.

Mörka stunder.

Den stora festsalen på hotell Anglais var rikt upplyst och strålade i all sin prakt. Det skulle hållas en storartad fest den kvällen, och man väntade många af stadens finare herrar dit. När det utsökta sällskapet samlades, var äfven Henrik Kronstål med, och han visade sig lika lugn och reserverad nu som alltid. Man skulle ha trott, att hans möte med Gerda Lange skulle ha inverkat på honom och bringat honom ur jämvikten för några dagar, men intet sådant lät sig märka. Ingen sade något om den stora nyheten, att Thorsten Höghjelm omsider fallit i rättvisans händer; det var för mycket annat att tala om till en början. Men då det led fram på natten och de hunnit bli upprymda och lifvade, vågade sig först en och så en annan fram med en häntydning i ämnet.

"Var det inte underligt, du Kronstål, att den där Höghjelm till slut skulle bli fast? Tänk, så många år han lyckats hålla sig undan!"

"Ja, ganska länge. Det är sällsynt att någon lyckas så bra."

"Nu skall det väl till slut bli klart i den där saken, ty jag är säker på, att han bekänner utan vidare."

"Det är nog inte att lita på", svarade Henrik med ett litet skratt. Har han kunnat tiga så väl under alla dessa år, så torde han kunna göra det äfven nu."

"Kunna de då icke tvinga honom att tala?" frågade en.

"Sorgligt nog, så ha vi numera inga tvångsmedel. Jag önskar vi hade det, ty då skulle det gå ganska lätt att få en del brottslingar att bekänna."

"Men jag förmodar de ha tillräckligt med vittnen emot honom."

"Jag vet ingenting om den saken. Tidningarna ha icke haft mycket att säga om saken, bara ett upprepande af den gamla historien."

"För dig har det väl ett ganska stort intresse ändå. Du var ju med den där natten."

Henriks ansikte förrådde icke med en min att han fann samtalet obehagligt, men inom honom började det bli stormigt.

"Ja, jag var ute på gatan den natten också, ehuru jag icke kan säga, att jag var med direkt då brottet begicks, så att jag nu skulle kunna vittna i målet."

En i sällskapet, en ganska reserverad man, med bar hjässa och med lugn blick, hade icke sagt något i ämnet, men nu vände han sig litet åt sidan.

"Både du och jag, Kronstål, bli nog uppkallade som vittnen ändå. Vi voro med vid tillfället."

"Ja, ja, det torde bli så, doktor Ferm. Kan du komma ihåg något, hur det hela gick till."

Det var icke Henrik utan en annan som kom med den frågan.

"Visst kommer jag ihåg det, ehuru själfva händelsen var något dunkel. Jag såg af gårdagens tidning, att äfven den gamle Höghjelm lefver och sitter häktad i K. Han torde kunna gifva värdefulla upplysningar i många stycken. Men jag skall säga herrarna, att vi funnit en annan person här i staden, som tyckes ha reda på ganska mycket i saken i fråga, fast det nog är tvifvelaktigt, om man från det hållet kan beräkna något egentligt vittnesmål."

"Hvem är det?" frågade Henrik en smula häftigt, och doktor Ferm såg på honom med en forskande blick.

"En kvinna, som ligger sjuk uppe på fattighuset. Hon blef funnen tiggande på gatan för ett par dagar sedan och togs i förvar. Nu är hon mycket sjuk, så det är fråga om, huruvida hon lefver länge nog för att tala om hvad hon vet."

Nu kom det för en kort minut ett skrämdt uttryck i Henrik Kronståls blick, och handen, som höll glaset, darrade till. Men det gick förbi lika fort som det kommit och han satt lugn igen.

"Har hon sagt sig veta något om det då?"

"Ja, på sätt och vis har hon det, ehuru bara antydningsvis, och nu har febern tagit öfverhand, så att man kan icke få något med riktig klarhet ifrån henne."

"Kanske hon bara läst tidningarna och så fått ett slags idé om saken i sitt sjuka hufvud."

"En tiggerska läser väl inte ofta i tidningar, men det säregna är, att hon med en känsla af noggrann bekantskap nämner både Theodor Höghjelm och dig, min käre Kronstål."

"Mig! Det var märkvärdigt."

"Ja, jag tror nästan att du just för den sakens skull borde gå dit upp och försöka tala med henne."

Henrik ryste, ty han visste redan, hvem kvinnan var. Skulle han gå och besöka henne, som låg på fattighuset, eländig, förlorad och döende? Nej, det kunde han icke; hellre allt annat, men icke detta.

"Jag har ju ingenting med henne att göra", sade han långsamt. "Och jag har intet vidare intresse i den där saken med Höghjelm heller."

"Om du visste, hvem kvinnan är, så ginge du kanske", sade doktor Ferm halfhögt.

"Som bättre är, så har jag aldrig haft något att göra med tiggerskor, så att det kan icke gärna bli fråga om bekantskap."

"Men om jag säger dig, att denna kvinna är Gerda Lange, så kanske du fattar saken annorlunda."

Henrik blef först röd, sedan blek. Så hade hon då haft mod nog att förråda sig

själf och låta andra fatta, hur djupt hon fallit. Inte gjorde det något, från en sida sedt, ty hon kunde ingenting veta om det där brottet; men det var förargligt redan att ha varit bekant med en sådan förfallen stackare, som hon nu var. Han svarade intet på doktor Ferms ord utan satt tyst och stilla, liksom grubblande.

"Tror du icke, att du borde gå dit?" frågade Ferm lugnt.

"Nej", svarade Henrik, i det han såg upp. "Jag har ingenting med kvinnan att göra, och jag kan icke hjälpa, om hon möjligen i ånger öfver ett förflutet kommer att nämna mitt namn."

Doktor Ferm sade intet vidare, ansåg sig icke ha rättighet att göra det och gifva en direkt varning, men nog ansåg han Henrik Kronstål mycket dåraktig, som icke ville taga varningen och ödmjuka sig till att besöka Gerda Lange.

Den glada festen pågick tills långt fram på natten, och det var nära morgonen, då Henrik åkte hem, sedan han i ett rus sökt glömma de oroande tankarna. De läto dock icke afvisa sig utan kommo tillbaka, äfven då han trodde sig alldeles fri från dem.

När han sofvit några timmar och åter steg upp, voro dessa oroliga tankar de första, som upptogo hans sinne. Icke blef det heller bättre, då han såg igenom sin post och fann ett bref från doktor Ferm, så lydande:

"Käre bror! Tro mig, det vore bättre för dig att besöka den person jag nämn-

de för dig i går kväll och tala med den en stund. Detta i all broderlighet och som en sista varning, för gammal vänskaps skull. F."

"Besynnerligt hvad han är efterhängsen, och det bara för litet prat af en eländig tiggerska! Jag skall väl tänka på det. Kanske går jag senare på dagen", sade han och stoppade brefvet i fickan. Och allt efter som dagen skred blef han allt ängsligare. Till slut afgjorde han det. Bäst att gå upp till fattighuset och höra, hvad Gerda hade att berätta. Icke väntade han något af vikt, men både för att få sin ängslan stillad och för att tillfredsställa sin nyfikenhet, begaf han sig dit, då det led mot kvällen. Han mottogs med största artighet af föreståndaren för sjukafdelningen.

"Jag skulle vilja tala med en sjuk kvinna, som för några dagar sedan hitfördes från polisstationen", sade han.

"Ni menar det där fruntimret Lange."

"Alldeles."

"Då kommer ni för sent, ty hon kan inte mera tala med någon."

"Är hon död?"

"Nej, inte död, men fullständigt sanslös. På förmiddagen talade hon ännu redigt, men sedan middagen har hon blifvit allt sämre, och doktorn säger, att hon har blott någon stund kvar."

"Hur länge är det sedan doktor Ferm var här?"

"Han är här nu."

"Kan jag möjligen få tala med honom?"

"Det går an utan svårighet. Vill ni gå med upp i sjuksalen?"

"Gärna det."

Han följde den allvarlige föreståndaren uppför trappan och in i den stora sal, där de sjuka lågo. Henrik upptäckte genast doktor Ferm, som satt långt borta bredvid en bädd, dock utan att se upp.

"Han är just vid hennes bädd nu", sade föreståndaren sakta, och Henrik nickade tyst. Då de kommo ända fram till bädden, såg Ferm upp.

"Någon önskar tala med er, doktor."

"Det är bra." Han steg upp och gick bort till Henrik, under det föreståndaren aflägsnade sig.

"Du kom ändå, men det är för sent."

"Så sade föreståndaren. Var det något hon ville mig, månne?"

"Ja, jag gaf dig varning så långt jag vågade. Nu talade hon till andra i stället, och du får nog höra af det."

"Hvad hade hon då att säga?"

"Det skall jag tala om för dig sedan; här är just icke platsen. Den här stackars kvinnan håller på att dö."

Henriks blick föll på den döende, och han ryste, under det en sjuklig blekhet spred sig öfver hans ansikte. Där låg den kvinna, han en gång älskat, som en gång svikit honom. Ack, en gång hade hon varit ung och skön och full af oskuld och hopp. Icke hade hvarken han eller hon då ens haft en tanke

på ett sådant slut. Dessa nu så gråbleka kinder hade en gång varit fylliga och färgade med en frisk rodnad, dessa skrumpna läppar hade varit friska och varma, dessa halfbrustna ögon klara och strålande. Och allt detta hade varit för endast några korta år sedan. För första gången i sitt lif hade Henrik en djup känsla af, huru snabbt ett människoöde mognar och fullbordas, och äfven en känsla af, huru vansklig yttre fägring och skönhet är. Och för första gången under alla dessa år fylldes också hans själ af en medlidandets känsla för denna arma kvinna, hvars ungdoms kanske bästa kärlek bringat henne på fall och till fördärf. Åh, huru han hatat henne sedan hon svikit honom! Hade han haft rätt att hata, så? Hade han icke efter allt gått för långt? Kallsvetten trängde fram på hans panna vid denna tanke.

Doktor Ferm hade åter satt sig ned bredvid den döende. Han kände på hennes puls och skakade sedan på hufvudet.

"Hon är snart färdig", sade han.

Nästan i samma ögoblick slog den döende upp ögonen och hennes bristande blick mötte Henriks. En skälfning gick igenom henne, och med nästan öfvermänsklig ansträngning väste hon fram:

"Du kommer för sent, Henrik. Jag har redan sagt det. Jag ville bedja dig förlåta. Jag var så svag. Ditt hat blef för bittert. Om blott icke din hand — din hand —. O Gud, förbarma dig — öfver mig — — syndare!"

Hon sjönk tillsamman, och efter några allt svagare ryckningar låg hon stilla. Hon hade gått ur tiden, den arma fallna, men ändock gått Allfadern till möte med ett bönerop. Skall han lyssna därtill? Skall han förbarma sig öfver henne, syndens beklagansvärda offer, mot hvilket kanske mer syndats än hon syndat själf? Ja, Gud är full af nåd. Låtom oss hoppas äfven för henne.

Henrik stod orörlig, liksom förstenad, och såg på den döda. Doktor Ferm väckte honom ur hans tankar, läggande sin hand på hans arm.

"Kom", sade han, "vi ha intet mera här att göra."

Liksom i en dröm följde Henrik honom. Då de hunnit ut i den friska luften, frågade doktorn honom:

"Har du tid för en liten promenad? Jag menar, om du vill gå till fots?"

"Gärna. Det skall göra mig godt."

En stund gingo de tysta, sedan vände sig doktorn till sin vän och frågade:

"Hvarför kom du icke förr i dag? Kunde du icke ha gått litet tidigare?"

"Jag kunde nog kanske, men jag tyckte icke det lönade mödan. Jag hade ju intet med henne att göra."

"Sant, men du kunde kanske ha gjort en döendes sista stunder litet ljusare. Man bör tänka med mildhet på dem som hålla på att gå ur tiden."

"Jag vet inte."

"Och du kunde kanske hafva räddat dig själf, om du fått henne att känna barmhärtighet med dig."

"Nu förstår jag dig inte."

"Bäst vore det kanske att intet säga, men vi ha så länge varit goda vänner, att jag säger det därför. Hon bekände i dag, att hon visste, hvem som var Theodor Höghjelms mördare."

"Hur visste hon det?" Rösten var sträf nu.

"Den gamle Höghjelm hade talat om det för henne, och han var, som du nog mins, ett ögonvittne till brottet."

"Nåå?"

"Du är den anklagade."

Det kom ett kort skratt öfver Henriks läppar, men det lät hest och nervöst.

"Jag! Men du vet ju, att brodern gjorde det, och han har ju blifvit häktad för det."

"Det är sant, men han är ännu inte dömd, inte ens förhörd, och kanske kan han bevisa sin oskuld. Jag har i alla fall varnat dig, mer än jag bort kanske. Du vet nu, hvad som väntar."

Henrik svarade ej utan gick tyst bredvid doktorn, tills de skildes åt utanför dennes port.

"Tack skall du ha för din vänlighet", sade Henrik till afsked.

"Tack! Jag hoppas du tagit det som en man."

"Det kan du lita på."

Han kände till Ferms idéer om manlighet och förstod, hvad han menade. När han kom hem, fann han ett telegram från Adéle, som meddelade att hon var att förvänta hem nästa dag. Utan att äta något gick han den kvällen till sina rum och stängde in sig.

SEXTONDE KAPITLET.

Ett händelserikt dygn.

Att gamla Erika skulle få besök af den fina fröken, då Johan ej var hemma, hade hon ju icke ens kunnat drömma om, men så skedde likväl. Adéle Kronstål kom i kvällningen och satte sig i matsalen för att tala litet med den gamla. Hon var blek, men blicken strålade af beslutsamhet och mod.

"Hur går det med er i ensamheten?" frågade hon, då Erika torkade bort ett par tårar, som rullade utför kinderna.

"Jo tack, det går nog bra, men det blir långsamt. Inte kan det vara sant, att han gjort något så illa, som de säga."

"Nej, det behöfver ni inte ängslas för. Han är i det fallet lika oskyldig som ni. Det hela är ett stort misstag, som nog kommer att rättas inom kort. Jag skulle hälsa er ifrån honom, att ni skall taga det lugnt och lefva här i frid som förut. Tag vara på Nero, så att han inte springer bort utan håller sig hemma. Ni skall låta honom vara i köket om

nätterna, när ni nu är ensam. Det blir nog inte så lång tid ni behöfver vara ensam och ha tråkigt."

"Att han tänkte på mig också, när han nu är i en sådan svårighet. Men se det är så likt honom att tänka på andra i första hand."

"Han är god mot alla, är han icke?"

"Om ni blott visste, hur mycket godt han gjort under dessa år! Och om andra visste det, så skulle nog ingen tro honom om ondt. Är det sant, att hans namn icke är Johan?"

"Hans namn är Johan, men förr var han känd som Thorsten Höghjelm."

"Så ha de sagt mig. Gud hjälpe honom! Han förtröstar säkert på Gud i denna pröfning, ty det har han alltid gjort förut."

"Han gör det. I morgon skola de föra honom till G. Det blef ej af så snart som han väntade, utan han har fått sitta där i cellen flera dagar. Men sedan han bara kommer till G., dröjer det nog inte så länge, innan han får resa hem igen, fri från alla anklagelser och misstankar."

"Ni tror då fullt och fast på honom?"

"Ja, om alla andra tviflade, så skulle jag dock icke göra det."

"Då kan väl ingen annan heller tvifla."

"Åhjo, det är nog möjligt, till dess de bli öfvertygade om hans oskuld. Sköt nu om hans hem, som om han vore hemma själf."

Hon bjöd farväl och gick. Gamla Erika kände sig nöjdare och lugnare i sinnet nu, och så gjorde Adéle.

Dagen därefter fördes Johan bort under polisbevakning, och hans far fick tills vidare stanna kvar i häktet där han var, ty han var icke frisk, och det var ännu ej säkert, om de behöfde honom i G. på samma gång som Johan skulle dit. På samma tåg som Johan reste äfven Adéle Kronstål. Hon lade märke till tre män, som voro nere vid tåget för att vinka farväl åt fången. Den ene var magister Törner. Han såg nedslagen ut, men det låg likväl någonting hoppfullt i hans afskedshälsning. Den andre var Sven Lundkrans, som stod långt borta och med tårade ögon såg på sin nyligen förvärfvade och högt aktade vän, som nu bortfördes som fånge. Den tredje var Olin. Han hade inte känt sig i stånd att gå till smedjan, förrän han åtminstone fått se Johan en gång till.

Den fångne vinkade ett nästan gladt farväl åt dem, ty han såg dem alla tre, trots den stora hop, som kommit för att se hans affärd, somliga beklagande hans öde, andra färdiga att håna och bespotta. Men för alla dessa hade Smed-Johan icke ens en blick. Hög och stolt gick han sin väg genom människomassan och steg in i kupén, som var afsedd för hans räkning. Några minuter blott, och tåget ångade ut från stationen. När skulle Smed-Johan återkomma och under hvilka förhållanden? Den frågan gjorde sig ganska många, då de återvände till sina hem eller till arbetet.

Sven Lundkrans gick med raska steg nedåt gatan. Han skulle gå hem ett ögon-

blick, innan han återvände till arbetet. Han fann sin far hemma, förargad och retlig.

"Hvad har du hemma att göra den här tiden på dagen?"

"Ingenting just. Jag har blott varit till stationen och sett dem bortföra Smed-Johan, som genom ert ingripande fallit i polisens händer."

"Det var ju bra, att de ha honom då."

"Så tycker ni, min far, ty ni går och inbillar er, att ni skall få pengar för hvad ni gjort. Men slå ni bort den inbillningen, ty ni får aldrig ett öre för er påpasslighet, så mycket kan jag försäkra er."

"Du tycks veta mycket, du, men vi ska nog sköta den där saken utan dig. Kan du låna mig ett par kronor, eftersom du kom hem?"

"Inte ett öre, pappa. Jag har fattat mitt beslut, och jag kommer aldrig att gifva er så mycket som ett vitten att supa på."

"Du är dum, pojke. Vill jag så tar jag alla dina pengar, ty äldre är du inte."

"Jo, så gammal är jag, att jag sköter det som är mitt. Ni skall komma ihåg att jag är myndig."

"Så tror du, förstås, men jag skall säga dig, att vill du inte betala för dig här, så kommer du inte att få bo hemma längre. Det har jag reda på."

"Och jag skulle mycket hellre flytta härifrån och bo på ett annat ställe, om det icke vore för mammas skull. Men då finge ju både hon och Anna svälta eller gå till

fattighuset, och det vill jag inte. Var ni glad, att jag stannar hemma tills vidare."

"Skäms du inte, pojke! Vill du låta mig förstå, att det är du, som försörjer oss? Det är hutlöst."

"Det kan väl se så ut, men det är sant. Jag skulle inte ha talat om det här, om ni inte börjat. Men det är tid för pappa att sluta med supandet och sköta sig bättre. Eljes kan jag taga mor och Anna med mig och hyra rum åt oss på något annat ställe. Sedan kan ni stanna ensam och lefva som ni vill, om ni tycker bättre om det."

Den hotelsen hjälpte för ögonblicket, så att den gamle var tyst. Sven måste gå igen, och så snart han var utom dörren, började fadern lefva vildt. Han svor som en galning och hoppade af och an i rummet. Hustrun och dottern drogo sig tillbaka till sitt lilla rum, men icke heller där fingo de vara i fred för honom. Han kom efter dem och fordrade penningar af hustrun.

"Jag har inga nu. Sven ger mig icke mer än vi behöfva, ty han vill inte, att det skall finnas några pengar i huset, då du är i närheten."

"Inga dumheter. Tag hit ett par kronor, eljes skall jag nog veta att få fram dem ändå."

"Du har hört hvad jag sagt; jag har inga."

Det kom en rad af förfärliga eder öfver hans läppar, och han rusade emot hustrun. Hon var klen och kunde icke försvara sig emot den vilde mannen, men Anna trädde emellan.

"Gå ut nu, pappa, och bråka inte så här, ty mamma har ändå inga pengar åt er."

Visserligen hade han förr varit litet våldsam någon gång, men aldrig som han nu blef. Han tycktes alldeles ifrån sig af ilska, och innan någon hunnit ana, hvad han hade i sinnet, hade han gripit tag i en stol och därmed tilldelat Anna ett slag, ett våldsamt, krossande slag öfver hjässan, utan att hon ens fått tid att lyfta sin hand till försvar. Utan ett ljud sjönk hon ihop, under det modern gaf till ett rop af förfäran. Då slängde han ifrån sig stolen och gick ut i köket, men han vågade sig icke ut ur huset. Han hörde, hur hustrun lyfte upp Anna och lade henne på bädden och huru hon tyst ordnade där inne. Så kom hon brådskande ut efter vatten och trasor och skyndade in igen. Hon var blek, det märkte han vid den hastiga blick han kastade på henne. Men ingen af dem sade något. Om en liten stund kom hon ut igen, men nu lämnade hon huset. Att hon gick till grannarna för att få hjälp, förstod han, men han rörde sig icke. Snart kom hon tillbaka och hastade in till dottern, och om en liten stund kom doktorn. Lundkrans satt kvar i sitt hörn, liksom hade reaktionen af den häftiga ilskan förstenat honom.

Det tog länge, innan doktorn kom ut igen. Han kastade en föraktfull blick på den tyste mannen i hörnet, men han sade intet utan gick sin väg. Sedan var det tyst och stilla i huset, tills Sven kom hem om kvällen.

"Hvad står på?" frågade han förfärad, då han genom det mörka köket kom in i det lilla rummet, där Anna låg blek och med ombundet hufvud. Den lilla lampan på bordet spred ett ostadigt ljus öfver det hela. Under tårar berättade modern för honom hvad som skett och slutade med orden:

"Doktorn säger, att det är ett riktigt dråpslag, och skulle hon icke dö af det, så torde hon förlora förståndet."

Tårarna runno utför Svens kinder, på samma gång som han kände en gränlös vrede mot sin usle far.

"Hvart har han tagit vägen? Till krogen förstås? Han borde sitta i fängelset, äfven om han är min far."

"Jag tror nästan han sitter i köket. Han gick ut och satte sig där, så snart han gjort det, och han satt där ännu, då jag tände lampan."

"Jag får väl se efter."

Han gick ut i köket och tände en lampa, och mycket riktig, där satt fadern ännu kvar.

"Hvad har ni tagit er till, far? Den ena dagen går ni och anklagar en, som ni tror vara mördare, och den andra är ni själf färdig att mörda ert eget barn. Har ni förlorat förståndet?"

Den gamle rörde sig icke. Han satt liksom försjunken i sig själf, och han såg blott upp för ett ögonblick, det var allt. Sven lämnade honom för att gå in och sitta vid Annas sida, och där stannade han hela natten, trots det, att han nästa dag måste gå till sitt

arbete igen. Men hur kunde han sofva, som det nu var? En sorglig vaknatt var det för honom och modern; men det var en annan, som hade en ännu sorgligare, ty där spelade ett skuldmedvetet samvete och en förfärande straff-fruktan en mycket stor roll också. Det var gamle Lundkrans själf.

Tyst och allena satt han i sitt hörn och tänkte. Han var nykter nu. Då kommo de, alla hågkomsterna från det flydda, dessa jagande spöken, som han städse dränkt i rus eller slagit medvetslösa med skoj och bråk i glada lag. Nu hade han hvarken rus eller vänner och vågade ej heller söka någondera. Därför hade han icke längre någon makt med minnena, de besegrade honom, de talade allt mer och mer högljudt, och han måste lyssna och betrakta alla bilderna, de visade honom.

Han såg sig sig själf såsom en förhoppningsfull ung man, och huru han då med energi kämpade för att komma framåt. Han såg henne åter, hustrun, så strålande glad och ganska vacker. Han hörde, huru de ringde i hans öron, alla de vackra kärleksorden och de heliga löftena, och det hade nog på den tiden varit hans afsikt att hålla dem. Och lyckliga hade de första åren varit, innan ännu lasten dragit ner honom och fått honom helt i sitt våld. Men det hade varit blott några få år; sedan blef han slaf. Han såg igen i tanken, huru det blef sämre för dem år efter år, till dess han fick gå ifrån sin en gång så goda affär, och huru han till slut blivit ett vrak och en riktig börda för de sina. Hemmet

var förstördt och all frid för länge sedan flydd, kärleken död, allt fördärfvadt. Och allt detta var hans skull. Och kanske hade han nu satt kronan på verket genom att mörda sitt barn. Store Gud, hvad han bäfvade! Det blef honom så hemskt, så förfärligt, att han velat skrika högt, om han vågat det, men han vågade icke.

Fanns det då ingen räddning? Var han hjälplöst och för alltid förlorad? Gafs det ingen makt i världen, som förmådde rädda? Ännu var han ju icke så rysligt gammal, femtiosex år bara, och det var ju ingen hög ålder. Kunde icke en ändring ske ändå? Han grubblade och grubblade öfver dessa frågor, till dess hans hufvud värkte.

Timmarna skredo, men han kunde icke finna ro. Om han bara vågat se in i det andra rummet, så att han kunnat öfvertyga sig om, hur det var med Anna, men icke heller det vågade han. Bara sitta där, sitta stilla och grubbla och plågas, förtvifla. Nog var han ändå en förfärlig usling, som kunnat handla så illa under alla dessa år. Icke var han värd ens en enda liten vänlig tanke af dem, som stodo honom nära. Och likväl hade de varit goda mot honom. Där hade han supit upp allt han kunnat komma öfver, och den stackars hustrun och barnen hade ofta fått lida nöd för hans skull. Sven hade allt haft rätt, som sagt honom, att det måste bli annat af. Ja, Sven, den präktige gossen, som på sista tiden blifvit så annorlunda. Måtte han bara fortsätta!

Men hvarför sitta och önska och tänka så nu, då det var för sent! Låg inte Anna med krossadt hufvud därinne? Skulle hon icke dö, innan morgon bräckte, och skulle icke polisen då komma och hämta honom, såsom Smed-Johan blifvit hämtad, och skulle icke en lika hemsk anklagelse slungas mot honom? Det var förfärligt. Ack, om han blott sluppe tänka på straff; kanske hela sitt återstående lif på fästning! Finge han blott vara fri! Ja, men hvad skulle han då göra? Skulle han icke fortsätta som förut, såsom en usel drinkare?

Nej, gamle Lundkrans hade ändtligen nått brytningspunkten. För somliga är kärlek och godhet ett medel till förändring och bättring, för andra äro lifvets sorger och svåra pröfningar makter, som medföra reform; men för somliga fordras den mest förfärliga fruktan, de bittraste samvetsagg, den djupaste förtviflan, och till dessa senare hörde sadelmakare Lundkrans. Nu, i denna långa och hemska natts mörka timmar, kämpade han ut sin strid, och han afgick med seger ur den. Han skulle bli bättre, om han finge lefva och vara fri. Han skulle bli en annan man, om förlåtelse gafs honom. Detta fick han dock klart för sig omsider.

Ändtligen grydde morgonen med den praktfullaste purpurstrimma i öster. Lundkrans fruktade den, och så snart de första strålarna nådde in i rummet, steg han upp och gick ut, men han vågade sig icke nedåt staden. I stället gick han ut på gården och in i vedboden.

Det fanns icke mycket där inne, och han satte sig på huggkubben och fortsatte sitt grubblande. Huru det nu var, tyckte han sig vara uslare än det någonsin under natten kommit för honom, och för första gången på många år började gubben Lundkrans gråta, och när en så pass gammal man kommer till tårar, då falla de bittra.

Solen stod redan högt på himmelen, då fru Lundkrans kom ut för att hämta litet ved. Då fann hon sin make på knä vid huggkubben, snyftande som ett barn. Hon var ännu bitter i sinnet öfver hans ogärning, och hon kunde icke hålla orden inne.

"Ja, snyfta du, när det är för sent att snyfta. Det blir väl värre än, skall du få se."

Då lyfte han sitt tårdränkta ansikte mot henne, och hon såg i ett ögonblick, att någonting underligt försiggått med honom.

"Är hon redan död? Om så är, skall jag genast gå och anmäla mig. Jag är icke värd bättre."

Orden kommo skälfvande öfver hans darrande läppar, och det låg ett slags bäfvande resignation öfver dragen. Då veknade hon litet.

"Nej. hon lefver än. Kanske kan doktorn rädda henne, men han är inte säker. Gå in och lägg dig litet."

"Jag är inte sömnig. Är Sven hemma?"

"Nej, han måste gå till arbetet, fast han vakat hela natten."

"Gå in till Anna du, jag stannar här litet till."

Hon tog litet ved och gick. Då han blifvit ensam, gick en suck af lättnad ur hans bröst. Anna lefde och kunde kanske räddas. O, om hon bara finge lefva, då kunde han kanske i någon mån reparera skadan. Han reste sig, lade ett vedträ på sågbocken och började arbeta. Så höll han på till middagen, men då var han trött och lade sig ned och somnade just där han var. Han sof hela eftermiddagen, ty han var alldeles utmattad; men när det började skymma, vaknade han och steg upp. Det tog litet, innan han kunde komma underfund med, hur allt förhöll sig, men efter hand klarnade medvetandet, och han mindes det hela. En djup sorg fyllde hans sinne, och han hade helst sett, att han sluppit vakna mera. Men nu var han vaken och gick in i huset. Hustrun var i köket.

"Hur är det med Anna?" frågade han riktigt ödmjukt.

"Hon hvilar litet lugnare, och doktorn sade, att hon möjligen blir bra."

Han sade intet mera utan satte sig i ett hörn, liksom kvällen förut. När kvällen kom, och Sven återvände från arbetet, försökte den gamle äta litet med, men det gick icke bra. Och när det blef senare, gick han tyst och satte sig vid Annas sida.

"Gå och lägg er ni, far", sade Sven hårdt.

"Nej, kära barn, i natt är det din tur att sofva. Jag skall vaka hos henne."

Sven såg på modern, och hon nickade. Då gick han upp och lade sig, ty han var dödligt trött.

SJUTTONDE KAPITLET.

Närmare lösningen.

"Om ni vill betala för det, så kan ni få åka i en droska från stationen", sade fångvaktaren till Smed-Johan, då tåget nalkades G.

"Ja, det blefve nog litet trefligare, ty jag förmodar, att äfven här är en stor människomassa ute för att få se mig."

När han steg in i droskan, gick Adéle förbi och gaf honom en uppmuntrande blick och ett leende. Så steg äfven hon i en droska och åkte hem. Det var ännu ganska tidigt på förmiddagen, klockan var icke ännu tio, men ovanligt mycket folk var i rörelse den dagen. Det gick egendomliga rykten, ehuru ingen visste, hvad man skulle tro, och ryktena skiftade hela tiden. Somliga sade, att fången under årens lopp gjort sig skyldig till en hel mängd nya brott, som ännu ej voro kända af allmänheten, men andra, att han icke var skyldig till något brott alls, men ingen var viss om, huru mycket var sanning. Det var icke så särdeles många, som fingo tillfälle att kasta en blick på

den fångne, men de som sågo honom förklarade sedan, somliga att han alls icke såg ledsen eller skyldig ut, andra att han var totalt nedbruten och förstörd.

Adéle Kronstål hade emellertid åkt hem, och hon mottogs med glädje af föräldrarna, som nu icke sett henne på ganska lång tid.

"Hvar är Henrik?" frågade hon genast.

"Han kom icke och mötte mig."

"Han är visst icke uppstigen ännu, ty han kom hem sent i natt."

"Jag ville tala med honom genast."

"Det är dock bäst att låta honom sofva så länge han vill, ty eljes blir han vid så dåligt humör igen."

"Plägar han vara vid dåligt humör?"

"Sedan han kom hem från major Björkstam har han inte varit sig lik, och vi kunna inte förstå, hvad som går åt honom."

Adéle undrade, om han möjligen känt igen Thorsten, och om detta inverkat på honom.

"Hvarför kom du hem så oförmodadt?" frågade fadern, när Adéle fått af sig öfverkläderna och kommit till ro i en stol i salen.

"Jag telegraferade till Henrik. Talade han icke om det?"

"Nej, det har han allt glömt."

"Underligt. Det är för Thorsten Högs skull jag kommit; jag må lika gärna tala om det genast, så att vi förstå hvarandra. Jag är öfvertygad om, att han är oskyldig till det där brottet, och jag vill vara hemma för att om möjligt hjälpa honom."

"Men, kära barn", utbrast fadern, "inte vill du lägga dig i det där. Vi ha ju inte haft något gemensamt med den olyckliga familjen på många år, och det skulle inte passa, att du visade något intresse nu."

"Thorsten var min trolofvade, och jag öfvergaf honom, så snart han af Henrik anklagades, och det utan hans eget ord i saken. Därför har mitt lif hela tiden sedan varit olyckligt, och jag har lidit mycket och haft mycket att förebrå mig. Nu har jag återfunnit Thorsten, och han har förlåtit mig. Han är lika oskyldig till det där brottet som jag."

"Men hvarför rymde han då?"

"I första ögonblicket, då anklagelserna hopade sig mot honom, gaf han vika för en stunds svaghet och flydde. Sedan ansåg han det lönlöst att återvända och söka rättfärdiga sig. Nu kommer han dock att göra det."

"Men inte kan du vittna för honom, då du intet vet, utom hvad han själf sagt dig. När träffade du honom?"

"Jag såg honom flera gånger i K. och tyckte mig känna igen honom. Dock ansåg jag det nästan otänkbart, att den fine och förnäme Thorsten Höghjelm kunde gömma sig i en smeds enkla skepnad. Till slut gick jag till hans hem och frågade, om det var han. Då fick jag ju klarhet, och vi hade tillfälle att samtala med hvarandra. Sedan dess har jag icke tviflat på hans oskuld."

"Jag önskar du vore borta härifrån, barn. Skola vi nu få flera tråkigheter för de där människornas skull? Du vet ju, att hur det

än mände gå för honom, kan han aldrig bli något för dig."

"Hvarför icke?"

"Aldrig komma vi att på något sätt besläktas med dem. De hafva förlorat allt anseende, de äro föraktade och fattiga; ja, du vet ju, att hans mor ännu sitter på fattighuset, där hon varit i flera år, och fadern stryker omkring landet som en usel, förfallen luffare."

"Ja, allt det där vet jag, men det gör icke Thorsten sämre. Vi böra ej döma efter andra utan efter honom själf. Kristus kom från det illa kända Nasaret, och man ville döma och klandra honom för det. Men var han icke fullkomligt ren och god ändå? Vi måste döma individen, icke släkten."

"Thorsten var allt bra långt kommen både som drinkare och spelare, redan då han var hemma. Hur mycket mera då nu?"

"Pappa, Thorsten har icke druckit på många år, och han är en kristen. Därmed menar jag en, som verkligen lefver sitt lif i gudsfruktan och ödmjuk kärlek."

"Hur vet du det?"

"Han sade mig det själf, och andras vittnesbörd om honom voro i det fallet samstämmiga och goda."

Fadern skakade på hufvudet. Han kunde icke riktigt fatta detta.

Medan de ännu sutto och samtalade, ringde det på dörrklockan, och tjänstflickan kom in med bud om, att två poliser stodo där ute.

"Hvad kunna de vilja oss?" sade gamle Kronstål. "Bara vi nu inte bli indragna i den här sorgliga affären; men de vilja väl kalla Henrik till vittne, ty han var ju med, då brottet begicks."

Han gick ut i tamburen, där de båda allvarliga tjänstemännen stodo.

"Hvad viljen I, mina herrar?" frågade han.

"Vi söka Henrik Kronstål. Finns han hemma?"

"Ja, men han är icke uppstigen ännu. Skall han kallas som vittne, så kan jag framföra ert ärende till honom, då han vaknar."

"Nej, det är icke blott detta. Vi måste tala med honom nu."

"Då blir det väl ingen annan råd än att väcka honom. Jag skall se."

Man bad dem sitta ner, medan han själf gick för att kalla Henrik, men han fick intet svar, då han knackade på den stängda dörren. Då gick han ut med bud, att Henrik säkerligen gått ut tidigt på morgonen, fast ingen hört honom.

"Nej, han är hemma. Sedan i går middag följdes han af en detektiv, och vi ha fått underrättelse om, att han gick hem redan tidigt i går kväll och ännu befinner sig i huset. Om ni icke kan öppna hans rum, så måste vi göra det."

"Men, mina herrar, detta låter som ett hot mot honom. Hvad är meningen?"

"Att vi kommit för att häkta honom. Detta är uppdraget, vi fått."

"Häkta! Hvarför det?"

"Ledsen att säga det, herr grosshandlare, men han är anklagad för mord."

"Store Gud, det kan inte vara möjligt!"

"Det kommer att visa sig sedan. Vi veta ingenting. Men häkta honom måste vi."

Det kunde icke undvikas. Som dörren till Henriks rum var låst, togo poliserna genast itu med att skrufva ifrån låset och sålunda öppna den. Gamle Kronstål, hans hustru och Adéle stodo bredvid och sågo på. Att Henrik var utgången, togo de för gifvet, men det lönade sig ju icke att sätta sig emot lagens handhafvare.

Ändtligen gick dörren upp, och i samma ögonblick som utsikten till rummet blef klar, hördes ett trefaldigt rop; det kom från de gamla och Adéle, och de störtade in i rummet, där fru Kronstål sanslös sjönk ner på golfvet bredvid Henrik, som låg där död.

Poliserna lyfte upp dem båda, lade Henriks döda kropp på sängen och förde fru Kronstål ut i ett annat rum. Den gamle fadern och Adéle behöllo sin sans. Bleka och upprörda voro de, förfärligt upprörda, men de stannade kvar i rummet, lämnande åt tjänstfolket att taga vård om den afsvimmade. När polismännen åter kommo in, började de genast undersöka förhållandena och uppsatte en rapport. Henrik hade icke skjutit sig, såsom de i första ögonblicket trodde, och orsaken var kanske, att han icke hade något vapen. Han hade tagit in gift; hvad sort kunde icke då afgöras. Icke heller kunde någon säga, hur länge han varit död; allt detta afgjorde

doktor Ferm, som genast tillkallades och snart kom.

Samma dag läste rådhusrättens ordförande igenom den skrifvelse, som blifvit funnen på Henriks bord och öfverlämnad till rätten, och den kastade ett klart ljus öfver mycket, som förut varit dunkelt med hänsyn till det brott, för hvilket Thorsten Höghjelm var anklagad.

ADERTONDE KAPITLET.

Bekännelse och dom.

Det var ett ganska långt aktstycke, denna bekännelse, som Henrik Kronstål efterlämnat, och det lästes med det djupaste allvar i domssalen, och naturligtvis förändrade den helt och hållet Thorsten Höghjelms ställning, så att hvarje anklagelse mot honom försvann. Detta var hvad Henrik Kronstål skrifvit den sista natten af sitt lif:

"Så har jag då till sist hunnit gränsen, dit jag ofta nog längtat, ehuru jag ej trodde, att jag skulle nå den på detta sätt. Men det betyder mindre, blott jag nått den. Slutet är välkommet, ty när jag nu rätt tänker efter, så har det varit mig en tortyr att lefva dessa senare år. Och när jag nu dör, hoppas jag att det räknas, som försonade jag i någon mån hvad människorna räkna mig hafva brutit.

"Men låt mig börja från början och tala om det hela. Säkerligen var mitt öde ämnadt att bli något annat än det i verkligheten blef,

ty jag ägde förutsättningar för att kämpa mig igenom lifvet och bli lycklig. Men det häftiga, obändliga elementet i min karaktär segrade, då jag sårades, och jag blef en brottsling. Icke så, att jag nu ångrar hvad jag gjort, ty under samma förhållanden skulle jag kanske göra om det. Men hvem vet? När jag ser efter allra djupast i mitt hjärta, så ligger nog en liten ångerkänsla dold där inne, fast jag intet vill säga därom.

"Jag var ännu tämligen ung, när jag vid ett tillfälle var på besök i den lilla stad, som sedan blef mig kär för hennes skull. Att se Gerda en gång var för mig att älska henne, ty hon var skön; ack, om jag bara kunde glömma det; skön som ingen annan, och jag älskade henne. Hvad brydde jag mig om, att hon icke var rik, att hon icke var af så synnerligt god familj? Det var småsaker, som lätt kunde ordnas. Hufvudsaken var, att jag älskade henne, och jag var den lyckligaste människa i världen, då jag från hennes läppar hörde bekännelsen om, att äfven hon älskade mig. Jag tyckte mig hafva vunnit en himmel. Allt godt i mitt hjärta trädde i dagen. Jag arbetade dubbelt och uppgjorde de vackraste planer. Med Gerda som min hustru skulle jag vara nöjd, hvad världen än sedan hade att säga.

"Och en tid af den ljufvaste lycka förflöt, en tid så skön, att jag gärna hade velat gifva hela återstoden af mitt lif, om jag blott fått dö med den lyckan såsom min. Men så drabbade mig slaget. Att Gerda var liflig och glad,

det tyckte jag om, men aldrig skulle jag i min kärleksyra hafva drömt om, att hon var lättsinnig, eller att hon skulle kunna svika mig. Hon hade hela min tro.

"En gång var jag på besök i staden och hade Theodor Höghjelm med mig. Vi voro ju så goda vänner, och hans bror var trolofvad med min syster. Det var en stor fest, vi voro med på, och där presenterade jag honom för Gerda. Det nästan roade mig att se den beundrande blick, han kastade på henne, och jag tänkte i min enfald, att där hade han intet att vinna, ty hon var min, endast min, ehuru vi ännu sökte hålla det hemligt. På vägen hem frågade mig Höghjelm om henne, och jag gaf blott knapphändiga svar.

"Blott en kort tid senare, då jag var på besök hos Gerda, märkte jag, att hon ej var sig riktigt lik. Det ömma och innerliga i hennes väsen saknades, och jag visste ej, hvad anledningen kunde vara. Inga förklaringar gaf hon mig heller. Men af en bekant fick jag af en händelse redan dagen därpå veta, att Höghjelm nu ofta reste ut till den lilla staden. Med en känsla af, att icke allt var som det borde, vaktade jag honom, och en eftermiddag såg jag honom följa med tåget åt det hållet. Nästa tåg förde äfven mig ditut. Då kom jag ihåg, att han frågat mig, hvad jag ämnade göra den dagen, och att jag sagt mig vara upptagen af ett viktigt arbete ända tills sent på kvällen. Detta var sant, men oron i min själ dref mig ifrån arbetet. Det var redan ganska sent, då jag kom ditut, och jag begaf

mig genast till Gerdas hem. Föräldrarna sade mig, att hon gått ut på en liten promenad, säkerligen till parken. Jag beslöt att gå däråt. Parken var stor; en härlig skog, där man anlagt gångar och grottor och bärsåer, och där det i vanliga fall var en riktig njutning att vandra. Men nu kände jag intet njutningsrikt. Tyst och tankfull gick jag på den barrmjuka, mörka stigen under tallarna, då plötsligt ett klingande skratt nådde mitt öra. Så skrattade ingen annan än min Gerda. Det gick en iskall rysning igenom mig, och jag hackade tänderna af kyla. Ljudlöst smög jag mig närmare och lyssnade. Ja, det var hon och Höghjelm. Utan att ana någon fara, utan att veta mig vara nära, talade de ganska högt. Då lade jag märke till, att vid hans ömma ord kallade hon honom Thorsten. Således hade han smugit sig dit ut och icke blott lockat henne ifrån mig, men äfven ljugit för henne, gifvande sin brors namn i stället för sitt eget.

"Blott ett par minuter lyssnade jag, det var nog. Sedan bröt ett kort, bittert skratt öfver mina läppar, och jag ilade bort igen. Jag lyckades få midnattståget att stanna i den lilla staden och med det återkom jag till G. strax efter midnatt. Den natten var mig mycket bittrare än denna, min sista i tiden, ty nu är det blott vraket af en man, som kommer att dö; då var allt det bästa, det ädlaste i min själ nära sin död. Jag hade trott på det goda. En trofast kärlek skulle hafva gjort mig till en präktig man, jag vet det.

Och jag hade älskat så, som en man älskar blott en gång i sitt lif. När den kärleken dog, utsläcktes också hvarje gnista af vidare kärlek. O, så jag hatade människorna, så jag föraktade kvinnorna! Men mest hatade jag den falske vännen, som stulit min brud, och mest föraktade jag henne, som låtit sig stjälas. Hvilka vanvettiga tankar och planer, som den natten runno upp i mitt sinne. Det höll på att taga mitt förstånd, men jag var stark ändå och öfvervann. Till slut stod blott den mörkaste tanken kvar, och den hviskade hela tiden: hämnas denna skymf, hata om möjligt ännu bittrare. Hata, ja, hela mitt väsen gick upp i hatfullhet. Ingen i hela världen tycktes mig hafva lidit såsom jag led, och dock inser jag nu, att det säkert gifves många, som vandrat samma kvalfulla stigar.

"Det kom bref från Gerda, då jag icke mera syntes till i hennes hem, hycklande bref om kärlek; men med ett par korta rader lät jag henne förstå, att jag visste allt. Sedan fick jag inte mera bref. Det var för alltid förbi. Theodor Höghjelm träffade jag någon gång, men jag undvek honom, ty när helst jag såg honom, kände jag en mäktig lust att strypa honom; och denna förfärande mordkänsla växte alltjämt i mitt sinne. Under tiden måste jag umgås med Höghjelms familj, ty Thorsten var ju förlofvad med min syster. För stolt var jag att låta någon märka, huru jag led och kvaldes, och ingen frågade mig. Då tog jag mig till att lefva vildt för att döda kvalen. Ibland lyckades jag, ibland icke.

"Den gamle Höghjelm bad mig en dag om hjälp. Han behöfde mycket penningar. Själf hade jag inga. Då rann det mig i hågen att locka honom på fall för att omsider störta dem alla. Han hade sig anförtrodda stora summor af andras medel. Jag uppmanade honom att bruka dem för tillfället, så skulle jag hjälpa honom senare, och han lydde mig. Omsider kunde han icke reda sig. Han stod på fallets brant. Då var jag i hans hem; han hade bedt mig komma, och vi samtalade om ställningen. Jag lofvade att på kvällen träffa honom ute, så kunde vi närmare rådgöra, och då var han nöjdare. Han meddelade mig då en annan nyhet, som nästan kom mig att skrika af vrede och smärta. Gerda Lange hade varit där den dagen och talat med honom om, att Thorsten måste gifta sig med henne, emedan de nu hade en hemlighet tillsammans, som icke i längden kunde döljas. Inte var det min plikt att upplysa om, att Theodor var den skyldige; och kanske hade han reda på det, fast han icke sade det. De finge dock reda ut frågan själfva. Men här fanns en möjlighet att afbryta förbindelsen mellan min syster och Thorsten, och en sådan hade jag länge önskat. Tanklöst satt jag och lekte med en liten dolk, som tillhörde Thorsten, och utan att rätt veta, hur det gick till, stoppade jag den på mig, när jag gick. Jag hade ett par gånger förut lånat den af honom, när jag gick ut på jakt.

"På kvällen voro vi ute. Någon plan om räddning uppgjorde vi icke, ty när gamle

Höghjelm kom i farten med att supa, frågade han icke efter något annat, och så gick det nu. Vi lefde vildt och lustigt, och då vi sent på natten kommo ut, mötte vi Höghjelms söner och några andra, äfven de fulla och ostadiga. Af för mig okänd anledning uppstod ett litet gräl. Theodor och en annan man brottades så godt de kunde. På samma gång de närmade sig mig, kom äfven Thorsten fram, sannolikt för att skilja dem åt. Jag stod och såg på, hållande handen i fickan, och där hade jag dolken, hvilken jag ej ens tänkt på förut. När de voro helt nära mig, ropade Theodor till mig, att vi gärna kunde bli goda vänner igen, ty inte borde vi låta en lättfärdig flicka stå emellan oss. Han hade för resten redan tröttnat på henne, så att om jag ville förnya bekantskapen, så fanns det intet hinder i vägen. Det surrade rundt i mitt hufvud, det lyste rödt för blicken. Skymfen var för stor. Jag var blott ett steg ifrån dem, och detta steget tumlade de nu emot mig. I samma ögonblick drog jag fram dolken och stack den med en kraftig stöt i Theodor Höghjelms bröst. Det var ett ögonblicks verk och gick så smidigt, att näppeligen någon af de andra kunde märka det, druckna som de voro. Han sjönk till marken, under det Thorsten försökte draga den andre unge mannen ifrån sin bror. Dock blef det dem genast klart, att en olycka skett. Jag gick min väg så snart jag kunde, lämnande åt de andra att taga vård om den sårade. Thorsten var icke så berusad, och han skötte om att brodern blef hemförd, under

det han själf gick hem en annan väg, säkerligen tänkande, att brodern endast blifvit litet skadad af ett slag. Dolken i Theodors bröst vittnade dock om något annat, och den blef äfven ett starkt bevis emot Thorsten såsom mördaren, särskildt som bröderna ofta nog voro ovänner.

"Nästa morgon fick jag Adéle att upplösa sin förbindelse med Thorsten. Jag talade om för henne, icke blott händelsen under natten, hvarvid jag kallt framställde Thorsten såsom mördaren, utan jag berättade henne äfven om Gerda Langes begäran, just såsom jag hört den framställas. Och samma morgon såg jag till att redovisning kräfdes af den gamle Höghjelm för de fonder han hade i sina händer. Allt arbetade utmärkt. Den gamle föll från sin ganska framstående ställning i samhället, och Thorsten flydde och jagades som en brottsling, ehuru han icke förrän nu gripits; och det var jag som hjälpte till äfven med detta, ty jag hade lejt en man, som fordom varit anställd som kassör hos min far, men nu vandrar omkring såsom luffare, att speja efter honom och när han funnit honom öfverlämna honom åt rättvisan, så skulle jag belöna. Detta skulle vara sista länken i min hämndkedja.

"Och nu kommer ödet och begär räkenskap af mig, just när jag hunnit få denna sista länk i min hand. Icke anade jag, då jag kastade en slant åt tiggerskan Gerda Lange och hennes trasige son med Theodor Höghjelm, att hon visste min hemlighet. Men den

gamle narren hade sett mig taga dolken och sett mig bruka den äfven. Han talade om det för henne, när hon till slut var hans — — nej, låt mig icke säga det, ty det isar mitt blod. Hvarför han icke angaf mig då? Det är lätt att se. Han lade på Thorsten skulden till att hafva förskingrat de där penningarna, och då stod han själf litet friare. Han hade icke så stor kärlek för sina barn, och minst af alla för Thorsten. Kanske var det också hans mening att slå mynt af sin kunskap, om tillfälle gafs. Men hemligheten kom ut till sist, och slaget drabbar mig nu från hennes hand.

"O, hvad hon var eländig, när jag mötte henne! Att hon, denna förstörda, trasiga, åldrade tiggerska med lastens, nödens stämpel öfverallt en gång kunnat vara min fagra Gerda, det var mig svårt att fatta. Hade jag ej sett in i hennes ögon, skulle jag ej hafva känt igen henne, men i dem låg ännu kvar en liten glimt af ungdomsglansen. Nu är hon död, och väl är det. Jag går att möta henne snart nog. Mitt lifs drama, jag får väl kalla det så, närmar sig sitt slut.

"Ett ord om Thorsten Höghjelm. Han hade intet att göra med allt detta. Han och hans mor voro oskyldiga. Han är en hederlig man nu, som han säkerligen alltid varit. Det hvilar ingen skuld på honom. Jag måste i rättvisans namn säga detta, ehuru han är en Höghjelm.

"Och nu är min bekännelse gjord. Jag står färdig att utföra domen på mördaren.

Ingen skall sakna mig. Ensam har jag gått min väg. Det lilla solsken, som någon gång kommit till mitt hjärta, har varit drömmen om ungdomens fagra kärleksdikt, men efter hvarje sådant solsken ha tunga stormmoln kommit och gjort vägen ännu mörkare. Ärligt har jag dock arbetat, fast jag varit hård och kall mot andra. Dock har jag ej låtit min ondska drabba någon af dem, med hvilka jag kommit i beröring i lifvet. Det gällde blott familjen Höghjelm.

"Domens stund är inne. Jag ber ingen om förlåtelse, ty finge jag förlåtelse, så vore det ingen dom sedan. Mitt stackars hjärta har ju varit dött så rysligt länge. Det synes mig, som hade jag lefvat igenom sekler af smärta. Jo, inför Gud, ty det finns likväl en rättfärdig och barmhärtig Gud, det känner jag. Inför honom vill jag denna natt böja mig och bedja om förlåtelse. Detta är allt.

Henrik Kronstål."

En djup tystnad härskade i rättssalen, sedan skrifvelsen blifvit läst, och under intrycket af denna förfärande bekännelse upplöstes rätten för dagen. Ingen kände sig i stånd att fälla dom öfver död man. Henrik Kronstål hade skipat rättvisa, och efter allt att döma hade han gjort det på knä inför den rättfärdige Gud, som han ville anropa om barmhärtighet. Nästa dag samlades dock rättens ledamöter igen, allvarliga och högtidliga.

"För in Thorsten Höghjelm, eller, som han också kallas, Smed-Johan", befallde domaren.

Den anklagade infördes. Lugn och trygg steg han fram i salen och bugade sig för domaren, och sedan såg han sig omkring, väntande att finna Adéle bland de närvarande, men hon var icke där.

"Ert namn är Thorsten Höghjelm?" frågade domaren.

"Ja", svarade han lungt och säkert.

"Hvarför har ni då under dessa år gått under namnet Smed-Johan i den trakt, där ni är bosatt?"

"Det är ett namn, som folk gifvit mig. Jag heter nämligen Johan och är smed till yrket."

"Men studerade ni icke och ämnade bli läkare?"

"Jo, jag gjorde det, ända tills vidriga förhållanden tvingade mig att sluta upp."

"Ni begaf er härifrån med en tung anklagelse hvilande öfver er. Om ni ej visste er skyldig till något ondt, hvarför flydde ni då?"

"Herr domare, det är mig svårt att riktigt klargöra det, men jag skall försöka. Då jag genom ett bref från min trolofvade morgonen efter det min bror blifvit dödad meddelades, att jag misstänktes för brottet, och att hon därför upplöste sin förbindelse med mig, greps jag af en förfärlig känsla, och som jag var med, när min bror fick banesåret, men var så drucken, att jag icke hade riktigt reda på mig, undrade jag, om jag möjligen begått något så rysansvärdt, och i den fruktan,

som svagheten föder, flydde jag. När jag sedan i tidningarna läste om flera anklagelser mot mig, hvilka jag visste vara osanna, ämnade jag först återvända och stå till rätta, viss om att jag kunde reda mig, ty jag var oskyldig. Men vid närmare eftertanke fortsatte jag min flykt, ty jag trodde mig därigenom först af allt rädda min far, enär han förskingrat penningarna. Jag förstod det då. Vidare för att rädda familjen Kronstål från mycken sorg, ty jag älskade Adéle, som var min trolofvade; och när jag nyktert tänkte öfver den där nattens händelser, insåg jag nästan klart, hvem min brors mördare var. Bördan hade redan fallit på mig, och jag beslöt att bära den. Så har jag gjort, tåligt och lugnt under dessa år, till dess jag förråddes och fördes hit."

"Och ert lif under dessa år?"

"Har varit en arbetares enkla lif, hvilket de kunna vittna om, som känna Smed-Johan. Jag tror inte, att det finns någonting i mitt lif, som jag behöfver blygas för."

"Och hvem tror ni var er brors mödare?"

"Herr domare, den frågan kan jag icke besvara, gör det icke på några villkor, ty jag har inga bevis och ingen rättighet att misstänka."

"Det behöfs ej heller, ty mördaren är funnen."

"Funnen! Är det möjligt?"

"Omständigheterna fogade det så, att han upptäcktes. Det var den, som först gaf misstanken riktning mot er. Hans bekännelse innan han dog ställer er utom misstanke, och

ni är en fri man. Den skyldige har själf utöfvat rättvisan."

"Store Gud!"

"Ni är fri, herr Höghjelm, och Henrik Kronstål har tagit sitt eget lif, sedan han skriftligen bekänt sitt brott."

Det var nära att Thorsten fallit, då han hörde detta, men han höll sig uppe.

"Kan jag då aflägsna mig?"

"Ja, ni är fri."

Det var med stapplande steg han begaf sig ur domsalen, följd af ett bifallssorl från folket. Han steg upp i en droska och lät köra sig till Kronståls hus.

NITTONDE KAPITLET.

Där kärlek segrar.

Det gifves makter, hvilka ibland ställa sig upp med pretentioner på att vara de starkaste i världen, makter, som också äro väldiga, men som måste gifva vika för en, som verkligen är den starkaste, och det är kärleken. Ingen makt är större, ingen förmår så mycket, ingen annan uthärdar så mycket som kärleken. Intet under att den store aposteln Paulus besjunger den så hänförande i sitt första bref till korintierna. Kärleken såsom tidens, ja, såsom evighetens största makt, har varit känd och erkänd så länge människor vandrat på jorden, och den skall förblifva den starkaste makten, så länge det finns människor, som kunna känna, ty de skola då älska.

Kanske var det vissheten om denna allhärskande makt, som gjorde Thorsten så lugn, då han ringde på hos Kronståls. Tjänsteflickan, som öppnade, såg förskrämd och förgråten ut.

"Är herr Kronstål hemma?"

"Ja, men han kan inte taga emot nu."

"Det torde icke gälla mig. Om ni vill vara snäll och lämna honom mitt kort, så tar han säkerligen emot mig."

"Var då god och stig in."

Han steg på in. Huru trängde sig icke minnena från ungdomens solskensdagar inpå honom, när han åter stod i hennes hem, som varit honom så kär. Blott några ögonblick, och den gamle Kronstål, lutande och förkrossad af sorg, stod i dörren.

"Förlåt mig, att jag så här tränger mig in i sorgens hus, men jag kunde icke hålla mig borta."

"Thorsten, barn, är det du! Vågade du dig hit? Vet du då inte, att förbannelsen hvilar öfver detta hus? Icke kommer du för att lägga sten på börda och göra det bittrare för oss? Vår sorg är bitter nog."

"Inte kan farbror tro så illa om mig. Nej, jag vill visst icke lägga sten på börda. Det var först för en liten stund sedan, som jag hörde den förfärande nyheten, och då jag blef fri, åkte jag direkt hit."

"Hade du någon aning om detta förut?"

"Jo, jag anade rätta sammanhanget, men då jag redan var förkastad, tyckte jag det vara bäst att spara både de mina och eder så länge som möjligt, och jag hade gjort det för alltid, om jag icke blifvit funnen och tvingad att träda fram. Hur är det med tant Kronstål?"

"Hon är bruten, gosse, alldeles bruten. Ingenting tycks kunna trösta henne. Det tar nog hennes lif, fruktar jag."

"Så illa skola vi inte tro. En sådan sorg som eder är dubbelt bitter, men Gud kan gifva kraft att bära den och öfvervinna."

"Gud ja, det torde du ha rätt i; men mig synes, som hade han mycket litet att göra med oss nu, alldeles som vi aldrig med allvar frågat efter honom förut."

"Men man kan lätt finna honom i pröfningens och smärtans dag, äfven om man förut glömt honom. Så har jag själf funnit det, ty det var när min själ var nästan bruten och jag kastades som ett flarn kring världen, öfvergifven af dem jag älskat, förföljd som en brottsling och med det inre medvetandet, att jag var en riktig stackare, som jag omsider vände mig till Gud och i honom fann en vän, som sedan aldrig svikit. Så kan eder förfärande pröfning möjligen också vända edra hjärtan till honom."

"Jag önskar att så kunde ske, ty jag är trött af all fåfänglighet i världen."

"Finns en önskan därtill, så går det lätt att finna Gud. Hur är det med Adéle?"

"Ja, vet du, Thorsten, jag förstår henne icke riktigt, ty ibland synes hon nästan glad midt i vår sorg, ehuru ju andra stunder bitterheten af det skedda öfverväldigar henne. Du blef frikänd, naturligtvis?"

"För en liten stund sedan blef jag det, och detta är mitt första besök sedan dess. Jag vill gärna tala med Adéle."

"Jag skall bedja henne komma. Var inte hård emot henne, Thorsten, ty du kan vara viss om, att hon ångrat och lidit mycket sedan den dag, då hon på Henriks inrådan gjorde slut med dig."

"Det vet jag redan, farbror, och det är alls icke för att vara hård, som jag kommit hit."

"Men kära du, vi ha tillfogat dig och de dina så förfärligt mycket lidande."

"Det kunna vi med Guds hjälp glömma, och kanske har lidandet för mig varit till stor nytta."

"Jag önskar du hade rätt."

Han gick och kalade Adéle, som efter blott några minuter inträdde i salen.

"O Thorsten, Thorsten!" utbrast hon, men kunde icke säga mera, ty tårarna hindrade henne. Ömt och mildt förde han henne bort till en stol och tvingade henne att sätta sig.

"Sök nu vara lugn, älskade Adéle", sade han. "Ju lugnare vi kunna möta de bittra pröfningarna, ju bättre kunna vi också uthärda dem. Slaget är bittert, jag erkänner det, och likväl icke bittrare än att Gud kan gifva erforderlig styrka att bära det. Jag trodde du behöfde mig, och därför skyndade jag mig hit, så snart jag blef fri."

"Men Thorsten, icke kan du vilja ha något att göra med oss nu, sedan detta skett. Det var min bror, som var den brottslige."

"Du kom till mig i K., medan ännu misstankarna, nej, anklagelserna voro riktade mot mig."

"Det var dock icke detsamma, ty jag var öfvertygad om din oskuld. Henrik var brottslig."

"Ja, det är sant, Adéle, han var brottslig, men på samma gång fanns det mycket hos honom, som ovillkorligen måste lära oss förlåta. Han måtte ha varit grymt olycklig under dessa år, och redan innan han blef brottslig. Om jag försöker ställa mig själf på hans plats, så undrar jag, hvad det under liknande förhållanden skulle ha blifvit af mig."

"Du skulle hellre förlåta."

"Nu skulle jag det möjligen, försöka åtminstone. Men om det skett då, innan ännu Gud funnit väg till mitt hjärta. Kanske hade jag handlat på samma sätt, kanske ännu hätskare. Du skall betänka, att det var hans ungdoms heligaste känslor, som obarmhärtigt och hjärtlöst trampades under fötterna just af dem han hållit af."

"Är du verkligen färdig att försvara honom?"

"Ja, i detta fall är jag det, jag kan icke annat, och vi ha ingen rättighet att för hårdt döma de arma, som famlat vilse och blifvit brottslingar under dylika förhållanden. Han har skipat rättvisa, sökt att med sitt eget lif försona hvad han brutit. Må vi nu förlåta och önska, att han må hvila i frid."

"Om du kan förlåta, så kan äfven jag."

"Det är förståndigt talat. Nu känner jag igen min Adéle från fordom."

"Din Adéle! Thorsten, icke kan du vilja kalla mig så nu."

"Mera nu än någonsin. Nu behöfver du mig, och jag behöfver dig för att bli lycklig. Innan jag återvänder till mitt hem i K. vill jag ha klart för mig, hur snart jag kan komma igen och hämta min brud."

"Ack, Thorsten, detta är för mycket. Du är för god."

"Nej nej, jag är långt ifrån god, Adéle, jag är själfvisk. Det är för min egen lycka jag talar. Hur snart får jag komma?"

Hon satt och såg på honom, nästan bäfvande vid tanken på, att han icke vände sig bort ifrån henne. Ännu hade hon icke riktigt lärt sig att fatta storheten i den mannens själ.

"Nå, hvad blir ditt svar?" frågade han, i det han fattade hennes hand.

"När du vill, Thorsten," svarade hon ödmjukt, och innan han kunde hindra det, hade hon böjt sig ned och kysst hans hand.

"Adéle då, hvad gör du!" utropade han.

"Jag visar blott min ljufva aktning och kärlek för den bästa man jag känner."

Gamle Kronstål kom nu in i salen, och han blef mer än förvånad, då han såg sin dotter och Thorsten sitta så förtroligt bredvid hvarandra. Men hans förundran växte, då Thorsten steg upp och sade:

"Bäste farbror Kronstål, Adéle och jag ha just återknutit vår ungdomsförbindelse, men nu för att aldrig mer bryta den. I sommar någon gång kommer jag för att fordra min brud, och jag vet nu, att hon icke skall neka att följa Smed-Johan till hans lilla hem."

"Kära barn, jag trodde att du kommit hit för att förebrå oss på grund af Henriks brott, och så kommer du med kärlek och sprider ljus på vår mörka stig. Gud välsigne dig! Det här måste jag genast tala om för mamma."

Och han återvände till sin af sorg nedbrutna maka, under det tunga tårar rullade utför hans kinder, berättade han henne, hvad han nyss hört. Det gaf äfven hennes hjärta tröst.

Thorsten stannade blott en liten stund den dagen, men lofvade att snart återkomma, ty han ämnade stanna i G. öfver Henriks begrafning.

"Jag har andra, som jag måste söka upp", sade han, då han stod färdig att gå.

"Har du andra goda vänner här, som du icke glömt?" frågade Kronstål.

"Ja, jag har hört, att på fattighuset finns en gammal kvinna, som nog skall bli glad att se mig igen."

"Åh, din mor."

Thorsten nickade tyst och gick.

"Hos Kronståls var det, som hade solen lyst klarare efter Thorstens besök. Den gamla frun kom upp, och de sökte alla att med större lugn bära sin tunga börda, som så när brutit och förgjort dem. Äfven om mörka moln nu lågo skymmande på deras himmel, så skulle det nog komma klarare dagar; genom Guds nåd och hjälp skulle de komma.

TJUGONDE KAPITLET.

Från fattighuset.

Fattighuset! Huru många gamla gubbar och gummor hafva icke ryst vid blotta ordet. Det har varit, då de inom sig känt en bäfvande ängslan, en ryslig fruktan för möjligheten att en dag komma dit. Fattighuset! Huru många suckar ha icke där fallit ur sorgsna bröst. Ingen vill gärna bli beroende af andras barmhärtighet och allra minst af den allmänna barmhärtigheten. Det är därför vägen blir så tung att vandra dit, då nödvändigheten eller tvånget leder någons steg oåterkalleligen dit. Och huru många arma, nedbrutna, på lifvet missräknade, hafva icke gått dit. Där samlas de in, de utarbetade, som fingo börja kampen för tillvaron så tidigt, att själen stannade i växten och hela vandringen blef en tung börda. Kroppskrafter fingo de, och dessa krafter togos i anspråk, tills de förtidigt sinade ut, och dock vanns aldrig mer än ett knappt bröd, och så var vägen öppen till fattighuset. Ett slags vegeterande var det

mesta delen af tiden, en kamp, lik den som dvärjbjörken för högt uppe på fjällen vid snögränsen, och när omsider fattighuset uppnåtts, blef det en hvila, så ljus, så bekymmerfri, en tillvaro så behagligt döfvande, att de arma ansågo sig hafva nått sin sällhets härliga Nirvana.

Till fattighuset hafva de kommit, hvilka en gång i sin krafts dagar litade på, att ålderdomen skulle bli en solig aftonstund bland barnen. Där äro gamla gummor, som drömde om att på sina armar vagga älskliga barnbarn, drömde om att få skrumpna kinder smekta af små knubbiga händer; men barnen glömde, stängde till hjärtedörrarna för gamla mor, och så — till fattighuset. Bittra ha tårarna varit, tunga suckarna vid minnet af drömmen, men det kan icke hjälpas.

Och det finns på fattighuset en annan klass, om vi så må kalla den, de afsigkomna, de misslyckade, och kanske äro de mest att beklaga, ty de hafva känt sötman af möjligheternas realiserande i lifvet och hafva druckit ur ymnighetens bägare blott för att till sist räckas en annan, som för dem innehåller endast drägg. Det går väl an för dem att äta groft bröd och vattengröt, som aldrig varit vana vid något annat, men svårare blir det, då man varit van vid öfverflöd, ja lyx i det gångna. Det betyder mindre, hvilka orsakerna varit till deras fall, de känna det alla lika bittert, eller kanske borde vi säga, att de som själfva bära största skulden plågas mest, och de som genom andras förvållande bringats till

sitt beklagansvärda öde bära den lugnast med ett godt samvetes vittnesbörd.

De äro där, från skilda banor och olika förhållanden i lifvet, men det betyder mindre där, ty de äro alla nådehjon och måste finna sig i ödet, som är dem beskärdt.

G:s fattighus var stort och väldigt, och det var fullt af individer, som där fingo sitt enkla bröd, och sitt hörn att sofva i. För de gamla låg det en viss trolsk njutning i att tala om flydda tider, och visserligen voro dessa gamla tider så sagoskimrande vackra, som någon tid gärna varit, och visst hade de flesta upplefvat händelser, för hvilka de andra blott hade häpnad och undran att uttrycka.

Så sutto efter middagen några gummor och pratade med hvarandra. De voro allesamman af de afsigkomnas klass, och de bibehöllo gent emot de andra sina anspråk på att vara litet bättre, ehuru de väl visste, att här räknades alla lika. Dock hade de mera nöje i hvarandras sällskap, ty de kunde samtala på sitt bildade sätt. Fattigdomen kan icke förtaga sann bildning, lika litet som rikedomen kan gifva den. I dag var samtalet intressant. En gammal fröken höll på att berätta något från sin ungdom. Hon hade gjort det många gånger förut, men för dem voro dessa historier alltid nya. Hon hade också varit ung och skön, gamla fröken Braner, fast det nu var länge sedan. Och beundrare hade hon den tiden haft i massor. Nog hade hon varit ärad och firad, och nog hade hon drömt de allra vackraste drömmar. Dock var det

bara en, som hon älskat, och denne hade hon gifvit hela sitt unga lifs bästa känslor. Han var löjtnant, och han bar ett klingande namn. Det namnet ville hon dock icke nämna. Så länge hennes far ägde det stora järnbruket och var rik, gick allting bra, och planerna voro så härliga för framtiden. Men så kom då den förfärliga kraschen, då hennes far förlorade så godt som allt det han ägde. Ja, det är ju vid dylika katastrofer, som kärlekens äkthet pröfvas, och fröken Braner gjorde den sorgliga erfarenheten, att hennes löjtnant älskat hennes fars rikedomar mera än henne själf. Men det är ju så vanligt. Egendomligare var dock, att hon blef denna sin ungdomskärlek trogen genom alla åren af försakelser och umbäranden och sträfvan för brödet, då fina, hvita händer blefvo grofva och valkiga af mödan, och klara, glänsande ögon skumma af många tårar, och ostyriga, mörka lockar grånade i förtid. Hon hade kämpat ärligt, till dess kraftlösheten och sjukdomen kom, och då fanns det blott en utväg: att gömma sitt lifs saga och sig själf på fattighuset, och det hade hon gjort utan knot och klagan.

Så berättade hon, och när hon slutat, tog hon fram ur barmen en gammal urblekt daguerreotyp och visade för sina intresserade väninnor en bild af sin löjtnant, tilläggande:

"Ja, min kära fru Höghjelm, så där såg han ut. Är han inte vacker? Om han blott blifvit mig trogen, så hade vi nog blifvit lyckliga också, det är jag säker på. Han gifte sig sedan med en rik flicka, men det gick illa

för dem, och han dog utfattig redan innan han fyllt fyrtio år. Och här sitter jag än och minns honom så väl."

Fru Höghjelm nickade och suckade litet, men hon sade sällan många ord, ty hon drömde sina drömmar mera tyst än någon af de andra.

"Hur var det, fru Höghjelm", sade en annan gumma, "lofvade inte ni att berätta något för oss i dag?"

"Jo, jag tror visst jag lofvade det, men uppriktigt sagdt, så känner jag mig inte mycket hågad för det just nu. Jag skulle hellre vilja gå ut en stund, ty det är ju så härligt väder, och våren drar en, äfven om man är gammal."

"Det är allt bättre att vänta, tills det blir litet varmare i luften", sade fröken Braner. "Den här vårluften är förrädisk. Men hvem i all världen är det där som kommer? Någon doktor, kan jag tro."

Gummorna sågo ut genom fönstret och varseblefvo Thorsten Höghjelm, som med raska steg närmade sig.

"Det är så många som komma hit, men få som bry sig om oss", sade fru Höghjelm.

Sedan blef det tyst i rummet. De gamla sutto tankfulla, och minnena fingo fritt spela sina melodier i deras hjärtan. En liten stund förflöt sålunda, då dörren plötsligt öppnades och fattighusföreståndaren inträdde, åtföljd af främlingen, som de förut sett på gatan.

"Här är någon som vill träffa, fru Höghjelm."

"Mig!" Den gamla steg upp, häpen och darrande och tog ett par steg ur kretsen, där hon suttit.

"Det är endast jag, älskade moder."

I nästa ögonblick var hon sluten i Thorstens starka armar.

"Thorsten, Thorsten, min son! Lefver du ännu? Har jag dig åter?"

"Ja mamma, jag lefver, och du har mig igen. Gud vare lof att jag fann dig! Nu skall du ändtligen hos mig finna ett hem."

"Men, men hur vågade du dig hit? Du vet, det gamla."

"Åh, det är allt som det bör vara. Vi få tala därom sedan. Här är icke platsen. Nu vill jag, att mamma skall göra sig i ordning och följa med mig härifrån."

"Redan nu? Genast?"

"Bäst vore det kanske så, men om det icke är möjligt, så kan mamma stanna här tills i morgon, och jag kommer igen då."

"Det blir bättre, ty jag känner mig så matt just nu."

"Det är återseendet; men den mattheten går öfver. Kom med ut i mottagningsrummet, så få vi tala litet med hvarandra."

Stödd på hans arm gick hon med, och det var med största häpnad hon hörde om, huru han kommit till G. Icke ett ord hade de gamla hört om rättegången, om Henrik Kronståls död eller något annat. De lefde helt och hållet i en afskild värld, och det yttre angick dem icke. Nu fick hon från Thorstens läppar höra om allt som timat och om hans

lif, sedan han lämnat hemmet. När han slutat berätta, yttrade gumman endast:

"Gud ske tack, att du är oskyldig!"

"Ja, Gud vare lof för det! Jag är som en frigjord fånge, ty det har nog varit många bittra stunder under de här åren."

"Det tror jag det. Stackars min gosse! Och nu är du rätt och slätt en smed, Thorsten?"

"Ja, bara en smed, men med min egen smedja och mitt eget lilla hem, som jag nu med mammas hjälp skall rusta upp och bygga till, ty i sommar, om vi hinna få färdigt, ämnar jag gifta mig."

"Skall du det till slut ändå. Med hvem då?"

"Med Adéle förstås."

"Thorsten, är det möjligt? Vill du det? Kan hon det?"

"Ja, vi ha gjort upp den saken. Och när jag får framställa det hela, såsom det verkligen är, så skall mamma nog inse, att det är mycket, som gör Henriks handlingssätt mera förlåtligt än den oinvigde tror. Och de gamla och Adéle ha ingen skuld."

De sutto länge och samtalade, och gumman var så lycklig. Till slut måste Thorsten gå, och den gamla återvände till sina vänner. De voro inte sömniga och dåsiga nu, de riktigt skeno af nyfikenhet och väntan. Fru Höghjelm kunde inte annat än sätta sig på sin gamla plats midt ibland dem. Allas blickar riktades på henne.

"Han syntes mig riktigt lik löjtnanten", sade fröken Braner, och hennes händer darrade.

"Kanske till det yttre, men min Thorsten han har ett trofast hjärta han."

"Då är han ännu bättre. Han var vacker."

"Ja, han är det, men det finns något, som är ännu bättre; han är ädel och god i hjärtat, och han älskar Gud."

"Ah så intressant! Berätta om er gosse!"

Näsdukarna kommo fram, och gummorna snyftade i kapp, då hon tillfredsställde dem och berättade så mycket hon orkade och kunde minnas klart. Så egendomligt, så romantiskt, så underbart de tyckte alltsamman vara!

"Den som ändå hade en sådan son", suckade en gumma, då berättelsen var slut.

Ja, fru Höghjelm är lycklig hon. Och nu kommer han och hämtar henne i morgon. Tänk så lycklig!"

Och den gamla frun var verkligen lycklig. Hon snyftade och log på samma gång. Men länge hade hon ej ro att sitta hos sina medsystrar under dessa år af bedröfvelse. Nu var hon fri, nu skulle hon åter få begifva sig ut i lifvet, skulle få vara hos en af sina kära, hos sin son. Hennes små tillhörigheter voro snart ihopsamlade och inlagda, och glädjen hade gjort henne så matt, att hon gick till ro så snart hon ätit sin aftonmåltid.

Det var knappt dager nästa morgon, förrän hon steg upp och gjorde sig i ordning.

Ack, så lång tiden var till frukosten! Hon tyckte det var en hel dag hon varit uppe, innan klockan ringde, och hon gick för att intaga sin sista måltid på fattighuset. Alla sågo på henne, alla ville fråga om något, och likväl blef mycket litet sagdt. Och efter måltiden, när hon gick uppe i rummet, där hon nu bott i ganska många år, var hon riktigt nervös. Gång på gång gick hon fram till fönstret för att se, om icke Thorsten var inom synhåll, och hvarje gång gick hon därifrån med en suck. Fröken Braner hade dragit sin stol fram till fönstret och satt där hela tiden. Till slut stannade en droska utanför och Thorsten steg ur.

"Nu är han här", upplyste fröken Braner med darrande röst, och så blef det att säga farväl, ty om några minuter skulle han vara uppe hos dem.

"Glöm inte bort oss i välgångens dagar", bådo gummorna; men när Thorsten steg in, vågade de icke säga ett ord mera.

"Är mamma färdig?" frågade han gladt, sedan han kärleksfullt hälsat på henne.

"Ja, kära barn, jag har varit färdig länge."

"Jag trodde det", sade han skrattande. "Så är det blott att säga farväl till de öfriga gamla. Är detta mammas knyte? Det skall jag bära."

Vänligt sade han farväl till dem, som nödgades stanna kvar, och så förde han sin moder ut från fattighuset, ut till lifvet igen, för att hon i hans hem skulle få njuta ålderdomens frid och ro. Nu skulle hon ett par

dagar stanna på samma hotell som han, ty han var ännu icke riktigt färdig att resa hem. Henrik Kronstål begrafdes den dagen, och Thorsten ville vara med på begrafningen. Sedan skulle Adéle hjälpa honom att få passande kläder åt modern, så att hon blefve snygg, till dess de skulle afresa.

Och den gamla var nöjd med allt, såsom han ordnade det, och hon var så lycklig och glad, fast hon kände sig en smula förlägen att vara ute bland människorna igen.

Två dagar senare var allt färdigt, och de begåfvo sig af mot hemmet. En lyckligare resa tyckte sig den gamla fru Höghjelm aldrig hafva företagit, trots det hon nog mindes många resor från sin ungdom, men ack, den tiden hade hon ännu ej lärt sig fatta lifvet rätt. Nu hade hon pröfvats och lidit och varit med i tidens nöd, och nu kunde hon rätt värdera allt och förstå hvad hon var med om.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Hemkomst. Ett afslutadt lifsöde.

I K. hade man, som helt naturligt var, med största intresse följt de händelser, som rörde Smed-Johan, och alla människor voro intresserade i hans öde. Somliga hade ansett honom skyldig till alla möjliga brott, och pratet förstorade naturligtvis i hög grad hans missgärningar. Å andra sidan voro hans få vänner högligen förgrymmade, att man ens kunde misstänka en så hederlig man, som Smed-Johan visat sig vara under alla åren.

Efter hand kommo underrättelser. Man fick veta litet isänder, tills omsider den stora öfverraskningen kom, att Johan var fullkomligt oskyldig. Och hvilken dramatisk upplösning af hela detta mysterium till slut! Ingen hade gärna kunnat drömma sig det.

"Nu kommer jag att förlora en vän, som jag satt mycket värde på", sade magister Törner, då han läst den långa tidningsartikeln om Johan.

"Hvarför det?" frågade hans hustru undrande.

"Inser du icke det? Tror du, att Thorsten Höghjelm stannar här som smed? Nej, den romantiska delen af hans historia är nog utspelad, och nu börjar den mera prosaiska, då han återgår till sina studier, hvilka han med lätthet fullbordar när han vill, ty han har icke heller i det fallet legat på latsidan under dessa år. Och så flyttar han till någon annan stad och slår sig ner som läkare. Det där är ju helt naturligt."

Fru Törner motsade honom icke, ty det såg ganska troligt ut äfven i hennes tycke.

Rådman Berger gick och svor för sig själf i sitt arbetsrum, då major Björkstam knackade på och steg in rummet.

"Är icke detta en ljuflig historia, som vi fått till lifs under dessa dagar?" hälsade han sin gamle vän.

"Den är förarglig och på samma gång intressant. Att Smed-Johan var en bildad man, det sade jag ju alltid, och att han var hederlig, det visste vi alla. Men att Henrik Kronstål kunde vara en så gemen bof, det hade jag aldrig kunnat drömma om. Är det icke egendomligt? Och dock hade han sina mycket goda sidor. Stackars Henrik i alla fall!"

"Ja, så låter det bättre, ty han var värd att beklagas. Han var en stark natur och inbunden på sitt sätt. Det är så där med människor, som hysa djupa känslor; de gå till ytterlighet snarare än de ytliga och mera

flyktiga. Var viss om, att vår vän Henrik led mycket under de där åren, och han beklagade nog på sitt sätt det brott han begått, jag är viss om det."

"Men hvad skall det nu bli af Smed-Johan?"

"Det är svårt att säga. Sannolikt flyttar han från orten, ty att stanna här blir nästan omöjligt för honom. Smed blir han naturligtvis inte längre, och att taga sina examina och försöka som läkare här går inte. Och inte kunde man gärna umgås med honom som jämlike nu, sedan man i många år lärt sig betrakta honom som en simpel arbetare."

"Så kan det nog se ut, och dock ämnar jag bjuda honom till mitt hus, så snart jag får tillfälle, ty jag skall säga dig, min käre Björkstam, att den där karlen handlat storslaget, då man rätt ser på saken."

"Ja ja, det kan nog så vara; men han har i alla fall varit en simpel smed, och det gör saken så helt och hållet annorlunda."

"Kan då icke äfven en smed vara en fin och bildad man?"

"Jo, i detta fall ser det så ut, men nog är han omöjlig i societeten. Därtill sitter hans eländiga far i häktet här ännu, och ingen vet, hvad som kommer att göras med honom."

"Min tro är, att ingenting kommer att göras med honom. Han är sjuk, gubben. Kanske är det bara för att han ej får tillfälle att supa. Men skulle så vara, att han blir bättre, så få vi sända honom till G., där han är skrifven, och sedan är han ur vägen."

"Åhja, det blir ju tid att tänka på allt det där, när Smed Johan kommer tillbaka, ty han torde komma att afgöra alltsamman själf."

Samma dag kom det bref till gamla Erika, att hon kunde vänta sin husbonde hem om ett par dagar, och äfven Olin fick några vänliga rader. Erika skurade och fejade och gjorde allting skinande och vackert, och hon gaf sig till att prata med Nero på ett sätt, som kom det trogna hundhjärtat att klappa af fröjd och förhoppning, ty Nero kunde förstå, att nu skulle snart sorgens dagar vara förbi och husbonden hemma igen. I smedjan stod Olin svart och svettig, men med glädje i dragen, ty nu blefve det snart bättre. Olin hade gjort upp sina planer. Om Johan icke ville fortsätta att vara smed, så skulle han, Olin, försöka att köpa smedjan och arbeta så godt han kunde, äfven om han aldrig kunde bli någon finsmed; men komme Johan att stanna, så behöfde han nog i alla fall en hjälpare, ty det var mycket att göra.

Och så kom ändtligen den dag, då Johan återvände. Nu var det icke så stora skaror nere vid stationen, ty blott några få visste om, att han skulle komma. Han hade bedt sina vänner hålla tyst med det. Men Olin var där, snyggt klädd och belåten och glad, och Törner hade fått några rader, så att han var där.

Johan såg glad och frisk ut, då han hoppade ned på perrongen från en tredje klassens kupé, ty han ansåg det fint nog att åka bland de fattiga hvardagsmänniskorna. Olin sprang genast fram, och han blef helt förvå-

nad, då han såg Johan hjälpa en gammal gumma stiga af tåget.

"Välkommen hem igen Johan, herr Höghjelm, menar jag. Vi äro alla glada öfver, att ni är tillbaka."

"Tack, käre Olin! Men kom ihåg, att jag är Smed-Johan nu som förr! Se här är min kära gamla mamma, som nu kommer att stanna hos mig. Mamma, det här är Olin, min verkmästare, som jag talat vid dig om."

Gumman räckte honom handen och hälsade med ett gladt leende. Sedan var det Törners tur att bli hälsad. Han tyckte sig se en helt annan människa än den Johan, han känt under flera år.

"Hur det är, så är ni välkommen tillbaka", sade han, "och jag hoppas, att vår vänskap ej skall störas af denna bekymmersamma tids händelser."

"Vill ni vara Smed-Johans vän som förut, så är jag glad därför och tackar er för vänskapen, var viss om det. Och gamla mamma blir nog också glad öfver det."

Den så länge pröfvade modern log så vackert, och man kunde se, att hela hennes själ låg i leendet.

Några nyfikna samlades ju omkring dem, men den för samhället så intressante Smed-Johan stannade blott några ögonblick, så att de fingo ej länge nöjet att betrakta honom.

"Olin såg väl till, att en droska är här?" frågade Johan vänligt.

"Naturligtvis. Jag skall taga kappsäckarna ditut."

"Det är för mammas skull. Hon är gammal och orkar inte gå så bra. Hur har det gått för er, medan ni varit ensam?"

"Åhjo, det har ju gått ganska bra, ehuru en del arbete varit för svårt för mig, så att jag icke vågat taga det."

"Vi måste ju vänta sådant, men det går bättre efter hand."

Han hjälpte sin mor upp i vagnen och bad äfven Olin stiga upp.

"Åhnej, jag kan lika så väl gå", sade denne blygt. Han kände, att det nu var en större skillnad mellan honom och husbonden än förr. Men Johan log och bad honom stiga upp, ty gamla Erika väntade nog på dem.

"Jag skall säga, den stackars gumman väntar", sade Olin, då de voro på väg. "Hon har haft långa dagar, medan ni varit borta."

Det tog icke så lång stund att åka dit ut. Solen sken så fint och vänligt, och den nya, friska grönskan öfverallt såg så härlig ut. Syrénerna stodo väldiga och yppiga med stora knippen af röda och hvita knoppar. Några dagar till, och de skulle vara fullt utslagna. Vid Johans stuga hade tulpanerna nästan blommat ut, men där fanns massor af andra vårens älsklingar, och bakom stod skogen och susade i den blida vinden.

När Johan hjälpt sin mor ned på vägen och betalat kusken, gingo de uppför den lilla grusade gången, och gumman hade tårar i ögonen, då hon såg, hur vackert allt var.

"Är detta ditt hem, Thorsten?"

"Ja, mamma, detta är min lilla stuga, där jag bott nu i många år."

"Du sade ju, att du hade en stuga, men aldrig kunde jag tro, att den var så fin."

"Den duger åt oss, mamma. Och se här ha vi gamla Rika. Hon har varit mig så godt som i mors ställe under dessa åren."

Den gamla hushållerskan neg, då husbonden räckte henne handen.

"Hjärtans välkommen hem! Jag visste ju, att de inte kunde göra honom något ondt. Gud vare lof!"

"Ja, Gud vare lof! Och se här, Erika, jag har funnit min mor och tagit henne med mig hem. Så nu bli vi större hushåll, men det går nog bra, om ni gamla hjälpas åt med arbetet."

"Skall jag då få stanna kvar, fast hans mamma kommit?"

Ja, visst. Så länge jag bor kvar här i min stuga, vill jag ha Erika kvar. Vi ha ju blifvit så vana vid hvarandra, att det blefve svårt att skiljas. Rika måste känna sig hemma här, så länge hon lefver."

Och så fick det vara afgjordt till allas belåtenhet. Olin bar in kappsäckarna och ämnade sedan aflägsna sig, men han fick icke.

"Stanna nu kvar till middagen, Olin! Jag är säker på att Erika har något godt åt oss."

"Men det blir bara besvär, och, och —."

"Och Olin tycker, att sedan han nu fått veta mitt verkliga namn, så är Smed-Johan icke längre densamme som förut, men det är illa

tänkt. Vi skola talas vid litet, sedan middagen är öfver, ty i dag blir det likväl intet arbete af."

Äfven i detta fick han sin vilja fram. När han hunnit göra sig litet hemmastadd, började han tänka på Nero, men han fick inte tid att fråga efter honom, förrän ett ifrigt skrapande hördes vid dörren, och ett riktigt tjut af glädje och längtan. Johan var ute ögonblickligen. Först hoppade Nero omkring som en riktig vilde af bara förtjusning, sedan kom han stilla och slickade sin herres hand och såg upp till honom med sina stora, trofasta ögon, hvari tårar tycktes glänsa.

"Men Nero då, du har ju blifvit mager på den här korta tiden! Det var värre det. Har det varit långsamt, fast du haft Erika här?"

Nero svarade på sitt sätt och uttryckte sin glädje så godt han kunde. Det var ju en lycklig dag äfven för honom.

Så snart middagen var öfver, rådde Thorsten sin mor att taga sig en stunds hvila, och det gjorde hon gärna, ty hon var riktigt trött af resan. Thorsten själf gick ut och satte sig på den lilla bänken vid syrénbuskarna, och Olin följde honom.

"Nu, min käre Olin, skola vi tala litet om ett och annat för framtiden. Ni har väl ingenting emot att arbeta kvar hos mig?"

"Nej, naturligtvis inte. Om ni vill ha mig kvar, så stannar jag, ty jag har fattat ett riktigt tycke för arbetet."

"Det var bra, ty vi komma ju väl öfver-

ens. Jag har nämligen tänkt att utvidga vår verksamhet litet, sätta in en del maskineri och tillverka byggnadssmide i större skala. Jag torde behöfva flera arbetare, så snart jag får mina planer riktigt klara."

"Det är då verkligen er afsikt att fortfarande vara smed?"

"Ja visst. Hvarför skulle jag icke vara det? Jag har hållit på med det så länge nu, att jag icke tycker om att ägna mig åt något annat. Och jag har varit frisk och stark och lycklig under dessa år. Det grofva arbetet gör oss icke till sämre människor, utan det räddar oss ofta nog från frestelser och faror. Jag kommer ju hädanefter att bli känd under mitt verkliga namn, men det betyder ingenting. Smed-Johan eller Thorsten Höghjelm, hvilket som helst duger, bara man är hederlig karl."

"Men ni, som är en lärd man, borde väl intaga er plats bland det fina folket. Inte passar det för er att umgås med de fattiga i arbetarnas klass."

Thorsten log sitt vackra leende.

"Jag skall säga er, Olin, att det fina folket är inte precis hvad ni nu afser. De, som äro hederliga och goda tillhöra det fina folket, äfven om de skulle råka vara fattiga och endast simpla arbetare. Penningen gör ingen människa bättre i vanliga fall. Och hvad bildning beträffar, så är det i första hand hjärtats ädelhet och tankens och känslornas renhet som gäller. Vilja de så kallade fina icka vara mina vänner, för att jag är en arbetare, så skall jag visst icke på något sätt tränga dem.

Jag ämnar lefva i frid och ro här och vara lycklig."

"Som ni vill då, men mig synes det ganska egendomligt."

"Må så vara, men jag har fattat mitt beslut och kommer att handla som jag sagt. I morgon börja vi vårt gemensamma arbete igen, om intet kommer och hindrar."

Om en stund gick Olin sin väg, och Thorsten satt tankfull kvar, då och då smeksamt strykande Neros lurfviga päls. Litet senare på kvällen gick han in till staden och upp till polisstationen, där han frågade efter sin far. Han fick till svar, att den gamle fanns där ännu, men att han var ganska sjuk.

"Hvarför har han då icke blifvit förd till sjukhuset?" frågade Thorsten allvarligt.

"Vi ha icke fått befallning därom, och så länge vi icke ansett det vara någon vidare fara med honom, har han fått ligga i sin cell."

"Kan jag få besöka honom?"

"Mycket gärna. Var så god, den här vägen."

Snart stod Thorsten inne i den lilla skumma cell, som nu var hans faders bostad. Den gamle låg på sin usla bädd och såg icke ens upp, då dörren öppnades. Thorsten betraktade honom med en sorgsen blick. Tänk så lifvet dock skiftat för denne man! Hur många och stora hade icke möjligheterna varit för honom, och han hade förslösat dem alla, så godt som kastat bort de gyllena tillfällena blott för att kunna hängifva sig åt sina usla vanor, under hvilka han varit fången.

"Hur är det med pappa i dag?" frågade Thorsten, i det han trädde närmare sin far. Det gick en ryckning genom den aftärda, förstörda gestalten, och gamle Höghjelm försökte sätta sig upp. Men han orkade icke utan sjönk tillbaka igen på sitt hårda läger.

"Thorsten, min son, är det du? De ha då icke kastat äfven dig i fängelse? Det var då väl. Jag drömde, att de togo dig och satte in dig för alltid, anklagad för brodermord."

"De försökte nog det, pappa, men som bättre var, så blef jag snart fri. Man behöfver icke frukta, då man vet sig vara oskyldig, och jag är oskyldig i det fallet. Men hur är det med pappa?"

"Åh, det är illa, mycket illa. Jag kommer att dö här i elände och fattigdom, och jag får vara nöjd med det. Om jag bara varit klok nog att stanna kvar hos dig, när jag var där; men ser du, jag måste ha ett rus, och jag fick det."

"Ja, pappa fick ett rus, och det blef ganska dyrt för mer än en. Om pappa stannat kvar hos mig då, så hade jag ännu varit den okände och i själ och hjärta ganska tillfredsställde Smed-Johan. Nu måste jag åter vara Thorsten Höghjelm. Och pappa hade hos mig haft ett lugnt och fridfullt litet hem för sina återstående dagar. Och än mera, den stackars Henrik Kronstål hade då lefvat. Nu kom för pappas rus' skull hela den dystra sanningen i dagen, och Henrik försonade sitt brott med lifvet."

"Nej, hvad säger du, är han död? Funno

de ut, att han var skyldig? Det trodde jag inte. Ingen visste det mer än jag, och jag teg, ty jag tyckte det hade varit nog mycket elände för den där gamla saken."

Gerda Lange visste det äfven. Ni talade om det för henne en gång, och innan hon dog på fattighuset, bekände hon, hvad hon visste. Hvarför skulle pappa förråda mig så där, när ni ändock visste, att jag var oskyldig?"

"Ja, min käre Thorsten, det kan jag icke säga dig. De lockade det ur mig, då jag var full och inte visste, hvad jag gjorde."

"Nåja, det är som jag alltid sagt, under rusets inflytande handlar man oftast dåraktigt och illa. Har ingen läkare varit och sett till er?"

"Inte fråga de efter mig. Jag får nog ligga och dö här."

"Nej, så snart jag kan, skall jag utverka, att ni blir sänd till sjukhuset, ty det är bättre att ni kommer dit än hem till mig. I kväll är det för sent, men i morgon skall jag tala med vederbörande så snart jag kan."

"Det var snällt af dig, Thorsten. Jag behöfver komma härifrån, ty jag skall säga dig, att jag är verkligen riktigt sjuk. Om jag måste stanna här länge, så kommer jag att dö, det känner jag."

Han började gråta vid tanken på detta, och kanske såg han för sin inre syn bilden af sitt förlorade lif. Någon vidare sorgkänsla för det onda, han gjort Thorsten, tycktes han icke känna. Sonen stod tyst några ögonblick.

Det föll sig svårt äfven för honom att säga något tröstande, ty han kände sig som en främling inför sin far. Till slut frågade han allvarligt:

"Pappa, är ni redo att dö nu, ifall Gud skulle kalla er ur tiden?"

Den gamle ryckte till. Detta hade han ej ens vågat tänka på, ty det var så mycket, som stod honom i vägen.

"Du är en läsare, Thorsten", sade han om en stund.

"Ja pappa, det kunna människorna kalla mig, om de vilja; det betyder endast, att jag älskar Gud, och det är sant. Jag kan både lefva och dö lugn och nöjd, ty Gud är min vän, och jag äger frid i mitt hjärta. Men hur är det, pappa, har ni tänkt något på denna allvarliga sak?"

"Ser du, Thorsten, det är för sent. Nu är jag så trött af, att vi talat så mycket, och jag är hungrig."

"Får ni icke ordentligt med mat här?"

"Jag har nog fått mat, men inte som jag kunnat äta."

"Är det något särskildt ni önskar, så skall jag se till, att ni får det."

"Litet god köttsoppa skulle allt smaka bra, och om du så kunde skaffa mig en tår konjak, ty det blir allt bra långsamt här i ensamheten."

"Soppa skall jag se till att ni får, men några rusdrycker kan ni inte få genom mig. Tänk icke på sådant utan låt tanken i stället

sträckas till bättre ting! Jag skall gå nu och komma igen i morgon bittida."

"Vänta litet, Thorsten. Du har inte alls talat om för mig, hur det gick till, då du blef häktad."

"Det är inte mycket att tala om, pappa. Det förnämsta är, att jag är oskyldig och fri."

"Sades det något om mig?"

"Ja, något litet blef nog sagdt, men oroa er nu icke för det! Jag ser, att ni är mycket matt och svag, och jag gör bäst i att gå. Ni skall få soppa om en stund."

"Men Thorsten, jag fruktar att jag dör här."

"Hoppas och tro det bästa, och ni blir starkare. I morgon är jag här igen, och då får ni komma till sjukhuset."

"Ja, jag får väl vara nöjd då, fast jag gärna ville, att doktorn skulle komma och se till mig här."

"Han kommer i kväll."

Thorsten gick nu, och den gamle sjönk utmattad ned på bädden och suckade. Det blef ingen svårighet för Thorsten att få tillåtelse att följande dag flytta sin far till sjukhuset. Han gick äfven till en läkare och bad denne att fortast möjligt besöka den gamle, och så beställde han på ett af hotellen en stärkande soppa, som han själf bar till fången. Han ansåg det vara bäst så, ty då behöfde han icke oroa modern. Hon hade ju ingen aning om, att hennes make lefde. Thorsten kom tillbaka till sin far, just då läkaren var där. Undersökningen blef icke lång, och då

den var öfver och doktorn kom ut, sände Thorsten en af poliserna in till den sjuke med maten, medan han själf talade med läkaren.

"Ni fann honom ganska svag, icke sant?"

"Mycket svag. Hans oregelbundna lif och hans stora förkärlek för rusdrycker ha helt och hållet förstört hans system, och nu är han alldeles förbi."

"Tror ni, att han i morgon kan flyttas till sjukhuset?"

"Det borde ni själf kunna se, ty ni är ju läkare, efter hvad vi omsider fått reda på."

"Ja, det är sant, men jag praktiserar icke, och jag har ej undersökt honom, ehuru jag ju fattar, att han är mycket klen."

"Nåja, det är bäst jag säger er min tanke. Han behöfver ingen flyttning till sjukhuset, ty innan nästa morgon har han slutat."

"Jag nästan fruktade det. Jaså, han är så klen."

"Det är hjärtat, som icke mer arbetar som det borde."

"Då skall jag nu gå hem en liten stund och sedan komma tillbaka och vaka hos honom."

"Det torde göra hans sista stunder litet gladare."

"Vill ni vara god gifva honom någon smärtstillande medicin, ifall han skulle behöfva den?"

"Ni kan själf gå in på apoteket och få, hvad ni behöfver. Det torde bli plågor, innan allt är öfver."

"Som ni vill då. God natt."

Han skyndade sig hem, undrande, om han för sin mor skulle omtala, att fadern var i stadens häkte och döende. Men nej, det blefve för tungt för henne nu. Bättre att vänta tills allt var öfver, då kunde hon lättare bära det. Och den förfallne fadern var icke ens värd, att hon komme för att sitta vid hans sida under de sista stunderna, ty mot henne hade han syndat alldeles förfärligt.

Klockan var omkring nio på kvällen, då Thorsten begaf sig till häktet. Han mötte några människor på gatorna, ty det var en härlig kväll, full af den nyvaknade sommarens hela lifskraft och skönhet. Somliga hälsade på honom, andra icke, men han frågade icke därefter. Hans tankar voro upptagna af annat den natten. Han fann sin far ganska lugn.

"Jaså, du kommer igen, Thorsten."

"Ja, som ni är klen, ansåg jag det bäst att vaka hos er i natt."

"Det var snällt af dig. Jag tror inte, att doktorn har mycket hopp om mig, fast han icke sade något."

"Möjligen är det så."

"Men jag vill inte dö nu. Jag vill komma ut i lifvet litet mera. Kanske kunde jag reparera något af skadan."

"Nej, pappa är för gammal för det nu. Den enda reparation ni kan göra är att söka Guds nåd, innan det är för sent."

"Guds nåd för mig! Du vet inte, Thorsten, hur svårt det är, ty det ligger tyngre bördor på mitt samvete, än någon anar."

"Bed Gud aflyfta dem! Denna natt torde

det sista tillfället gifvas er. Bruka det därför!"

"Åh, om jag bara kunde! Vet du, om din mor lefver ännu?"

"Ja, hon lefver och har det nu ganska bra efter sina år på fattighuset."

"Hvar är hon?"

"Hemma hos mig."

"Ack, Herre Gud! Kan hon inte komma hit, så att jag får tala med henne? Du skall veta, det var mot henne, jag syndade mest, och hon har inte förlåtit mig."

"I kväll kan hon inte komma. Kanske i morgon."

"Bara jag lefver till dess. Och, Thorsten, jag är ledsen öfver, att jag tog dina pengar och förstörde dem. Men du skall få igen dem."

"Huru skall jag få det? Bry er inte om att tänka på det nu!"

"Låt mig säga dig det nu, Thorsten, medan jag ännu har styrka kvar, ty jag känner, hur jag mattas af, och jag har så rysligt ondt i bröstet. Jo, ser du, det sista året jag var hemma — tänk, så rysligt länge sedan det nu är! — det året, då jag ännu ansågs rik och var med i den stora världen, köpte jag en lifförsäkring, och för att vara riktigt säker på att den skulle hålla, betalade jag in premierna på en gång. Det kostade mycket då, men jag fick det som jag ville. Det lifförsäkringsbrefvet har jag kvar, ty jag har icke vågat sälja det. Hvarför, kan jag icke säga, ty jag har ofta varit frestad att göra det. Allt är skrifvet

till mina efterlefvande barn, och du är ju det enda barn, jag har nu. Det är tjugo tusen kronor."

Thorsten satt häpen. Aldrig hade han trott, att fadern skulle ha så mycken kraft, att han kunnat behålla något så värdefullt. Den sjuke fortfor:

"En gång tänkte jag göra om det och gifva det till den där kvinnan Lange, ty hon var så envis. Men när jag sedan kom bort ifrån henne, blef det intet af, och jag har det kvar. Jag borde ha varit en rik man i dag, om jag skött mig, men jag kunde inte. Begäret att supa och lefva utsväfvande var för starkt i mig. Har du aldrig känt af det begäret, Thorsten?"

"Jo, pappa, och det mycket ofta ändå. Det är ett obotligt, oemotståndligt begär, då det ligger nedärft i naturen, som det gör hos oss. Men det är blott så länge vi försöka öfvervinna det med vår egen lilla svaga kraft. Jag fann medlet, genom hvilket jag besegrade det; jag tog emot Guds nåd i min själ och vände min tanke till ett bättre lif, och jag blef räddad."

"Du är lycklig, du. En underlig bana har du gått. Min son som en ringa smed i många år, och ensam och okänd så länge! Och dock var du utan skuld!"

"Ja, jag var icke brottslig, såsom människorna ansågo mig vara. Men Gud ledde mig den underliga vägen för att rädda min själ."

"Om jag blott vågat tala och anklaga, så

hade du inte behöft gå som du gjort, ty jag visste allt, att Henrik var brottslig; men se, jag beräknade hjälp af honom. Sedan kom slaget, som krossade all min kraft och gjorde mig till en usling. Men äfven om du känt dig ganska tillfredsställd, så förlorade du ändock Adéle på det där."

"Inte heller det, pappa. Jag fick lefva utan henne dessa år, men i sommar blir hon min maka."

"Säger du det, gosse. Det ser nästan ut, som skulle det ligga något i att vara god; som skulle det bringa riktig seger till slut."

"Det goda segrar alltid, pappa, och det borde få segra öfver ert hjärta nu."

"Fråga inte efter min förlorade själ. Det där försäkringsbrefvet har jag på mig. Du finner det i min rock, insydt mellan tyget och fodret på vänstra sidan. Jag vill, att du skall taga det nu, så att jag vet, att det kommer i rätta händer. Och det är dugligt, det kan du vara viss om."

Thorsten fann det verkligen och såg igenom det. Fadern hade rätt, det gällde fullkomligt. Den gamle började nu jämra sig öfver svåra plågor, och om en stund hade han icke mera reda på sig själf. Med de tilltagande plågorna kom feber och en smula yrsel. Men mest jämrade han sig bara. Vid midnattstid gaf Thorsten honom ett lugnande medel, men då var han redan mycket svag.

Vid tretiden på morgonen vaknade han upp ur sin domning och började tala osammanhängande ord, och af dessa fattade Thor-

sten, att hans tankar nu vandrade i det flydda. Det blef ingen mera reda med honom, utan han låg på det sättet, halft sanslös, tills han omsider vid femtiden drog några plågsamma, häftiga andetag och allt blef stilla. Han hade slutat. Ett lif, som kunnat bli nyttigt och medfört en sorgfri och hedrad ålderdom, afslutadt i en liten fängelsecell i fattigdom och elände. Huru synden och lasten likväl fördärfva människolif!

Suckande steg Thorsten upp och gick ut. Poliskonstapeln, som hade vakten, såg upp.

"Min far har just nu slutat", sade Thorsten upplysande.

"Jaså, är det så. Jag beklagar. Och dock var det kanske bäst för honom, den gamle stackaren."

"Ja, bäst för honom på ett sätt, ty hans lidande och förnedring här ha nått sitt slut, men hur har det gått med hans själ?"

"Ah, Gud förbarmar sig nog."

"Det är farligt att hoppas så, när man gått hela sitt lif såsom hans fiende i synd och skuld."

"Ni torde ha rätt. Jag vet inte."

Thorsten ordnade redan samma dag om allt, som fordrades för begrafningen, och nästa söndag på eftermiddagen for ett litet liktåg ut till kyrkogården. Thorsten och hans mor voro med, och de få vänner Thorsten hade voro också ute. Och på den vackra kyrkogården, där träden stodo gröna och härliga och tusende blommor prydde grafvarna, där var en stor skara människor. Kyrkoherden höll

ett litet tal, gripande och anslående. Han var en man, som kunde blicka djupt i hjärtan, och han förstod, hvad den höge, lugne mannen kände, som stod där med böjdt hufvud, och han fattade också känslan i den gamla gummans hjärta, som fällde tårar vid grafven. Han talade allvarligt, varnande, men också tröstefullt, och alla lyssnade med stor andakt. Så kom den enkla jordfästningen, och det var öfver. Gamle Höghjelm hvilade i jorden. Thorsten kände en djup sorg i sitt hjärta öfver sin faders dystra öde, och på samma gång var han glad, att striden var utkämpad. Modern hade förut, då hon fått veta om sin make, känt sig förtviflad, men nu, sedan Thorsten fått tala om allt för henne, hade hon lugnat sig, inseende, att det var bäst som det var. Under tystnad begåfvo de sig mot hemmet.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Lycka.

När alla planer voro klara, alla kostnadsförslag fullbordade och arbetet öfverlämnadt i en god byggmästares händer, kände Thorsten Höghjelm sig belåten, ty han visste, att innan sommaren var slut, skulle hans hus vara så omdanadt, att ingen mer skulle känna igen det. Den uppgjorda planen var bra, och det komme att bli tillräckligt många rum i huset, icke blott för honom och hans maka, men hans mor komme att få ett par ljusa och trefliga rum för sig, där hon finge ha det just efter eget behag, och gamla Erika skulle äfven ha sitt rum. Han kände sig så belåten med det hela. Det dröjde icke länge, förrän arbetet påbörjades, och under de vackra sommardagarna drefs det med största ifver. Icke komme det att bli färdigt så snart som Thorsten önskat, men framemot hösten skulle allt vara som det borde. Äfven ute vid smedjan pågick ett ifrigt arbete, men där var det Thor-

sten själf jämte Olin och ett par timmerkarlar, som utförde det. Nu visade det sig, att Thorsten hade mycket goda idéer om, hurudan smedjan borde vara. Han hade själf uppgjort hela planen för den, och den blef bra.

De sköna, ljusa sommardagarna svunno fort. Thorsten tycktes helt oberörd af människornas omdömen om honom, och likväl lade han på hjärtat och mindes, huru han blef behandlad, ty han ansåg sig kunna bedöma deras karaktär efter det sätt, hvarpå de behandlade honom.

En dag hade han fått ett mycket vänligt inbjudningsbref från rådman Berger att supera hos honom, och Thorsten gick. Han blef bemött som en bildad man, som familjens och dess vänners jämlike, och som sådan uppförde han sig äfven. Nu visste ju alla om hans lif och hans hemlighet, så att det var icke af nöden att fråga honom något därom; det gällde blott att visa, att man hade förtroende för honom och var villig att räkna honom med i sina lag, och allt skulle ordna sig på bästa sätt. Dock kunde icke major Björkstam, som också var med vid tillfället, afhålla sig från att i all vänlighet fråga:

"Hur är det, bäste herr Höghjelm, har ni sålt Smed-Johans smedja ännu?"

"Nej, herr major, det har jag visst inte. Den förblir nog i min ägo. Och om ni behöfver något smidesarbete utfördt, så finner ni Smed-Johan där fortfarande."

"Inte är det väl er mening att fortsätta

med det arbetet nu, sedan ni ej mer behöfver hålla er i hemlighet?"

"Jo, arbetet har för mig blifvit en nödvändighet, och jag skulle icke kunna lefva lycklig, om jag nödgades afstå ifrån det."

"Men kära, ni kan väl ägna er åt något annat. Det finns mer intellektuellt arbete än att smida, och ni har kunskap nog."

"Det kan väl så vara, men jag har lärt mig att tycka om smidandet. Visserligen kan det vara litet tungt ibland, men ett hälsosamt arbete är det, och jag behöfver hålla på så där för att känna mig tillfreds. Från min ringa plats vid städet studerar jag det mänskliga lifvet på mitt sätt, och erkännas måste, att jag lärt mig bra mycket, sedan jag blef smed."

"Och ni är till och med absolut nykter? Det är något, som icke plägar stämma öfverens med smedernas lif."

"Äfven det är möjligt, men det faller sig numera naturligt för mig. Då jag var yngre, drack jag ganska tappert och ansåg det vara ett stort nöje, ända tills jag fann mig vara en slaf under begäret efter starka drycker. Hos mig gick begäret i arf, liksom det gått i arf till min far. Det var just vid den tid, då jag kände mig som slaf, som gamle Wallman fann mig och tog mig i sin vård. Han lärde mig att icke söka kämpa ut striden mot begären i min egen kraft utan i stället söka hjälp hos Gud. Jag lydde honom, och segern blef min. Och numera är det, som sagdt, helt naturligt för mig att undvara rusdryckerna."

"Det är alltså sant, att ni icke blott vidhåller att ställa er bland det lägre folket som simpel arbetare, men att ni också ämnar räkna er som en dåraktig läsare, ty det är ungefär hvad ni gör nu."

"Jag förstår hvad ni menar, herr major. Genom min ställning som arbetare stänger jag min väg till sällskapslifvet i de så kallade bättre kretsarna, och genom hvad ni kallar läseriet ådrager jag mig obehaget att bli beledd af dem, som i världen kallas visa och kloka. Nåja, allt det där må vara sant, men det finns en annan synpunkt, från hvilken vi kunna se saken. Jag räknar icke arbetarna, såsom sådana, som lägre eller sämre folk, ty arbetet förnedrar ingen. Kroppsarbetet är lika ärbart som något annat arbete, och det är efter själfva lifvet, efter hvad som bor i hjärtat, som vi måste räkna människorna bättre eller sämre. Jag har funnit många verkligt ädla och fina karaktärer i de arbetande klasserna. Och hvad den religiösa frågan beträffar, så må människorna kalla mig dåre eller icke dåre, det bryr jag mig litet om. Förhållandet är, att jag funnit frid i min själ och stadga för min karaktär genom den nåd, Gud bevisat mig. Är det nu dårskap eller fånighet att vara tacksam för detta, och att i tacksamhet lefva enligt hans vilja, då är jag villig och redo att bära människornas förkastelsedom, ty samvetet säger mig, att jag har rätt. Religionen är väl ingenting att blygas öfver och intet att klandra och fördöma människorna för; ty om så är, hvarför skola vi då ha kyrkan, och hvarför

skola vi från barndomen undervisas i kristendomen? Inte är det för att lära oss le åt den? Men om den nu är så viktig, att äfven barnen i skolan undervisas i dess läror, och vi underhålla tusentals präster i vårt land, för att de skola predika kristendomens sköna läror för oss, är det då icke rätt, att vi äga religionen i hjärtat och vandra efter Guds vilja? Jag anser dem, hvilka glömma kristendomens verkliga lif och gärning, såsom de beklagansvärda, under det jag själf känner mig på rätt väg."

Rådman Berger skrattade, då han märkte, hur förlägen majoren såg ut vid detta oväntade och omständliga svar.

"Ser du, min käre Björkstam, ser du, att jag hade rätt. Han är den man, jag tänkte. Skulle duga till reformator, om han blott ville träda fram inför publiken, men nu vidhåller han ju sin önskan att vara smed."

"Ja, och han gör rätt, då hans lifsåskådning är sådan. Ni tänker sundt och sansadt, herr Höghjelm, och vi nödgas taga läxan, ni gifvit oss. Men skulle det dock icke, efter allt, gå lika bra för er att lefva efter edra vackra principer, om ni åter intoge den plats, ni fordom ansåg såsom er, och i det högre sällskapslifvet sökte ingjuta dessa idéer?"

"Jag fruktar, det icke ginge."

"Och hvarför?"

"Kasta blott en ärligt granskande blick på lifvet, och ni finner ganska lätt svaret. Hur ofta är det ni finner en absolut nykter man i det så kallade finare sällskapslifvet?

Anse sig icke de flesta förpliktigade att dricka bara för den goda tonens skull? Och ödmjuk, sann hjärtegudsfruktan i all enfald är där lika sällsynt. Man blygs för den. Så är det icke bland de arbetande klasserna. Den goda tonen där är icke mera fordrande, än att en person där kan vara absolutist och likväl icke föraktas, och han kan vara en riktig hjärtekristen utan att bli beledd af sina gelikar. Det är lättare att genomföra reformer och lättare att vinna segrar för det goda bland de lägre klasserna; och ett hjärta, ett människolif är efter allt lika mycket värdt där, som bland de bildade och fina. Det är därför jag behåller min plats bland de små."

"Men vi vilja gärna ha er med ibland oss."

"Tacksam för det, herr major, och jag skall icke undandraga mig, om I viljen taga mig just sådan jag är."

"Det är rätt, herr Höghjelm", sade rådman Berger. "Sälj icke sina åsikter och principer för sällskapslifvet, äfven om ni skulle utestängas från somliga kretsar. För min del hoppas jag, att Smed-Johan ofta vill göra oss den äran att besöka oss i vårt hem."

"Det skall bli mig ett kärt nöje, herr rådman."

Major Björkstam räckte honom handen.

"Och jag hoppas att snart få se er som gäst ute vid Brogård. Äfven om våra idéer stöta emot hvarandra litet, så låtom oss räkna med den goda viljan och karaktärsvärdet."

Thorsten tryckte med glädje den erbjudna handen.

"Det är nästan för mycken vänlighet, visad mig vid mitt inträde i lifvet igen, ty Thorsten Höghjelm har ju varit död i många år och Smed-Johan blott en förbisedd och okänd arbetare. Jag är mycket tacksam."

Efter den dagen hade han varit bortbjuden på flera platser, och han hade gått. Men aldrig kunde någon locka honom att ens en hårsmån gifva med sig, då det gällde hans uppfattning om lifvet och en ärlig människas plats där inför sina likar och inför Gud.

Och under tiden arbetades ifrigt på hans hus, och när hösten kom, stod det färdigt, ett fint hus i alla afseenden, icke stelt och ogästvänligt, utan i den mjukaste, vänaste villastil med stora, luftiga rum, med rymliga verandor och allt ordnadt med största smak. Möbleringen sörjde Thorsten för med största omsorg, och gamla Rika vågade sig knappt in i de fina rummen, ty hon menade, att nu blef det alldeles för grant för henne. Men Thorsten bara skrattade och sade, att hon nu som förr måste se till hans hus, så länge hon orkade, äfven om hon ej mera själf behöfde utföra arbetet. Och gumman var så glad och belåten med allt.

Så reste Thorsten en dag till G., denna gång icke såsom en fattig och fördömd fånge, utan som en lycklig och fri man. Han hade gifvit Olin befallningar om, hvad som skulle göras under hans frånvaro, och Olin hade lofvat att sköta om allt. Numera hade han

två gesäller, som arbetade i smedjan, och Olin gick där som förman och såg till det hela, på samma gång som han utförde sådant arbete, som han förstod sig på.

Flera af Thorstens vänner hade blifvit bjudna till bröllopet, men han väntade icke, att någon skulle komma. Därför blef han så mycket mera förvånad, då på själfva bröllopsdagen major Björkstam uppenbarade sig i G., och då hans gamle vän magister Törner visade sig i Kronståls salong. Adéle var förtjusande. Hon hade återvunnit hälsans sköna rosor på kinderna, och blicken strålade som förr af glädje och lycka. Ceremonien var enkel och gripande. Det var ett par bepröfvade, ädla hjärtan, som sammanvigdes, och att de ämnade trofast följa hvarandra i lust och nöd, det kunde man fatta af den kärleksfulla blick de växlade, då de bindande orden uttalades.

Blott ett par dagar stannade de nygifta i G. Så länge måste de stanna för att ordna vissa affärer. Till sin förvåning fick Thorsten höra, att Henrik Kronstål testamenterat hela sin ansenliga förmögenhet till sin syster, så att de nu blefvo jämförelsevis rika, och den gamle Kronstål gaf dem vid bröllopet en ansenlig summa. En gång skulle de ju få allt.

"Men, kära Adéle, hvad skola vi göra med så mycket penningar?" frågade Thorsten.

"Vi skola försöka bruka den för goda ändamål och hjälpa våra fattiga medmänniskor. Smed-Johan har väl inte glömt, huru man gör godt? Du vet, hur mycken nöd det finns att lindra i världen."

"Du har rätt. Vi ha mycket att uträtta."

De voro så lyckliga och kände sig så nöjda. Magister Törner stannade kvar för att få sällskap hem, men major Björkstam reste åt annat håll för att hälsa på hos släktingar, medan han var ute.

Det var en lycklig familj, som veckan därpå var samlad i Smed-Johans nya och fina hem. Fru Adéle kunde ej nog förvåna sig öfver, hur fint och vackert allt var. Hon hade klappat Nero och talat med honom, och den kloke hunden gick omkring och betraktade allt med förundran. Dock tycktes han fatta, att nu var allting bra och som det borde vara. Den gamla fru Höghjelm tyckte sig hafva det härligare nu än i sin ungdomstid.

"Det är som en dröm", sade hon en dag till Adéle.

"Så tycka nog också mina föräldrar, då de vid jultiden komma hit och få se vårt hem."

"Komma de då? Hvad det skall bli roligt att få se dem igen! Ja, Gud är god mot oss. Det är bara en sak, jag inte kan förstå, och det är, hvarför Thorsten skall envisas med att fortfarande vara smed."

"Det tycker jag är det roligaste af allt. Han är så lycklig vid sitt arbete. Och se, hur frisk och stark han är. Och tänk, hur mycket godt han kan göra genom att hålla på. Han utvidgar sin affär och ger arbete åt allt flera. Därtill är han, trots sitt

enkla arbete, en ansedd och afhållen man i samhället."

"Du har nog rätt, kära barn, och jag bör ej klaga."

Så voro de lyckliga, dessa människor, som lidit så länge förut.

TJUGUTREDJE KAPITLET.

Frid och glädje.

Strålande midsommarsol kastade guld i rika knippen öfver hela nejden. Staden låg och badade i ett haf af ljus och omfläktad af doftfyllda, blida vindar. Sjön log i sin sommarfrihet. Hvarenda liten dyning sjöng en glädjesång. Och människorna tycktes så lyckliga och nöjda och glada öfver allt.

Sven Lundkrans skyndade sig, ifrig och varm, men strålande glad, mot sitt hem. Han var klädd i en fin, grå sommarkostym och såg riktigt präktig ut. När han nådde sitt hem log han så godt, ty tankarna voro så glada. Att detta ändå var hans hem! För ett par år sedan hade det varit så annorlunda; men den där hemska natten hade förvandlat allt och gjort det till något nytt. Skräckslagen öfver sin hemska gärning, hade den gamle Lundkrans börjat tänka allvarligt för en gång, och han hade tagit sitt förnuft tillfånga. Det hade visat sig, att det icke var blott ett fruk-

tans känslosvall för stunden, men ett allvarligt beslut att bli annorlunda i själ och hjärta. När Anna omsider tillfrisknade efter den svåra misshandeln, hade hennes far slutat upp att supa och i stället börjat arbeta så godt han kunde. Först fick han ju bara litet arbete med hvad som helst, men han fann sig nöjd därmed, och när ett år gått, hade han rustat upp stugan, ordnat med ett och annat och blifvit en stadig man. Då fick han kredit, och så snart han fick det, satte han upp en liten sadelmakareverkstad igen. Sven talade om det allt för Thorsten, då han sent omsider vågade besöka den nya familjen i den fina villan.

"Tror ni, Sven, att det är er fars fulla allvar att sköta sig nu och vara man i allt?" frågade Thorsten.

"Ja, det är min öfvertygelse. Och mamma och Anna känna sig så lyckliga. Han kan ju inte försörja dem riktigt ännu, ty han har så mycken skuld att betala, men han söker göra sitt bästa, och med Guds hjälp skall han bestå."

"Då har jag en liten plan angående honom. Jag skall gifva honom en gåfva, stor nog att betala hans skuld och köpa in ett litet förlag därjämte, och sedan skall han med mera glädje ägna sig åt arbetet."

"Ni är mycket god, som tänker så."

"Det är på sin plats, ty på sätt och vis har jag er far att tacka för, att jag fick allt utredt, som gällde mitt lif. Och hur går det med er själf, Sven?"

"Jag får sträfva så godt jag kan som handelsbiträde än så länge. Kanske blir jag en gång i stånd att få mitt eget, när jag nu sköter mig väl och icke förstör det lilla jag förtjänar."

"Det är rätt tänkt. Vi måste vara förståndiga och sträfva ärligt för att komma framåt. Om ni sköter er, så går allt bra."

Thorsten hade gifvit sin gåfva åt gamle Lundkrans, och denne var öfverlycklig. Han var som en ny människa, och han visade sig värd vänligheten. När sedan Thorstens smedja utvidgades till en riktig storverkstad med flera afdelningar och många arbetare, fick Sven Lundkrans en vacker dag ett anbud att komma in på kontoret som skrifvare. Med glädje antog han tillbudet, och lönen var alls icke knappt tilltagen.

Och nu kom han från sitt arbete midt på dagen i den härliga sommaren. Hans far stod ute i köket och rakade sig, då Sven steg in.

"Redan i farten med att göra sig i ordning, pappa?"

"Ja, kära du, fruntimmerna gåfvo mig ingen ro. Mor är så fin redan, att hon ser ut som en brud, och Anna vågar jag inte tala om."

"Högfärden sitter i hos fruntimmerna. Men det är på sin plats, att vi göra oss fina i dag, när vi hedrats med en sådan bjudning. Nu, pappa, kommer ni riktigt bland fint folk, skall jag säga er. Själfva borgmästarns

äro bjudna, och rådman Bergers och major Björkstams och magister Törners, och jag vet inte alla, som komma dit. Och så den gamle fine grosshandlare Kronstål och hans fru. Raka sig två gånger, pappa!"

Gubben skrattade och Sven skyndade till sitt rum för att göra sig själf i ordning. En timme senare vandrade de makligt genom staden, fina och städade som aldrig förr, och många voro de, som sågo efter gamle Lundkrans, ty han var en gåta för mer än en.

En storslagen fest var det hos Höghjelms. Den förstfödde skulle få sitt namn, hvilket blef Henrik Theodor Johan. Med knäppta händer stodo de lyckliga föräldrarna och sågo med strålande blickar på sin lille gosse.

"Gud göre honom god och ädel som hans far", hviskade Adéle.

"Och älsklig och ljuf som hans mor", svarade Thorsten.

Olin och Erika stodo bredvid hvarandra litet längre bort i rummet.

"Han är en riktig ängel", sade Erika med tårade ögon.

"Hans far ser nog till, att han blir svart efter hand", skämtade Olin.

"Skäms han inte!? Den gossen skall inte svärtas utan behållas ljus och fin."

"Men om han kommer med i smedjan, då?"

"Åh, Olin skojar bara."

Men han log åt henne. Nu var allt så ljust och fint och fullt af lycka. I oändlig frid sänkte sig den klara, underbara nordiska sommarkvällen öfver de församlade vännerna. Och midt ibland dem, lycklig och glad, stod Smed-Johan.

SLUT.

INNEHÅLL.

Kap.		Sid.
I	Smed-Johan	4
II	Hos rådman Berger	16
III	En blick genom fönstret	23
IV	Skridskofesten	29
V	Sven Lundkrans' besök	45
VI	Skenskjutsen	58
VII	Mötet	69
VIII	Far och son	78
IX	Faderns berättelse	86
X	Ett annat möte	93
XI	Förrådd	103
XII	Ur Adéles dagbok	113
XIII	I häkte	119
XIV	Gerda Lange och hennes son	130
XV	Mörka stunder	141
XVI	Ett händelserikt dygn	152
XVII	Närmare lösningen	165
XVIII	Bekännelse och dom	172
XIX	Där kärleken segrar	185
XX	Från fattighuset	192
XXI	Hemkomst. Ett afslutadt lifsöde	202
XXII	Lycka	223
XXIII	Frid och glädje	233

Värdefulla, intressanta böcker:

Närmare idealet. En bok för unga flickor och deras föräldrar af fru *Adolf Hoffman.* Auktoriserad öfversättning från originalets andra upplaga af *A—i—e.* Häft. 1: 75, kart. 2: 25, klotb. 2: 75.

Detta är en särdeles god och lärorik bok, isynnerhet afsedd för unga flickor. — — — är öfversatt till flera språk och, som den förtjänar, varmt rekommenderad. Bättre gåfva kan en moder ej gärna gifva sin dotter. Må den hitta vägen till många hem.
G. Edv. Alfvegren i Sanningsv.

David Livingstone. Afrikas apostel. Efter engelska källor af *G. A. Gustafsson.* Häft. 1: 75, kart. 2: 25, klotb. 2: 75.

Mäktigare kan ingen predika än med lif och gärning. I all synnerhet rekommenderas skildringen öfver Livingstone, Afrikas apostel, en midt i det 19:de seklet inryckt Paulusfigur af självuppoffrande Kristustro. *Prof. Pontus Wikner.*

George Müller från Bristol. Af Teol. D:r *Arthur T. Pierson.* Öfvers. af *Aug. V. Norman.* Andra omarbetade upplagan. Häft. 2: 25, klotb. 3:50.

Hemlandsposten: — — — Men man har icke läst den bästa lefnadsteckningen, om man icke har läst d:r Piersons teckning öfver George Müller från Bristol.

I Mästarens sällskap. Predikningar af *Gipsy Smith.* Från engelskan af *Anna Lybecker.* Häft. 1: 25, kart. 1: 65.

Det är allvarliga och gripande predikningar, som här möta oss — — —. *Jönköpings-Posten.*

Huru böra vi bedja? Af D:r *R. A. Torrey*. Öfvers. från engelskan af *R. E.* Pris 50 öre.

En väckande, vägledande och trosstärkande undervisning om bönen.

På hemvägen och andra svenska originalberättelser af *Betty*. Häft. 1: 25, kart. 1: 65.

Denna bok på såväl vers som prosa är förträfflig. De små berättelserna äro riktiga små pärlor. Poemen äro goda och upplyftande — — —

Carola. Berättelse af *Hesba Stretton*. Öfvers. från engelskan af *Anna Lybecker*. Häft. 1: 75, kart. 2: 25.

Man följer med största intresse och stor spänning den unga Carolas öden, hennes gripande omvändelse, afskedet från "farfadern", hennes skolgång och verksamhet som lärarinna, hennes kärlekssaga och alla förvecklingar, både komiska och tragiska, hvilka afpressa läsaren både löjen och tårar. Boken är en äkta pärla bland berättelser och blir för biblioteket en verklig skatt.

Atenarens dotter. Berättelse. Bearbetning af *Ebba Hammarström*. Häft. 1: 25, kart. 1: 75.

Denna bok innehåller en gripande skildring af en hednisk ädlings dotter i Grekland, hvilken genom Guds underbara nåd bragtes därhän, att hon i likhet med Moses försakade all den jordiska härlighet, ära och anseende, som hon hade kunnat vinna, men valde att med Guds folk lida smälek och till sist martyrdöden.

J. A. LINDBLADS FÖRLAG, KÖPING.

VÄRDERIKA BÖCKER:

Jesuiten. Berättelse af *Felicia Buttz Clark.* Häft. 1: 75, klotb. 2: 75.

Närmare idealet. En bok för unga flickor och deras föräldrar af Fru *Adolf Hoffmann.* Auktoriserad öfversättning från originalets andra upplaga af *A—i—e.* Häft. 1: 75, kart. 2: 25, klotb. 2: 75.

David Livingstone, Afrikas apostel. Efter engelska källor af *G. A. Gustafsson.* Häft. 1: 75, kart. 2: 25, klotb. 2: 75.

George Müller från Bristol. Af Teol. d:r *Arthur T. Pierson.* Öfvers. af *Aug. V. Norman.* Andra omarbetade upplagan. Häft. 2: 25, klotb. 3: 50.

Han kan hjälpa. Berättelser ur lifvet, samlade af *E. Modersohn.* Förord af d:r *Karl Fries.* Andra uppl. Häft. 1: 50, kart. 2 kr.

På hemvägen och andra svenska originalberättelser af *Betty.* Häft. 1: 25, kart. 1: 65.

Färgät mig ej och andra berättelser af *Betty.* Häft. 1: 50, kart. 2 kr.

Dyrköpt lycka. Svensk originalberättelse af *Betty.* Häft. 2 kr., kart. 2: 50, klotb. 3 kr.

Atenarens dotter. Berättelse. Bearbetning af *Ebba Hammarström.* Häft. 1: 25, kart. 1: 75.

Kumbas lefnadsöden. Skildring af folklifvet i nedre Kongo af *P. A. Westlind,* kongomissionär. Förord af *Vilh. Sjöholm,* missionssekr. Med talrika illustrationer. Häft. 1: 50, kart. 2 kr., klotb. 2: 50.

Kolarkojan vid Siljan. Originalberättelse af *John Wahlborg.* Sjätte uppl. Häft. 1 kr., kart. 1: 50.

På ömse sidor hafvet. Berättelse af *Amy le Feuvre,* förf. till Hilda Törne, Tvillingssystrarna m. fl. Bemyndigad öfvers. af *Axel Lybecker.* Häft. 2 kr., kart. 2: 50.

Jag och Nobel. Berättelse för barn och ungdom af *Amy le Feuvre.* Häft. 1: 50, kart. 2 kr.

Tvillingssystrarna. Berättelse af *Amy le Feuvre.* Öfvers. fr. engelskan af *Axel Lybecker.* Häft. 1: 75, kart. 2: 25.

Familjen i villa Rosa. Berättelse af *E. Ferguson-Black,* förf. till »En prinsessa i Kalikå» m. fl. Bemyndigad öfvers. från engelskan af *Axel Lybecker.* Häft. 2 kr., kart. 2: 50.

Carola. Berättelse af *Hesba Stretton.* Öfversättning från engelskan af *Anna Lybecker.* Häft. 1: 75, kart. 2: 25.

Huru böra vi bedja Af d:r *R. A. Torrey.* Öfvers. fr. engelskan af *R. E.* 50 öre.

J. A. LINDBLADS FÖRLAG, UPPSALA

Omslaget tryckt hos Oriel Blombergs Boktr. A.-B., Lindesberg 1911.

PRIS: Häft. 1: 75
Kart. 2: 25